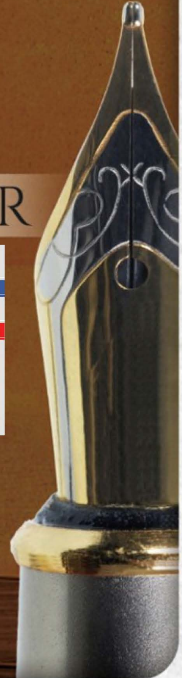
KÜLLİYAT

2

İMANIN TARİFİ

MAMOSTE ALİ BAPİR

KÜLLİYAT

İMAN VE KÜFÜR KAVRAMI MEYVELERİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

İkinci Kitap

Müellif

MAMOSTE ALİ BAPİR

İMAN VE KÜFÜR KAVRAMI 2

SEBE YAYINLARI
YAYINCI SERTİFASI: 31833
1.BASKI: TEMMUZ 2019
ISBN: 978-605-69457-3-1
YAYIN YÖNETMENİ: Mehmet Ali Arslan
Editör: Fedai Roman
Yazar: Mamoste Ali babir
Mütercim: Komisyon (Mehmet Ali Arslan, Mehmet Emin Ulutaş, Muhammed Fadlullah Barlak)
Baskı ve cilt:

SEBE YAYINLARI BASIM YAYIN VE DAĞITIM MERKEZİ
Şafak mahallesi 3416 sokak no 27 Batman/merkez
İletişim
www.mütercimyayinlari.com
sebeyayinlari@gmail.com
05533881315
05331470321
05331470310

YAZARIN TARİHÇESİ

Üstad Ali Bapir 1961 yılında Süleymaniye iline bağlı peşderde dünyaya geldi. İlköğrenimi bitirdikten sonra 1974 yılında İslam Enstitüsüne girdi. 1980 yılında Enstitünün lise bölümünü bitirdi ve aynı sene Kur'an-ı Kerim'in hıfzını tamamladı ve İslam şeriatı ve ilmi fakültesine girdi. Fakülte öğrenimin ikinci dönemi esnasında zalim Baas rejimi hakkında tutuklama kararı çıkardığı için 1981 tarihinde öğrenimi terk etmek zorunda kaldı ve hicret etti. 1983 tarihinde Erbil ili evkaf müdürlüğün imamlık ve hatiplik için açtığı sınavına girdi. Sınavı üstünlükle kazandığı için Ranye şehrindeki Nursi mescidine imam olarak tayin edildi.

1983 tarihinde ilk eserini "İslamın özü" başlığıyla Kürtçe olarak yazdı. Sonra yüze yakın eser yazmaya devam etti. Bu eserler arasında ansiklopediler, küçük ve büyük kitaplar da vardır.

1987 tarihinde zalim Baas rejimin zulmüne karşı Kürt milletinin haklarını müdafaa etmek için, silahlı İslami cihat hareketin saflarına katıldı. Hareketin önde gelen lider ve üyesi sıfatıyla 2001 yılına kadar görevini sürdürdü ve İslam cemaati adıyla bilinen cemaate emir seçildi. O zaman kürdistan topraklarının birçok yerinde bas rejimine karşı askeri konuşlamalar olmuştur. Mamoste 1988 tarihinde kandilin dağlarında "seyyidüşşüheda" isminde bir kuvvet oluşturdu.

1.7. 2003 tarihinde ABD güçleri tarafından tutuklanıp Bağdat hava alanı yakınındaki Kıruber cezaevine konuldu. 22 ay tek hücrede kaldı. İşte bu arada "Allah'ın kitabındaki İslam adlı eseri yazdı. 28.4. 2005 tarihinde serbest bırakıldı ve toplumun binlerce değişik fertleri tarafından coşkuyla karşılandı. 20.10. 2014 tarihinde Irak Parlamento seçimlerine Erbil ili İslami cemaat listesinden Milletvekili adayı sıfatıyla seçime girdi ve üstün başarıyla seçimi kazandı. Şu anda fikri, siyasi ve toplumsal alanda davasını yürütmekte olup, özellikle de kitap ve telifatlarıyla uğraşmaktadır. Özellikle de Kuran-ı Kerimin mübarek yüce tefsiri ile uğraşmaktadır. Bugüne kadar da birkaç cildi basılmıştır. Daha fazla bilgi almak isteyenler aşağıdaki adres üzerinden ulaşabilirler.

www.alibapir.net
facebook/alibapir
youtube/MediaAmeerOffice

Yazarın telif ettiği kitapları

Kuran ve sünnet üzere yazılan kitaplar

- Fatiha süresinin gölgesinde islamın özeti
- Kuranın hizmetinde olalım
- Mübarek Kur'an tefsiri birinci cild fatiha süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri ikinci cild Ali imran süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri üçüncü cild Nisa süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri dördüncü cilt maide süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri beşinci cild enam süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri altıncı cild araf süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri yedinci cild enfal süresi
- Mübarek Kur'an süresi sekizinci cild tevbe süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri dokuzuncu cild yunus süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri onuncu cild hud süresi
- Mübarek Kur'an tefsiri onbirinci cild yunus süresi
- İfrat ve tefrit arasında sünneti nebiye ittiba etmek
- Kürdistan bölgesinde temizleme ve islah
- Peygamber yolu, tanımı ehhemmmiyeti ve zarureti

İslam fikri ve akidesi alanında yazılan kitaplar

- İslam ve ideolojik akımlar
- Proje: İslami çalışmada fikri yöntemler
- Şeriat usullerini şerh, islami camia için gerekli adımlar
- Gündemdeki popüler meseleler
- Allahı, imanı ve dini tanıma yükselen islamın gerçeği ve çöken batıl fikirler
- Esmaül hüsna

Vakıa ile vahiy arasında islami düşünce kitapları

- Birinci kitab: islami fikirlerin ehemmiyeti
- İkinci kitab: Müslümanlar için atılacak genel adımlar
- Üçüncü kitab: Müslümanlar tarihinde entelektüel akımlar
- Dördüncü kitab: İslami düşüncenin esasları
- Beşinci kitab: çeşitli asri fikri meseleler

Kuran ve sünnetin gölgesinde İslam ve iman akidesi

- Birinci cild: iman ve İslam akidesi nedir?
- İkinci cild: yaratıcı ve rububiyette Allahı birleme

- Üçüncü cild: Allahın isimlerinde ve ilahi sıfatlarında tevhid
- Dördüncü kitab: Allaha, kitablarına ve resülüne iman
- Beşinci kitab: mahşer gününe kaza ve kadere iman
- Altıncı kitab: Hak yolunun takipçilerinin görüş ve özellikleri
- Peygamberin yolu nedir?
- Tam bir Müslüman ve mümin akidesi
- İslami ve laik fikirler uzlaşılan ve ayrılan noktaları
- Tahavi akidesinin kürtçe tercümesi
- Tahavi akidesinin şerhi
- Kürdistan deneyiminde laiklik ve demokrasi

İslami fıkıh alanındaki kitaplar

- İslami ibadet külliyatı
- Birinci cild: genel bir şekilde ibadet, yaratılış meseleleri, temizlik konusu
- İkinci kitab: İbadet şeriatında en evla olan namazın ikamesi
- Üçüncü kitab: Zekat ve infak
- Dördüncü kitab: Hac, umre ve Allahın zikri
- Mühim bir kaide: yerli yerinde olan şeriatla muameleyle beraber feri ihtilaflı meseleler
- Şer'i ve akli değerlendirmelerle Bayram ve münasebetleri
- Kur'an ve sünnetin gölgesinde fenni konular.
- Allah yolunda infakta mühim esaslar

Nefsi tezkiye, ahlak ve suluk konusunda kitaplar

- Allahı zikretme ve insan hayatında zikrin önemi
- Allaha ulaşmada doğru yol, Kur'an ve sünnet çerçevesinde nefsin tezkiyesi
- İmarat ve yıkım arasında kürdistan mescitleri
- Allaha tövbe
- Şehit kimdir? Konumu nedir?
- Dünya ve ahirette Allahı görme meselesi
- Ruh alemi, ibadet ve tezkiye
- Kuran ve sünnet çerçevesinde islami yol ve yaratılış külliyatı

Dava ve islami çalışma ile ilgili kitaplar

- Hizbullah
- Müslüman ve mücahit peşmerge kimlerdir

- İslami hareketin hastalık ve ilaçları
- Kalma ve yok olma arasındaki islami hareketler
- İslami hareket ve yeni merhaleleri
- İslami hareket ve parlak fikirler
- İslam ve güncel konular
- İslam alimleri kimlerdir ve özellikleri nelerdir?
- İslami cemat hedefleri ve tutumları
- İnsanlarla nasıl muamele edelim?
- Cihadı nasıl anlayalım?
- Allah yolunda cihadta notlar ve uyarılar
- Cihadımızda zarar görmeyelim!
- Allah yolunda cihad nedir, hedefleri ve durumu?
- Sürgündeki kardeşlerimize rehberlik
- Kur'an ve sünnet çerçevesinde islami amel ve islam
- Kuran ve sünnet çerçevesinde ittifak meselesi
- Seçime ve parlementoya katılma konusunda aklı ve şer'i değerlendirmeler
- Aşırı daeşin tasarrufatları ve fikirlerini yıkmak
- Aşırılık ve aşırı gidenlerin alametleri, assşırılığın sebebleri sonuçları ve ilacı

İslami camialar için şeri kaidelerle ilgili kitaplar

- Birinci bölüm: islami camiayı tesis etmede şeri deliller
- İkinci ve üçüncü bölüm: halifeyi azletmenin hükmü, zülm ve sapmalarda Müslüman kesimin duruşu
- Dördüncü bölüm: şeyh ebul basir ve fetvaları
- İslami proje çalışması
- İslami camialar için fikri, siyasi ve imani raporlar
- İç ve dış gerçekliğimize bir bakış

Kavmiyetçilik ve Kürt meselesi ile ilgili kitaplar

- Kürdistan niye yıkıldı nasıl imar edilir?
- Tağutun boyunduruğuna dönmenin hükmü
- İslami ölçüde kavmiyetçilik tutkusu ve ulusalcılık fikri
- İnanç ve parlemento arasında kürdistan meselelerinin çözümü

Politika ve yönetim ile ilgili kitaplar

- Akıl ve vahyin gölgesinde güncel siyasi konular

- İslam ve devlet külliyatı birinci cild: islamda siyasi varlık
- İkinci cild: islamda hükümet sisteminin temelleri
- Üçüncü kitab: üç makam; yasama, yürütme yargı
- Dördüncü kitab: İslam devletinde ve toplumunda gayrı müslimler
- Çağdaş gerçekliğimize İslam çerçevesinden bir bakış

Kadın ve aile konusundaki kitaplar

- Şeriatın gölgesinde kadın ve aile
- Müslüman Kürt kadını şer'i hakları ve önemli vazifesi

Tarih alanındaki kitaplar

- Resülüllahın hayatından dersler ve ibretler
- Hatıralar kitabı
- Hayatımdaki entelektüel ve politik olaylar
- Sınırı aşmayın...
- İşgalci hapishanelerde geçen 22 aylı işkence ve eziyet
- Çağdaş kavramlarda gençlik

Güncel konularla ilgili kitaplar

- Gerçek ve taklitçilik arasındaki gençliğimiz
- Toplumumuzu uçuran ahlaki çöküş
- Kadının islamdan uzaklaşmasıyla çekilen acılar
- Nasıl rol model olalım? İslama göre nasıl bir cumhuriyet inşa edelim
- İslami siyasette açıklamalar
- Vaaz vermede mühim esaslar
- İslami ilmi taleb etme
- Faziletli ahlak islami bağlılığın standardıdır
- Allaha davet
- Bu durumda nasıl talebe olmak gereklidir
- Kürdistan meselelerine islami bir bakış
- Aile yapısı ve rükünleri, şeri ve akli değerlendirmeyle çok evlilik meselesi
- İslami çalışma ve şüphe sislerinin dağılışı
- İslamdan dönmenin hükmü konusunda bir değerlendirme
- Molla kebir elkevi tefsiri
- Kuranda neshin var olup, olmaması
- Allahın kulllarına bela vermesi nedir ve nasıl oluyor?

- Sürgündeki kardeş ve bacılarımıza rehberlik
- Peygamber annesi güçlü ve nadir bir kadındı
- Gençlik ve manevi kriz
- İman çerçevesinde bir gençlik ve şüphelerin reddi

Arapça yazılan eserleri

- Allah azze ve cellenin kitabında tecelli eden İslam külliyatı.
- Birinci kitab: İslam yaratıcıyı ve yaratılanı gerçek bir şekilde tanımak
- İkinci kitab: imanın tarifi
- Üçüncü kitab: Allaha iman
- Dördüncü kitab: Melekler ve cinlere iman
- Beşinci kitab: Allahın kitabına iman
- Altıncı kitab: Allahın peygamberlerine ve kerim olan resülüne iman
- Yedinci kitab: Son peygamber resülüllah sallallahu aleyhi vesellem
- Sekizinci kitab: kıyamet gününe iman ve kaderin özeti
- Dokuzuncu kitab: insanın Allahın hidayetiyle hidayet bulması ve ferdin şeriata bağlılığı
- Onuncu kitab: toplumun şeriata bağlılığı
- Onbirinci kitab: toplumun şeriatı uygulaması islamda devletin özellikleri
- Onikinci kitab: İslam insanlara doğru bakıştır. Onlarla güzel bir diyalogtur.
- Aşrırı fikirleri çürütmek
- Misafirlik ve dava
- Özel bir röportaj
- Irakla ilgili kısa bir söyleşi
- Emniyetli bir şekilde Allaha yöneliş, kuran ve sünnet ışığında nefsin tezkiyesi
- Emir demir parmaklar arkasında
- Gündemdeki popüler meseleler
- İhtilaflı ve feri meselelerle birlikte islamda şeri hükümlerin bakışı
- İslam alimleri kimlerdir ve özellikleri nelerdir?
- Fikri, fıkhı, isyaset ve davette güncel meseleler çerçevesinde sıcak tartışmalar
- Kürdistan deneyimde laiklik ve demokrasi

Basılmaya hazılanan kitaplar

- Kuranı kerim tefsiri 12. Cild rad, İbrahim ve hicir süresi
- Fıtrat, akıl, ilim ve vahiy çerçevesinde islamın güzelliği ve ateizmin çürüklüğü
- Siyasette ahlakın önemi
- İslami çalışmayı gözden geçirme
- Ümmet ve zor konumu, sebebleri ve ilacı
- Sahih ve islam daveti çerçevesinde…

لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان لەگەڵتانین
Stay in touch on social media
نحن معكم عبر مواقع التواصل الاجتماعي
ڕاگەیاندنی مەکتەبی مامۆستا عەلی باپیر
AliBapir/عەلی باپیر
archive.org/details/@alibapir
PDF
AliBapir/عەلی باپیر
AliBapir
Google Play
App Store
www.alibapir.net
English - عربي - كوردی
کەناڵی
ڕاگەیاندنی مەکتەبی مامۆستا عەلی باپیر
ڕاگەیاندنی مەکتەبی مامۆستا عەلی باپیر

İçindekiler

Stay in touch on social media
AliBapir/عەلی باپیر
archive.org/details/@alibapir
AliBapir
www.alibapir.net
English - عربي - کوردی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İman Ve Küfür Kavramı Meyveleri Ve Karşılaştırılması

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّه۪ وَالْمُؤْمِنُونَۜ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِه۪ وَكُتُبِه۪ وَرُسُلِه۪ۜ
لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِه۪ۜ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَص۪يرُ
﴿٢٨٥﴾

Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: "Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz." Şöyle de dediler: "İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." [1]

[1] Bakara 2/285.

İTHAF

İslam anlayışını bireysel/özel, ailesel ve toplumsal açıdan somutlaştırmak ve Allahın rızasını elde etmek için, Kur'an-ı Kerim'de ve Resulullah'ın sünnetinde olduğu gibi derinlemesine ve kapsamlı olarak arzulayanlara…

İKİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

Âlim ve Kadir olan Allah'a hamd olsun. Müjdeleyici ve uyarıcı Nebiye, her türlü hürmet ve saygıya layık Şerefli aline de salat ve selam olsun.

"El-İslamu kema yetecella fi Kitabillah" külliyatının 4 bab ve 17 başlık şeklinde dizayn edilen 8 ciltlik bir kitap halindeki ilk baskısından sonra, baskıyı her kitabın "ana bir temayı" kapsayacak şekilde 12 kitaplık bir seride yenilemeyi/tekrar düşündük.

Şonuç olarak;

İkinci şekilde Külliyatın muhtevasında bulunan 12 kitabın konularının dağılımı şöyle oldu:

Birinci başlık 4 bölümüyle "**İslam Yaratıcı ve yaratılanın doğru bilgisidir"** ismiyle olduğu gibi kaldı. Böylece külliyatın **1. kitabına** dönüştü.

İkinci başlık 6 bölümüyle **"İslam: Allah'a, meleklerine kitabına, peygamberlerine ve ahiret gününe imandır"** ismiyle bu külliyatta her bir kitap imanın temel konularından birine tahsis edilerek 7 kitaba dönüştü. Bu, 5. Bölümün (Allah'ın resul ve enbiyalarına iman) 2 bölüme ayrılmasıyla meydana geldi. Bu her 2 bölümün 1. bölümünde "Resul ve Enbiyalar" konusunu genel olarak ele aldık. 2. Bölümünde ise; özellikle "Son Peygamberden" bahsettik.

Böylece 2. Başlık şu şekli aldı:

2. Kitap: İman Ve Küfür Kavramı
3. Kitap: Allah'a İman
4. Kitap: Melek Ve Cinlere İman
5. Kitap: Allah'ın Kitaplarına İman
6. Kitap: Allah'ın Resul Ve Enbiyalarına İman
7. Kitap: Son Peygamber Hz. Muhammed (Sav)
8. Kitap: Ahiret Gününe İman

Üçüncü Başlık 6 bölümüyle " İslam bireysel ve toplumsal alanda hukuka/şeriata ciddi bir bağlılıktır" ismiyle aşağıdaki şeklşyle 3 kitaba dönüştü:

9. kitap: Allah'ın doğru yoluna ulaşmak
10. kitap: Toplumun Allah'ın dinine bağlılığı
11. kitap: şeriatın topluma uygulanması

Dördüncü başlık 4 bölümüyle " **İslam İnsanlara Karşı İsabetli/Münasip Bir Bakış Açısı Ve Onlarla Doğru Bir İlişkidir**" ismiyle olduğu gibi kaldı. Böylece 12. En son Kitap şu şekli aldı:
12. Kitap: **İslam İnsanlara Karşı İsabetli/Münasip Bir Bakış Açısı Ve Onlarla Doğru Bir İlişkidir**
63 bölümden oluşan Bu 12 kitapta mantıksal hiyerarşi dizisine/tertibine dikkat ettik. Çünkü insan herşeyden önce varlığın/varoluş ve onun kendindeki konumunu ifade etmeye/açıklamaya ihtiyacı vardır. Böylece yaratılışın birinci hedefine uygun olarak, 1. Kitap "**İslam Yaratıcı ve yaratılanın doğru bilgisidir**" başlığıyla ifade edildi/meydana getirildi.
Varlıkla/varoluş ilgili doğru bilgi (.....) Halik, Rab ve Malik olan Allah'a ve imanın diğer esaslarına inanmaya neden olur. Daha sonra idrakinde ondan başkasına ihtiyaç duymadığımız Kur'an-ı kerimin harfleri üzerine koyduğu noktaların bu büyük gayesini incelemek ve bu yüce hakikatleri açıklamak için 2,3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Kitaplar "**İslam: Allah'a, meleklerine kitabına, peygamberlerine ve ahiret gününe imandır**" başlığıyla ifade edildi.
Allah Tealaya ve diğer iman rükünlerine olan bu iman bizi Allah'ın değerli dinine, hikmetli şeriatına bağlılığa sevkeder. Böylece 9, 10, ve 11. Kitaplar " **İslam bireysel ve toplumsal alanda hukuka/şeriata ciddi bir bağlılıktır**" başlığıyla Bireyin, toplumun ve devletin Şeriat-i Semha'ya bağlılığının keyfiyetini/usulünü bu 3 başlıkla açıklamak için ifade edildi:

- Allah'ın doğru yoluna ulaşmak veya Allah'ın şeriatına bireysel bağlılık
- Hak dini beyan etme/gösterme veya fikir, dini vazife ve adaplar açısından toplumun Allah'ın dinine bağlılığı
- Hayatın tüm alanlarında şeriatın topluma uygulanması

Son olarak: doğru bilgi, sağlam/köklü iman ve şeriata ciddi bir bağlılıktan sonra, bireysel, toplumsal ve devletsel açıdan Müslümanların, Müslüman ve gayri müslimlerle uygun bakış esasları üzerinde, şer'i doğru şekilde, ifrat ve tefritten uzak olarak ilişkide bulunabilir. Bu mevzuyu açıklamakda **İslam İnsanlara Karşı**

İsabetli/Münasip Bir Bakış Açısı Ve Onlarla Doğru Bir İlişkidir başlığı altında 12. son kitaba düştü.

Sonuç olarak 12 kitaplık bu külliyat boyunca Allah'ın kitabının tecellilerini beyan ettik:

Varlıkla/varoluş ilgili doğru bilgi (Yaratıcı ve mahlûkat)

Allah'a, meleklerine kitabına, peygamberlerine ve ahiret gününe iman

Üç seviyede/açıdan şeriata bağlılık: bireysel, toplumsal ve devletsel.

Külliyatın bu şekil üzere basılmasının asıl gayesi; okuyuculara ulaşmasını ve istedikleri her konuyu elde etmleri kolaylaştırmaktır.

Ayrıca belirtmemiz gerekir ki Biz bu baskıda başlıkları, bölümleri, konuları vb. çoğunlukla ilk baskıdaki hali üzere bıraktık.

Ayrıca bu üç başlığı bırakıp:

"Bu kitabın misyonu" başlığını " bu "külliyatın misyonu" şeklinde değiştirdik.

Kitabın yazılma hikayesi" başlığı "külliyatın yazılma hikayesi" başlığına değiştirdikten sonra olduğu hal üzere bıraktık. Bu başlıkta açıkladığımız hususlar;

Amerikan hapishanesinde bu işe nasıl başlanıldığı

Ana hatlarıyla kitabın planının Fatiha süresinin yedi ayetinden nasıl ortaya çıktığı

17 bölümlük 4 baba taksim edilme sebebi

"Mukaddime" başlığı bırakılıp "Bu Külliyatın Başlığı" şeklinde değiştirildi.

Kerim olan Allahtan bu emekle/çaba Müslümanların dinleriyle ilgili anlayışındaki pek çok gediği tıkamasını istiyorum. Bu külliyatın arzulanan İslam hukukunun bğnyesinde bir kerpiç olmasını ümit ediyorum.

Peşinen değerli okuyuculara teşekkürlerimi sunar, onlardan kendilerine ait değerlendirme ve tenbihlerini benden esirgememelerini umuyorum.

1/ Recep 1436 H
20 Nisam 2015 M
Erbil/Kürdistan/IRAK

"İslam: Allah'a, Meleklerine Kitabına, Peygamberlerine Ve Ahiret Gününe İmandır" Hususunu Açıklığa Kavuşturma/İzah Etme

Bu külliyatta 7 kitabı kapsayan Bu başlıktan kastettiğimiz:

2. Kitap: İman Ve Küfür Kavramı Meyveleri Ve Karşılaştırılması
3. Kitap: Allah'a İman
4. Kitap: Melek Ve Cinlere İman
5. Kitap: Allah'ın Kitaplarına İman
6. Kitap: Allah'ın Resul Ve Enbiyalarına İman
7. Kitap: Son Peygamber Hz. Muhammed (Sav)
8. Kitap: Ahiret Gününe İman

Evet bu başlıktan kasıtımız: Allah'ın kitabında tecelli eden ve şekillenen İslam yaratıcının ve mahlukatın doğru bilgisinden sonra (ki biz bunu birinci kitapta açıklamıştık) iman 5 temel esasından (Allah'a, Meleklerine Kitabına, Peygamberlerine Ve Ahiret Gününe İman) oluşmaktadır.

Bu insanın varlıkla/varoluş ilgili (yaratıcı ve yaratılan) doğru bilgiye sahip olduktan sonra Allah'a ve diğer iman esaslarına giden yol kolaylaşır demektir.

Şu bir gerçek ki iman, islamın esası ve özüdür. Allah'a kulluğun ve ruhu ve beynidir. Allahın yüce kitabı onu uygun lütufla üstlenmiştir. Çünkü iman konusunu beş esasıyla belirlenmiştir/tahsis edilmiştir (Özellikle imanın esası olan Allaha imanla beraber genel olarak İslam ve dindarlık). Bu husus kur'an-ı Kerim'de en büyük alandır. Bununla beraber tüm Kur'an ayetlerinin merkezinin ekseninde döndüğü husus imanın ta kendisidir. Biz de Allahın kitabına uyarak bu külliyatın ekseri kitabını ve en büyük alanını beş temel esasıyla beraber iman konusuna tahsis ettik.

TAKDİM

Hamdlerin her türlüsü Allahadır. Ona hamdeder ve ondan yardım dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden allaha sığınırız. Allah kime hidayet dilerse onu saptıracak yoktur. Kimi saptırırsa onu hidayete getirecek yoktur. Allahtan başka ilah olmadığına onun tek ve şerikinin olmadığına şehadet ederim. ve aynı şekilde Hz. Muhammedin onu kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gereği gibi saygılı olun ve ancak müslüman olarak can verin." (Âl-i İmrân; 102)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا
رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan, ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan rabbinize itaatsizlikten sakının. Adını anarak birbirinizden dilek ve istekte bulunduğunuz Allah'a saygısızlıktan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir." (Nisâ; 1)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً
يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً
﴿٧١﴾

"Ey iman edenler! Allah'a itaatsizlikten sakının ve doğru söz söyleyin ki, Allah sizin işlerinizi düzeltsin, günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve resulüne itaat ederse gerçekten büyük bir kazanç elde eder." (Ahzâb; 70-71)

Sözlerin en doğrusu allah'ın kitabıdır. Hayat tarzlarının en güzeli muhammed(s. A. V) in hayat tarzıdır. İşlerin en şerlileri sonradan uyduranlardır. Her sonradan uydurulan şey bid'attır. Her bid'at sapıklıktır ve her sapıklık da cehennem'dedir.

Bu kitap "allahın kitabında tecelli ettiği şekliyle İslam" kitap dizisinin 2. Kitabıdır.bu Kitabın konusu "iman" ve "küfür" kavramlarının izahı ve bunlardan meydana gelen sonuçlardır. Son olarak da iman ve

küfrün hem kendi arasında hem de netice ve sonuçları arasında karşılaştırılmasının yapılmasıdır.

Açıktır ki Bireysel ve toplumsal alanda iman, dindarlığın ve islama bağlılığın esasısıdır. İlim amelden, yolu görmek ve ona aşina olmak ise yolculuktan önce olduğundan dolayı; Yüce Allah, Hz. Muhammed'e

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰيكُمْ

"Bil ki, Allah'tan başka tanrı yoktur. Kendi günahın için, erkek kadın müminler için Allah'tan af dile. Ne yapacağınızı ve yerinizin neresi olacağını Allah bilir[2]" ayetiyle Allahın birliğinin bilgisini elde etmesini emretmiştir. Çünkü iman ve tevhid sadece ilim ve doğru bilgi üzerine bina edilebilir.

Bu kitapta yapmaya çalıştığımız Allahın kitabında imanın tecelli etmesinin manası, iman kavramı, köklerinin ve unsurlarının açıklanması sonrasında ise netice ve sonuçlarını ele almaktır.

"Eşyalar zıtlarıyla ortaya çıkar" kaidesine binaen "küfür" kavramını, küfrün hakikatini aydınlatmayı, fikri ve kalbi köklerine inmeyi, küfrü oluşturan temel unsurları, netice ve sonuçlarını izah etmeye çalıştık.

Sonra her bir kavramın izahını yapmak ve onları daha da netleştirmek için, bir açıdan "iman ile neticeleri" diğer bir açıdan da "küfür ve sonuçlarını" karşılaştırdık.

"*İman kavramının tecellisi*" konusunu tek bir kitapta ele almamızın sebebi, her bir konuda özel olarak ele alacağımız iman esaslarının her birinin bizzat "imanla " irtibatlı olmasındandır. Bu yüzden "iman kavramını tecellisi" iman esaslarından önce zikredilmesi gerekmektedir. Böylece imanın esaslarından her birini ele alırken tekrar tekrar iman kavramını izah etme zorunluluğuna düşmeyiz.

3 Recep 1436 H
22 Nisan 2015 M
Erbil/Kürdistan/IRAK

---

[2] Muhammed 47/19.

BAŞLANGIÇ

Bu kitap şu başlıkları kapsayan 10 bölümden oluşmaktadır.

1. **BÖLÜM: İMAN KAVRAMI**
2. **BÖLÜM: MÜ'MİN KİMDİR**
3. **BÖLÜM: KÜFÜR NEDİR?**
4. **BÖLÜM: İMAN İLE KÜFRÜN BİLEŞENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**
5. **BÖLÜM: İMANIN TARİFİ**
6. **BÖLÜM: KÜFRÜN TARİFİ**
7. **BÖLÜM: İMANIN DÜNYEVİ SEMERELERİ**
8. **BÖLÜM: İMANIN SONUÇLARI VE UHREVÎ BEREKETLERİ**
9. **BÖLÜM: BİR AÇIDAN İMAN VE MÜMİN DİĞER BİR AÇIDAN DA İSLAM ve MÜSLÜMAN ARASINDAKİ FARK**
10. **BÖLÜM: İMANLA BAĞLANTILI 7 MESELE**

BİRİNCİ BÖLÜM
İMAN KAVRAMI

İman kavramına genel hatlarıyla vakıf olmak için aşağıdaki ayetleri iyice düşünmemiz/tedebbür gerekmektedir.

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ رُوحاً مِنْ اَمْرِنَاۜ مَا كُنْتَ تَدْر۪ي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْا۪يمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُوراً نَهْد۪ي بِه۪ مَنْ نَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِنَاۜ وَاِنَّكَ لَتَهْد۪ٓي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍۙ ﴿٥٢﴾ صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذ۪ي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ اَلَٓا اِلَى اللّٰهِ تَص۪يرُ الْاُمُورُ ﴿٥٣﴾

"İşte sana da, emrimizle, bir ruh (kalpleri dirilten bir kitap) vahyettik. Sen kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi, kendisiyle doğru yola eriştireceğimiz bir nur yaptık. Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletiyorsun; göklerdeki ve yerdeki her şeyin sahibi olan Allah'ın yoluna. İyi bilin ki, bütün işler sonunda Allah'a döner." (Şûrâ; 52-53)

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّاۜ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُٓوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْا۪يمَانُ ف۪ي قُلُوبِكُمْۜ وَاِنْ تُط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـٔاًۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

"Bedevîler "İman ettik" dediler. De ki: "İman etmediniz. (Öyle ise, "iman ettik" demeyin.) "Fakat boyun eğdik" deyin. Henüz iman kalplerinize girmedi. Eğer Allah'a ve Peygamberine itaat ederseniz, yaptıklarınızdan hiçbir şeyi eksiltmez. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."" (Hucurât; 14)

لَا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَٓادُّونَ مَنْ حَٓادَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُٓوا اٰبَٓاءَهُمْ اَوْ اَبْنَٓاءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَش۪يرَتَهُمْۜ اُو۬لٰٓئِكَ كَتَبَ ف۪ي قُلُوبِهِمُ الْا۪يمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُۜ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَاۜ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِۜ اَلَٓا اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir topluluğun, babaları, oğulları, kardeşleri yahut kendi soy-sopları olsalar bile, Allah'a ve peygamberine düşman olan kimselere sevgi beslediğini göremezsin. İşte Allah onların kalplerine imanı yazmış ve onları kendi katından bir ruh ile desteklemiştir. Onları, içlerinden ırmaklar akan ve

içlerinde ebedi kalacakları cennetlere sokacaktır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, Allah'ın tarafında olanlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." (Mücâdele; 22)

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ
اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ اُولٰٓئِكَ هُمُ
الرَّاشِدُونَ

"Bilin ki, aranızda Allah'ın elçisi bulunmaktadır. Eğer o, birçok işlerde size uysaydı, sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah, size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize güzel göstermiş; inkârı, fasıklığı ve (İslam'ın emirlerine) karşı çıkmayı da çirkin göstermiştir. İşte bunlar doğru yolda olanların ta kendileridir." (Hucurât; 7)

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيمَانَهُ اَتَقْتُلُونَ رَجُلاً اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ
جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَاِنْ يَكُ كَاذِباً فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَاِنْ يَكُ صَادِقاً يُصِبْكُمْ بَعْضُ
الَّذِي يَعِدُكُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

"Firavun ailesinden, imanını gizlemekte olan mü'min bir adam şöyle dedi: "Rabbim Allah'tır, dediği için bir adamı öldürecek misiniz? Halbuki o, size Rabbinizden apaçık mucizeler getirdi. Eğer yalancı ise, yalanı kendi aleyhinedir. Eğer doğru söylüyorsa, sizi tehdit ettiği şeylerin bir kısmı başınıza gelecektir. Şüphesiz Allah, aşırı giden, yalancılık eden kimseyi doğru yola eriştirmez[3]. (Mü'min; 28)

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيمَانِهِ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيمَانِ وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ
بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Kalbi imanla dolu olduğu halde zorlanan kimse hariç, inandıktan sonra Allah'ı inkâr eden ve böylece göğsünü küfre açanlara Allah'tan gazap iner ve onlar için büyük bir azap vardır[4].

[3] Mü'min 40/28.
[4] Nahl 16/106.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفاً اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُۜ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ اَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍۚ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُۚ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَاباً اَلِيماً

"Onlar, inkâr edenler ve sizi Mescid-i Haram'ı ziyaretten ve (ibadet amacıyla) bekletilen kurbanlıkları yerlerine ulaşmaktan alıkoyanlardır. Eğer, oradaki henüz tanımadığınız inanmış erkeklerle, inanmış kadınları bilmeyerek ezmeniz ve böylece size bir eziyet gelecek olmasaydı, (Allah Mekke'ye girmenize izin verirdi). Allah, dilediğini rahmetine koymak için böyle yapmıştır. Eğer, inananlarla inkârcılar birbirinden ayrılmış olsalardı, onlardan inkâr edenleri elem dolu bir azaba uğratırdık[5].

هُوَ الَّذ۪ٓي اَنْزَلَ السَّك۪ينَةَ ف۪ي قُلُوبِ الْمُؤْمِن۪ينَ لِيَزْدَادُٓوا ا۪يمَاناً مَعَ ا۪يمَانِهِمْۜ وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَل۪يماً حَك۪يماًۙ

"O, inananların imanlarını kat kat artırmaları için kalplerine huzur ve güven indirendir. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Feth; 4)[6]

وَاِذَا مَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِه۪ٓ ا۪يمَاناًۚ فَاَمَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا فَزَادَتْهُمْ ا۪يمَاناً وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

"Herhangi bir sûre indirildiğinde, içlerinden, (alaylı bir şekilde) "Bu hanginizin imanını artırdı?" diyenler olur. İman etmiş olanlara gelince, inen sûre onların imanını artırmıştır. Onlar bunu birbirlerine müjdelerler[7].

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُۜ قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيَاتِه۪ وَرَسُولِه۪ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُ۫نَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ ا۪يمَانِكُمْۜ اِنْ نَعْفُ عَنْ طَٓائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَٓائِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِم۪ينَ ﴿٦٦﴾

5 Feth 48/25.
6 Feth 48/4.
7 Tevbe 9/124.

Şâyet kendilerine (niçin alay ettiklerini) sorsan, "Biz sadece lâfa dalmıştık ve aramızda eğleniyorduk", derler. De ki: "Allah'la, onun âyetleriyle ve peygamberiyle mi eğleniyordunuz? Boşuna özür dilemeyin! Çünkü siz, (sözde) iman ettikten sonra küfrünüzü açığa vurdunuz. İçinizden (tövbe eden) bir zümreyi affetsek bile, suçlarında ısrar etmeleri sebebiyle, diğer bir zümreye azap edeceğiz[8].

وَمَا اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَۙ ﴿١٦٦﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُواۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُواۜ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالاً لَاتَّبَعْنَاكُمْۜ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيمَانِۚ يَقُولُونَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْۜ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَۚ

İki topluluğun (ordunun) karşılaştığı günde başınıza gelen musibet Allah'ın izniyledir. Bu da mü'minleri ortaya çıkarması ve münafıklık yapanları belli etmesi içindi.Onlara (münafıklara), "Gelin, Allah yolunda savaşın veya savunmaya geçin" denildi de onlar, "Eğer savaşmayı bilseydik, arkanızdan gelirdik" dediler. Onlar o gün, imandan çok küfre yakın idiler. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Oysa Allah, içlerinde gizledikleri şeyi çok iyi bilmektedir[9].

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Müslüman olmalarını bir lütufta bulunmuş gibi sana hatırlatıyorlar. De ki: "Müslüman olmanızı bir lütuf gibi bana hatırlatıp durmayın. Tam tersine eğer doğru kimselerseniz sizi imana erdirmesinden dolayı Allah size lütufta bulunmuş oluyor[10].

وَقَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللّٰهِ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

---

[8] Tevbe 9/65-66.
[9] Âl-i İmrân 3/167.
[10] Hucurat 49/17.

"Kendilerine ilim ve iman verilmiş olanlar ise onlara şöyle diyeceklerdir: "Andolsun, siz, Allah'ın yazısına göre, yeniden dirilme gününe kadar kaldınız. İşte bu yeniden dirilme günüdür. Fakat siz bilmiyordunuz[11].

رَبَّنَا اِنَّـنَا سَمِعْنَا مُنَادِياً يُنَادِي لِلْاِيمَانِ اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّاۗ

""Rabbimiz! Biz, 'Rabbinize iman edin' diye imana çağıran bir davetçi işittik, hemen iman ettik[12].

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطاً لِتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيداًؕ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَٓا اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِۜ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَحِيمٌ

"Böylece, sizler insanlara birer şahit (ve örnek) olasınız ve Peygamber de size bir şahit (ve örnek) olsun diye sizi orta bir ümmet yaptık. Her ne kadar Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimselerden başkasına ağır gelse de biz, yönelmekte olduğun ciheti ancak; Resûl'e tabi olanlarla, gerisin geriye dönecekleri ayırt edelim diye kıble yaptık. Allah imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz, Allah insanlara çok şefkatli ve çok merhametlidir[13].

اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُۜ وَطَعَامُ الَّذِينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْۖ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذ۪ٓي اَخْدَانٍۜ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْاِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُۘ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

"Bu gün size temiz ve hoş şeyler helâl kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helâl, sizin yiyecekleriniz de onlara helâldir. Mü'min kadınlardan iffetli olanlarla, daha önce kendilerine kitap verilenlerden olan iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz kaydıyla; evlenmek, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size

[11] Rûm 30/56.
[12] Âl-i İmrân 3/193.
[13] Bakara 2/143.

helâldir. Her kim de inanılması gerekenleri inkâr ederse bütün işlediği boşa gider. Ahirette de o, ziyana uğrayanlardandır[14].

Şimdi ise çeşitli açılardan imanı ele alan ayetlere kendimizi teslim etmemiz ve iman hakikatine nispetle vardığımız sonuca mutmain olmamız için, her birini bağımsız bir konuda sunacağımız bu ayetler bize imanın bilgisi hususunda beş esas hakikati vermektedir.

[14] Mâide 5/5.

BİRİNCİ KONU (EL-MEBHASÜ'L-EVVEL)
İMANIN HAKİKATI SADECE VAHİY YOLUYLA BİLİNEBİLİR

Bu hakikati tam manasıyla Şura suresinin 52. Ayeti izah etmektedir. Ayetin ifade ettiği mana şudur:

Allah Teala ümmi ve son olan peygamberine (sav) " وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحاً مِنْ أَمْرِنَا" ayetiyle hitap etmektedir. Yani Allah'ın insanla iletişiminin yol ve şekillerini beyan eden bir önceki ayette zikredildiği şekilde sana vahyettik.

" وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْياً أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولاً فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ

"Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla yahut perde arkasından konuşur. Yahut bir elçi gönderip, izniyle ona dilediğini vahyeder. Şüphesiz O yücedir, hüküm ve hikmet sahibidir[15]."

Yüce Allah vahyini "ruh" olarak isimlendirmektedir. Çünkü vahiy gerçek anlamda insanlık hayatının ruhudur. Ceset ruhsuz yaşayamadığı gibi -aksine çürür ve kokar- aynı şekilde insan hayatı da ancak vahiy ile düzelir.

Sonrasında Yüce Allah resulüne;

– مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ

"Sen kitap nedir, iman nedir bilmezdin" diyor. Öyle ki Yüce Allah resulünün vahiyden önce ne kitabı ne de imanı bilmediğini beyan ediyor. Bu Kur'anî hakiketlerden de anlaşılıyor ki, iman; bid'at ehlinin iddia ettiği gibi sadece Allah'ın **marifeti**, ta'zimi iclali, korkusu ve muhabbeti değildir. Bu resulullahın aklen insanların en üstünü, fıtraten en sağlam olması sebebiyledir. Vahiy gelmeden önce Yüce Allah onu tüm beşeriyete en son ve en büyük peygamber kılmak için seçmiştir. O Allah'ın varlığını, Rab ve yaratıcı olarak onu severek, ondan korkarak, onu yücelterek şüphesiz olarak biliyordu. Onun Hira mağarasında günler ve haftalar boyunca inzivaya çekilmesi de buna kessin bir delildir. Ancak tüm bunlara rağmen Yüce Allah, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalip'ten vahiy

[15]Şûrâ 42/51.

iletilmeden önceki kitap ve imana dair bilgisini reddetmektedir. Öyleyse Allah'a iman, bu şeyler dışında başka bir şeydir. Bu da sadece vahşiy yoluyla bilinebilir. Bu yüzden Yüce Allah Hz. Muhammed'in kitap bilgisinin reddini iman bilgisinin reddinin önüne geçirmiştir. Çünkü iman ancak Kur'an-ı Kerime uygun vahiy yardımıyla bilinebilir.
Sonra Yüce Allah;

وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُوراً نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا

"Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi, kendisiyle doğru yola eriştireceğimiz bir nur yaptık" şeklinde buyurmaktadır. Kuranın, vahyi "ruh" diye isimlendirmesinden sonra "nur" diye isimlendirmesi hissi ışığın somut yolu aydınlattığı gibi Allah'ın manevi nurunun da insanların kalplerini ve akıllarını doğru bilgi ve hidayetle nurlandırdığını haber vermektedir. Buna Yüce Allah'ın نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا sözü hidayetin iman için teşrii ve tekvini olarak delalet etmektedir. Çünkü iman sadece Yüce Allah'tandır. Bu sonra açıklayacağımız bir husustur.

وإنك لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Sözüyle de Yüce Allah Peygamberine hitap etmektetir. Yani sen her ne kadar vahiy olmadan kendin hidayete ermediysen de şimdi vahyin lütfuyla hidayete erdin. Sadece kendisi doğru yola ileten değil aksine aynı şekilde başkalarını da hidayet yoluna ileten oldun. İnsanları Allah'ın apaçık ve doğru yoluna iletmek Allah'a imanın ve kulluğun yoludur. Bu ayetten anlaşılanın özeti şudur: iman ancak Allah'ın peygamberlerine indirdiği vahiyle bilinebilir. Bu yüzden peygamberler ister son ister efendi ister en faziletlisi olsun "şeran istenilen imanı" kendilerine vahiy iletilmeden ve kalplerini vahyin nur ve hidayetiyle parlatılmadan bilemezler.
İmanı bilme konusundaki bu hakikatler gerçekten de büyük hakikatlerdir. Bu yüzden bizim bu hakikati araştırmamızın son aşamasına ulaşana kadar hatırlamamız gerekmektedir.

İKİNCİ KONU (EL-MEBHASÜ'S-SANİ)

İnsanın Varlığında/Doğasında Yerleşen İmanın Yeri Kalptir

Bu hakikate delalet eden ayetler şunladır:

- Hucurat 14
- Mücadele 22
- Nahl 106
- Ğafir 78
- Fetih 25
- Fetih 4

Şimdi de sana imanın mahallinin kalp olduğuna dair zikredilen ayetlerin delaletinin mahiyetini açıklayacağız.

Hucurat 1. Ayette yüce Allah azze ve celle bedevilerin imanı iddia etmelerini anlattıktan sonra, resulüne onları bu iddiadan vazgeçirmesini ve henüz mümin olmadığını haber vermesini emretmiştir. İmansızlık ve yalan günahına nisbet edimesinler diye أٰمَنَّا yerine اَسْلَمْنَا desinler. Sonra yüce Allah bedevilerin bu sözü yönelmelerinin sebebini açıklayarak şöyle diyor:

وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

Yani bırakın imanın kalbinize yer etmesini aksine iman kalbinize hiç girmedi bile. Bu yüzden bunu iddia etmesinler.

Dindarlıkta ihlaslı bir şekilde kendilerini Allaha adayan kavmin (çünkü onlar allaha ve ahirette onunla karşılaşmaya olan imanlarından dolayı her ne kadar kendilerinin babaları, kardeşleri, çocukları ve aşireleri olmasına rağmen allah'a ve resulüne isyan ve muhalefet edenlerle olan ilişki ve bağlarını kestiler) methedilme makamı olan Mücadele 22. Ayette ise Yüce Allah onları şöyle vasıflandırıyor:

أُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْاِيمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ اَلَٓا اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Yani imanı onların kalplerine yerleştirdi ve kökleştirdi. Bundan dolayı kalp imanın yerleştiği ve yer edindiği yerdir.

Nahl 106. Ayet: *yüce Allah Şiddetli eziyet ve baskılara duçar olan müminleri anlatırken ikrah altında olan kişinin kendisini ölümden veya güç yetiremeyeceği eziyetlerden kurtarmak için küfür kelimesini söylemesini kişinin kalbinin imanla mutmain olma şartına bağlamıştır.*
Bu hususta söyle buyurmaktadır:

إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Kalbi imanla dolu olduğu halde zorlanan kimse hariç, inandıktan sonra Allah'ı inkâr eden ve böylece göğsünü küfre açanlara Allah'tan gazap iner ve onlar için büyük bir azap vardır.[16]
Öyleyse imanın mahalli/yeri kalptir. Buna ek olarak ayet baskı ve şiddetli ikrah altında olanın küfür sözlerini söylemesi ondan imanı kaldırmıyor/nefyetmiyor. Aksine bu ölüm, şiddetli baskı veya büyük zararlardan korunmak için Allah'ın baskı ve ikrah altında olan insanlara verdiği bir ruhsattır.

قَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ

(Firavun ailesinden, imanını gizlemekte olan mü'min bir adam şöyle dedi...)[17]
Mü'min süresinin 28. Ayetinde yüce allah zikri geçen **adamın** tavrını/tutumunu övmektetir. Bu kişi firavunun tehdit, kibir ve baskılarına karşı durarak Hz. Musa'yı a.s savunmuştur. Yüce Allah bu cesur mü'mini ise يَكْتُمُ إِيمَانَهُ sözüyle vasıflandırmaktadır. İmanın gizlenmesi ancak kalpte olduğu sürece caiz olduğu aşikardır. Ayet imanın acil istisnai durumlarda her ne kadar gizlense de devam ettiğine, var olduğuna delildir. Buna rağmen iman sahibinin firavunun mümin ehlinin yaptığı gibi ihtiyaç anında bu imanını izhar etmesi gerekmektedir.
Feth 25. Ayette yüce Allah diğer şavaşlara nisbetle mekkenin Fethini barışçıl/kansız bir fetih olarak delillendirmektedir.

---

[16] Nahl 16/106.
[17] Mü'min 40/28.

وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَاباً أَلِيماً

Eğer, oradaki henüz tanımadığınız inanmış erkeklerle, inanmış kadınları bilmeyerek ezmeniz ve böylece size bir eziyet gelecek olmasaydı, (Allah Mekke'ye girmenize izin verirdi). Allah, dilediğini rahmetine koymak için böyle yapmıştır. Eğer, inananlarla inkârcılar birbirinden ayrılmış olsalardı, onlardan inkâr edenleri elem dolu bir azaba uğratırdık.[18]

Yani mekkede iman ehli erkek ve kadınlardan oluşan bir grup var. Bunlar imanlarını gizlediklerinden dolayı Medine'deki müminler onların varlığını hissetmiyorlardı. Eğer savaş olmuş olsaydı bunlardan bazıları zarar görecek ve müminler onların bu durumuna üzüleceklerdi. Bu husuta yüce Allah söyle buyurmaktadır فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ" (bilmeyerek ezmeniz ve böylece size bir eziyet gelecek olmasaydı). Bu yüzden tüm bunların olmaması için Yüce Allah Mekke'nin Fethini barışçıl yolla yaptırmıştır. Bu konuda "bir gözün hatırına bin göze ikram edilir" darb-ı meseli örnek olarak verilebilir.

Ardından yüce Allah şöyle devam etmetedir: "

لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَاباً أَلِيماً

"Allah, dilediğini rahmetine koymak için böyle yapmıştır. Eğer, inananlarla inkârcılar birbirinden ayrılmış olsalardı, onlardan inkâr edenleri elem dolu bir azaba uğratırdık." Yani allah imanını gizleyen müminlere tüm bunları rahmetinden dolayı yaptı. Eğer iman edenler, kafirlerden ayrılmış olsalardı azabı hakkeden kafirleri cezalandırmak için Yüce Allah Mekke'nin Fethini olduğu gibi değil, farklı bir şekilde cereyan ettirecekti.

Ayet-i Kerimenin şu hususlara işaret ettiği aşikardır:

Mekke'de küfrün saltanatında olan bu müminler , öldürülme, baskı, şiddet ve tehditlerden dolayı imanlarını gizliyorlardı. Bu yüzden diğer müminler onların varlığından habersizdiler. Bu iki noktadan/açıdan anlaşılmaktadır.

---

[18]Feth 48/25.

Birincisi: imanın yeri/konumu insanın içi ve kalbidir. Eğer bu böyle olmasaydı imanını gizleyen kişiler nasıl övülmüş olurdu.
İkincisi: ehl-i iman bazen bu gizleme kendilerine zarar vermeksizin olağanüstü/zorunlu istisnai durumlarda imanlarını gizleme mecburiyetinde kalıyorlar.
Aynı şekilde Feth 4. Ayette yüce Allah müminlerin imanının artması ve kalplerine **sekinenin** inmesinden dolayı imanlarına başka bir şeyi ilave etmek için "**sekineyi** indirdiğinden bahsetmektedir. Sekinenin kalbe inmesinden ve varolan imanın artması hususlarında net olarak imanın yerinin kalp olduğu anlaşılmaktadır.
Hucurat 7. Ayette ise Yüce Allah müminlere imanı sevdirdiğini ve onlara onu süslü gösterdiğinden bahsetmektedir.

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ اِلَيْكُمُ

Fakat Allah, size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize güzel göstermiş. Öyleyse müminlere sevdirilen ve güzel gösterilen iman ancak kalplerde olur.

ÜÇÜNCÜ KONU (EL-MEBHASÜ'S-SALİS)

Allah'a İtaat Olarak Kabul Edilen Şeyler İmanı Artırır Ve Geliştirir

Bu hakikate işaret eden bu ayetler dizisidir. Onlardan bazıları şunlardır:

Sekineyi imanın artmasına sebeb kılan ve geçen ayet dizisinde zikrettiğimiz Feth Suresi 4. Ayet.

İmanın ve mutluluğun artmasına sebeb olan Kur'an surelerinden bir süre olarak kabul ettiğimiz ve aynı şekilde zikrettiğimz Tevbe Suresi 124. Ayet.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَاناً

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir. Onun âyetleri kendilerine okunduğu zaman (bu) onların imanlarını artırır" mealindeki Enfal Suresi 2. Ayet. Öyleki ayetlerin müminler üzerine tilaveti imanın artmasına sebeb kılınmıştır.

Âl-i İmrân Sûresi 173. Ayet:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَاناً وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

"Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, "İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun" dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!" dediler." Bu ayette müminlerin düşmanların tehditlerini imanın artmasına sebeb kılınmıştır. Bu kesmede kullanılan orijinal kılıcın ancak parlaklık ve keskinliğinin artması gibidir.

Ahzap 22. Ayet:

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَاناً وَتَسْلِيماً

"Mü'minler düşman birliklerini görünce, "İşte bu Allah'ın ve Resülünün bize vaad ettiği şeydir. Allah ve Resülü doğru söylemişlerdir" dediler. Bu onların ancak imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır."

Her kim ki krizlerde şiddete karşı sabit/köklü ise çalışma veya zorlu spor ezersizleriyle bedenin güçlenmesi gibi tüm bunların neticesinde imanı artar ve gelişir.

Buna ek olarak: itaat sebebiyle imanın artması, gelişmesi ve olgunlaşması ise imanın mahiyetini bize açıklayan başka bir hakikattir.

DÖRDÜNCÜ KONU (EL-MEBHASÜ'R-RABİ')

İslamın Açık Amelleri Ve Şeriaata Bağlılık İman Diye İsimlendirilir

Bu başka büyük bir hhakikattir. Bu İmanın hakikatini bizlere tanıtan ve onun şer'i hakikatini bizlere açıklayan hakikatlerden başka bir hakikattir.

Bu hakikate işaret eden ayetler çoktur.

Tevbe 66 ve 66

Âl-i İmrân Sûresi 167

Bakara 143

Maide 5

Geçen ayet dizisinin içine aldığımız bu ayetlerin delaletinin keyfiyeti şeriatın zahiriyle amel etmenin ve İslami vecibeleri yerine getirmenin **iman** diye isimlendirilmesi ve kabul edilmesidir.

Tebük seferi dönüşünde Resulullah'ın komutasındaki ordu arasında bulunan islamla ve Müslümanlarla alay eden münafıklardan bahseden tevbe suresi 65-66. Ayetler. Onların haberi resulullah'a ulaşıp, onları hesaba çektiğinde kendilerini temize çıkarmak için sözlerinin mizah ve alay amacıyla olmadığını sadece yolun sıkıntısından kurtulmak için olduğunu söylediler. Ancak hâkim habir ve gönüllerdekini bilen Allah bunu yapmalarından ve özürlerinin kabahatlerinden daha kötü olmasından dolayı onların aleyhine hüküm verdi. Çünkü onlar imandan sonra küfre sapmışlardı.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

Şâyet kendilerine (niçin alay ettiklerini) sorsan, "Biz sadece lâfa dalmıştık ve aramızda eğleniyorduk", derler. De ki: "Allah'la, onun âyetleriyle ve peygamberiyle mi eğleniyordunuz?" (65)

Boşuna özür dilemeyin! Çünkü siz, (sözde) iman ettikten sonra küfrünüzü açığa vurdunuz. İçinizden (tövbe eden) bir zümreyi affetsek bile, suçlarında ısrar etmeleri sebebiyle, diğer bir zümreye azap edeceğiz. (66)

Bu iki ayetteki delil şudur:

Münafıklar ne islamla alaylarından ve çirkin özürlerinden önce ne de bu ikisinden sonra iman sahibi değillerdi. Bu yüzden قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ sözünden kast edilen onların istenilen şeri imandan çıktıkları değildir. Aksine kendisiyle kastedilen şey "siz imanla ilgili açık olan, islamın Zahiri bazı amelleriyle desteklediğiniz iddianızı bozdunuz. Mesela onların nifaklarını gizlemek ve ganimet elde etmek için gönülsüzce Resulullah'la beraber tebük seferine çıkmalarıda bu meyandandır.

Öyleyse islamın zahirine yapışmak iman diye isimlendirilir. Ancak kendisiyle kalbi batını imanın olmadığı iman hakiki ve şeran istenilen iman diye addedilmez. Bu yüzden Yüce Allah, قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ demiştir. Onlara iman nisbet etmesinin sebebi ise bu imanın zahiri ve sathi olmasından dolayıdır. Bu iman ise ahirette kendisi ve Allah arasında olan hususlarda hiçbir fayda vermeyecektir.

Aynı şekilde Yüce Allah imanın eşanlamlısı veya üstü olan şeri hakikatte kendileri için herhangi bir payları olmaksızın islamlarını/Müslümanlığını açıklayan ve iddia edenlerin (münafıklar ve bedeviler) her birine islamı izafe etmiştir. Bu hususu ilerde açıklayacağımız gibi. Öyleki Yüce Allah münafıklar hakkında Tevbe Suresi 74. Ayette şöyle buyurmaktadır:

"يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُواۜ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُواۚ وَمَا نَقَمُوا اِلَّا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهٖۚ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْراً لَهُمْۚ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَاباً اَل۪يماً فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ

"Bir şey söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar. Halbuki o küfür sözünü söylediler ve (sözde) Müslüman olduktan sonra inkâr ettiler. Ayrıca başaramadıkları şeye (peygamberi öldürmeye) de yeltendiler. Sırf, Allah ve Resûlü kendi lütfu ile onları zengin kıldığı için intikam almaya kalktılar. Eğer tövbe ederlerse kendileri için hayırlı olur. Şayet yüz çevirirlerse Allah onları dünyada ve ahirette elem dolu bir azaba çarptıracaktır. Artık onlar için yeryüzünde ne bir dost ne de bir yardımcı vardır."

Bedeviler içinde Hucurat Suresinin 17. Ayetinde ise şöyle buyurmaktadır:

“يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Müslüman olmalarını bir lütufta bulunmuş gibi sana hatırlatıyorlar. De ki: "Müslüman olmanızı bir lütuf gibi bana hatırlatıp durmayın. Tam tersine eğer doğru kimselerseniz sizi imana erdirmesinden dolayı Allah size lütufta bulunmuş oluyor."

Uhud Savaşın'da Resulullah'tan geri duran, gevşeklik gösteren ve her ne kadar kendi vatan ve ırzlarını savunmak için olsa bile müşriklerle savaşmaktan yüz çeviren münafıklar hakkında Ali imran 167. Ayette şöyle buyurmaktadır:

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُواۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُوا

“Bu da mü'minleri ortaya çıkarması ve münafıklık yapanları belli etmesi içindi. Onlara (münafıklara), "Gelin, Allah yolunda savaşın veya savunmaya geçin" denildi...”

Yüce Allah bu korkak ve gevşekleri هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيمَانِۚ sözüyle vasıflandırmıştır. Burda geçen iman kelimesinde kasıt şeri hakki iman değildir. Çünkü münafıklar ne davet edilen savaştan önce ne de sonra bu türden bir imana sahibi değillerdi. Öyleyse buradaki iman kelimesinden kasıt bazı islami vecibeleri yerine getirmek için şekli zahiri imandır. Münafıkların bu halde (savaştan katılmaktan yüz çevirme halleri) imandan çok küfre yakın olmaları diye tabir edilme sebebi, onların zikredilen gevşekliklerinden dolayı zayıf düştüler öyleki bu durum onlar için kaçınılmaz oldu. Onların bu tutumu onların savaşa katılmadığını, Allah yolunda savaşmadıklarını hatta kendi vatan ve ırzlarını korumak için dahi savunmaya geçmediklerini ifade etmektedir.

Kıblenin mescidi aksadan mescidi harama döndürülmesi meelesini ifade Bakara 143. Ayette Yüce Allah şöyle buyurmaktadır*:*

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَحِيمٌ

Allah imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz, Allah insanlara çok şefkatli ve çok merhametlidir.

Yani Allah dah önceki kıbleye yönelerek kıldığınız namazlarınızı zayi eytmeyecektir. Yüce Allah'ın bu hakikati beyan etmesinin sebebi müminlerden bazılarının daha önceki namazlarının zayi olmasından korktuğundan dolayıdır. Böylece Yüce Allah onları bu açıdan tatmin etti/ferahlattı.

Evet/ kuşkusuz: Zahiri bir amel olduğu halde ve bağlamın delalet ettiğine ilaveten Yüce Allah namazı iman diye isimlendirdi. Ulema buradaki إِيمَانَكُمْ sözünden maksadın namaz olduğu hususunda icma etmişler.[19]

Aynı şekilde Yüce Allah temiz olan her şeyin helallığını, ehli kitaptan olan iffetli kadınlarla mehirlerini verme ve erkelerin iffet vasfına sahip olması şartıyla evlenilmesi, zinadan sakınılması ve flört/metres edinilmemesi hususlarını açıklayan Maide Suresinin 5. ayetinde açıkladıktan sonra şöyle buyuruyor:

وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Herkim de inanılması gerekenleri inkâr ederse bütün işlediği boşa gider. Ahirette de o, ziyana uğrayanlardandır."

Buradaki iman kelimesinden maksadın helal, haram, yiyecekler, kadınlar ve diğer pek çok hususta şeriatın gerektirdikleri ile amel etmek olduğu aşikardır. Ayette geçen iman kelimesinden maksadın bu söylediğimiz şey ve buna ilaveten bağlamın delalet ettiği şey olduğunun delili bu ve diğer ayeti kerimelerde bizim zikrettiğimiz şey dşında bir şeyin zikredilmemesidir.

O zaman İnanılması gerekenleri inkâr etmenin manası (وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ*) şeriatın helal ve haramlarına uymamaktır. Şeriata ve hükümlerine uymamak küfür ise bunun zıttı olan şeriata uyma ve taat imandır.*

---

19 Bu cümleyle ilgili kitapta dipnot bulunmaktadır.

BEŞİNCİ KONU (EL-MEBHASÜ'L-HAMİS)

Kişinin, imanı kendi çabasıyla kazanmasıyla beraber Allah'ın tevfiki **Teysiri** olmadan o, imanı elde edemez.

Bu imanın başka bir hakikatidir ve pek çok ayetten de anlaşılmaktadır.

1. Hucurat 17
2. Rum 56
3. Âl-i İmrân 193

Zikrettiğimiz üzere bu ayetlerin delalet/işaret ettiğinin özet şeklidir. Bu üç ayeti dah önce geçen ayetler dizisi arasına koymuştuk:

1. Hucurat 17. Ayette yüce Allah resulullaha gösteriş yapan bedevilere karşı tutumunu açıklayarak يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوا ayetiyle hitap etmektedir. Yani sana yüzeysel ve zahiri islamlarından dolayı sana minnet ediyorlar.ۚقُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ yani onları islamlarından dolayı sana minnet etmelerini yasakla/engelle ve onlara de ki:

"بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ"

Yani minnet etme hakkı sadece Allah'a aittir. Bu sizin şekli islamınızdan dolayı değil aksine size hidayet etmesinden dolayıdır. Tabi bu da eğer imanınızda doğru iseniz ve bu sadece boş bir iddia değil ise!

Öyleyse iman Allah'tan gelen bir nimettir. Ona karşı kullarına yarımcı olur ve onları hidayete götürür.

2. Rum suresi 56. Ayette ba's ve nüşuru inkâr edenlerin, tekrar diriltilip inkâr ettiklerini apaçık gördüğündeki tutumunu, hesabını yapmadıkları korkunç günün dehşet ve hayretini, dünya hayatının bir saat dışında olmadığını hakkında ettikleri yeminlerini ele almaktadır.

Yüce Allah ilim ve iman ehlinin konumunu ise şu ayetle açıklamaktadır:

وَقَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللّٰهِ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

"Kendilerine bilgi ve iman verilenler ise şöyle derler: "Andolsun ki siz, Allah'ın yazısına uygun olarak yeniden dirilme gününe kadar kaldınız. İşte bu, diriliş günüdür; fakat siz onu tanımıyordunuz."[20]
Ayette وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ kısmı şahit olarak gösterilmektedir. Öyle ki yüce Allah ilim (kastedilen ilim vahiyden elde edilen ilimdir. Çünkü insanın ğayb, kıyamet saati vb. meseleler hakkında bilgi elde edebileceği kaynak vahiydir) ve imanın her birisinin ilim ve iman ehline verildiğini söylemektedir. Her ikisini de verenin Allah olduğu aşikârdır.

3. *Ali imran 193. Ayette yüce Allah akıllı, zakir, mahlukatın yaratılışında mütefekkir kullarınının dua ederkenki tutumlarını sunarken şöyle buyurmaktadır:*

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِياً يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا

"Rabbimiz! Doğrusu biz 'Rabbinize inanın!' diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik."
Allahın resulü akıl sahiplerini çağırıp onlara imanı anlatmayana kadar imanı bilmiyorlardı.
Allah'ın iman konusunda kullarına tevfiki, hidayeti, teysirinin (ayetlerde gördüğümüze uygun olarak) iki şekilde ortaya çıktığını da belirtmek gerekmektedir.
Birincisi: elçisine vahiy aracılığıyla imanı ve kişinin kendisiyle mümin olduğu hususları açıklayan Allah'tır.
İkincisi: Müminlere iman ve imanın teysiri konusunda yardımcı olan da Allah'tır. Bu yüzden vahyiyle insanı iman yoluna götüren Allah'tır. Allah bu hususta kuluna kerem, lütuf ve fazlıyla yardımcı olmaktadır.
*** Şimdi ise "Mü'min kimdir?" Sorusunun cevabını bulmak için ikinci bölüme geçiyoruz.

---

20 Rûm 30/56.

İKİNCİ BÖLÜM
MÜ'MİN KİMDİR?

Mü'min insanı tanımak ve kişinin Allah katında kendisiyle mü'min olduğu huşuları bilmek için şu ayetleri tedebbür etmek gerekmektedir:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَاناً وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقّاً لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

Enfâl Sûresi (2 - 4)

Müminler o kimselerdir ki, Allah'ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda bu onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca rablerine güvenirler. (2) Namazlarını özenle kılarlar, kendilerine verdiğimiz şeylerden bir kısmını Allah yolunda harcarlar. (3) Gerçek müminler işte onlardır. Rableri katında onlar için yüksek mevkiler, bağışlanma ve değerli rızık vardır. (4)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Müminler ancak Allah'a ve resulüne iman edenlerdir ve onunla ortak bir iş için toplanmış iken kendisinden izin almadan çekip gitmeyenlerdir. Senden izin isteyenler, evet işte onlar Allah'a ve resulüne hakkıyla iman edenlerdir. Bazı özel işlerinden dolayı senden izin istediklerinde onlardan dilediğine izin ver ve Allah'tan onların bağışlanmasını dile. Kuşkusuz Allah çok bağışlar, çok esirger." (Nûr; 62)

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجاً مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيماً

"Hayır, rabbine andolsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı

duymaksızın onu kabullenmedikçe ve boyun eğip teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." (Nisâ; 65)

وَيَقُولُونَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرٖيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَٓا اُو۬لٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنٖينَ

""Allah'a da, resule de inandık ve boyun eğdik" diyorlar, bunu söyledikten sonra da içlerinden bir grup yan çiziyor. Bunlar inanmış kimseler değildir." (Nûr; 47)

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنٖينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْداً عَلَيْهِ حَقّاً فِي التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجٖيلِ وَالْقُرْاٰنِ وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذٖي بَايَعْتُمْ بِهٖ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظٖيمُ

"Allah, kendi yolunda çarpışırken öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını, karşılığında cennet vermek üzere satın almıştır. Bu, Allah'ın Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da yer almış gerçek bir vaadidir. Kim Allah'tan daha fazla sözüne bağlı olabilir! O halde yaptığınız bu alışverişten ötürü sevinin. İşte büyük bahtiyarlık da budur." (Tevbe; 111)

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Müminler ancak kardeştirler, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız." (Hucurât; 10)

BİRİNCİ KONU

Mü'minler Yanlarında Allah Anıldığında Kalpleri Ürperen, Allah'ın Ayetlerini İşittiklerinde İmanları Artan Ve Sadece Allah'a Güvenenlerdir.

Kişinin mü'min sayılmasında şart koşulan bu üç sıfata, Enfal Suresi'nin 2. ayeti işaret etmektedir. Bu üç sıfatın hepsi de kalbi, batıni ve gizlidir. Kalbe yerleşmiş imanın ilk semeresinin insanın içinin nurlanması ve düzelmesi olduğu aşikardır. ....

Bu kısa özet, bahsi geçen her üç sıfat hakkında olacaktır.

1. Ayeti kerime'de geçen " وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ" ibaresindeki الوجل lafzı Allah'tan korkarak, utanarak, saygı göstererek, çekinerek hem de yücelterek ve ta'zim göstererek sarsılmak ve ürpermektir

Allah'a iman ettiğini iddia ettiği halde tüyleri diken diken olmayanın durumu acayiptir. Allah'ın zikrinden dolayı bu kişinin kalbi en azından bazı durumlarda veya özel durumlarda ürpermiyor. Mesela Kur'an tilavetini dinleyip kalbinin ürpermemesi gibi. Bazen de onun kendisiyle aynı olan insanlarla karşılaşmaktan dolayı korktuğunu ve onu titremenin tuttuğunu görürsün.

2. وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَاناً bu paşadan maksat ise Allah'ın kelamından etkilenmektir. Her kim ki Allah'ın kelamını tefekkür ettikten sonra onu tedebbür ederse imanının artması kşçınılmaz olur. Kişinin Allah'ın kelamından tilavet ve istima açısından etkilenmesi ancak imanı ve allah'a yakınlığı ölçüsünde olacağı apaçık ortadadır. Yani her ne zaman insanın imanı ve Allah'ın kelamından etkilenmesi artarsa bunun sebebi var olan imanı ve Allah'a yakınlığıdır.

3. وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ bu pasajdan kastedilen ise; yani müminler öyleleridir ki sadece rablerine dayanırlar. Allah'a tevekkül etmek demek senin işlerini kalbinin derinliklerinden gelerek Allah'a havale etmendir. Ardından onun seni asla zayi etmeyeceğine inanmandır. asla anlamayacağın şekilde senin işlerini çekip çevireceğine, sorumluluğunu üstleneceğine, seni koruyacağına inanmandır. Onun yaptıklarının senin lehinde olduğuna mutmain olmandır. Ayrıca eğer ins ve cinnin hepsi de sana yardımcı da olsa o işi tek başına yapamacağına kani olmandır. Bu konuda Talak Suresinin 3. Ayetinde yüce Allah şöyle buyuruyor:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْراً

"Kim Allah'a dayanıp güvenirse Allah ona yeter. Şüphesiz Allah dilediği şeyi sonuca ulaştırır. Allah her şey için bir ölçü koymuştur."

Yüce Allah'ın وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ sözünden sonra إِنَّ اللهَ بَالِغُ أَمْرِهِ demesinin sebebi, tevekkül eden kulun Rabbine karşı kessin bir şekilde emin olması ve Rabbinin o işi kessin olarak yerine getireceğini ifade etmek içindir. Ardından قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْراً demesinin sebebi ise kulun her ne kadar süre uzasa

Hâkim olan Allah’ın tedbirinden ümitsizliğe düşmememi içindir.

Belki de kişinin kendisinden ferahlık ve arzulara ulaşmak için beklediği şey dünya ve ahirette kendisi için hikmet, fayda açısından rabbani bir hediye veya rahmani bir armağandır. İşte kişi bunu bilemez.

Şu da açıktır ki Allah’a tevekkül etmek sebebleri terk etmek manasına gelmiyor. Çünkü tevekkül kalbi bir ameldir. Kalbi amel ise bedenin ve organların hareketinin alternatifi değildir.

İKİNCİ KONU

Müminler Namazlarını Kılan Ve Allah'ın Kendilerine Rızık Olarak Verdiklerinden İnfak Edenlerdir.

İman ehlinin mümin olarak itibar edilmesi için namaz kılma ve Allah yolunda infak etme -zekât da bu kısımdandır- şartına enfal 3.ayet delalet etmektedir.

İnfakın kulun Allah'ın yarattıklarına karşı şefkatinin, iyiliğinin ve ihsanını ortaya çıkardığı gibi, Namaz da kendinde barındırdığı kıyam, tilavet, rükû, secde ve bunların da içindeki zikir, tesbih, hamd ve ta'zimle beraber kişinin Rabbine olan kulluğunu en açık şekilde ortaya çıkartmaktadır. Namaz ve infakın geçen üç vasıftan sonra zikredilmesinin sebebi kalbi amellerin bedensel amellerin esası ve ruhu olmasından dolayıdır. Bu yüzden namaz ve infak ancak zikredilen üç sıfatla bezenen bir kalpten kaynaklanıyorsa istenilen hakikat üzerinde olur.

Bununla beraber pek çok ulema namaz kılma ve zekât vermeyi mümin olmanın şartı olarak ifade etmişler. Bunu ifade eden şu ayeti kerimedir:

فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِۜ وَنُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

"Ama tövbe ederlerse ve namazlarını kılıp zekâtlarını verirlerse, artık onlar sizin din kardeşlerinizdir. Bilmek isteyenler için âyetlerimizi ayrıntılarıyla açıklıyoruz." (Tevbe; 11)

Ayet müşriklerden bahseden bağlamda gelmektetir. Öyle ki yüce Allah müşriklerin iman ehliyle kardeş olarak kabul edilmesini üç şarta bağlamaktadır. Bu şartlar şunlardır:

a. Tevbe etmeleri (yani şirkve küfürden tevhit ve imana dönün)
b. Namaz kılın
c. Zekâtı verin

Ayetten açıkça anlaşılmaktadır ki bu üç sıfatın hepsine beraber sahip olmayan kişi dinde Müslümanlara kardeş olamaz.

Yüce Allah geçen bu beş sıfata haiz kişileri zikrettikten sonra şöyle buyurmaktadır:

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

"Gerçek müminler işte onlardır. Rableri katında onlar için yüksek mevkiler, bağışlanma ve değerli rızık vardır." (Enfâl; 4)

Bu ayet zikredilen vasıflara haiz olmayanın bu vaatleri elde edemeyeceğini açıkça belirtmektedir.

ÜÇÜNCÜ KONU

MÜMİNLER o kimselerdir ki onların Allah'a ve Resulüne olan yakini imanlarına şüphe yol bilmez ve onlar Allah yolunda malları ve canlarıyla cihat etmektedirler.

Bu iki vasfı açıklayan ve izah eden hucurat Suresinin 15.ayetidir.

Yüce Allah müminleri آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا sözüyle tanıtmaktadır. Çünkü Allah'ı yaratıcı, rab, malik ve ilah olarak, Hz. Muhammed'i de nebi ve resul olarak kabul edip iman etmek şüpheden uzak sabit ve kessin olmadıkça iman diye itibar edilmez. Ayrıca bu iman istenilen ve sahibini kurtaran iman da değildir. Reyb, şekkin en düşük seviyesidir. Bu yüzden yüce Allah kitabını ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ diye nitelemiştir. Yani bu kitapta onun Allah katından olması veya onun hak ve doğru olması huşularında şekkin az bir miktarı dahi yoktur.

Allah yolunda mal ve canla cihat ise eğer kişi şüphe ve tereddütten uzak yakini sabit bir imana sahip ise ona bunun kolay geldiği bilinen bir gerçektir. Rabbini hakkıyla bilip ona gereğince kulluk eden kişi sırf dinini yüceltmek için canını ve en değerlilerini Allah yolunda sarf eder. Peki, bu kişinin Allah yolunda cimrilik etmesi düşünülebilir mi? Hem Allah kendisinden başka ilah olmayan değil midir?

Yüce Allah bu iki vasfın ardından أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ demesinin manası şudur: bu iki vasfın her birine beraber sahip olmayan kişi imanında sadık değildir demektir. Çünkü أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ tabiri geçen iki vasfa sahip olanların **<u>doğruluğunun hasrını</u>** ifade etmektedir. Yine bu hakikate en açık şekilde Tevbe Suresi 111. Ayet işaret/delalet etmektedir.

DÖRDÜNCÜ KONU

Müminler Öyle Kimselerdir Ki Allah'ın Hükümlerini Bilmek, Kabul Etmek Bağlanmak Ve Uygulamak İçin Mutlak I-Olarak Hazırdırlar.

Bu hakikati Nur Suresinin 51. Ayeti açıklamaktadır. Öyleki Allah imanı sadece Kur'an'ın daveti/çağrısı ve Resulullah'ın sünneti karşısında diyeceği olmayan müminlerle sınırlandırmaktadır. Onlar bu durumda Yüce Allah'ın:

اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ اِذَا دُعُوا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Dediği gibi sadece سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا derler. اِذَا دُعُوا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ sözü "kendileri Allah'ın kitabı ve Resulünün sünnetine çağırıldığında" manasındadır.

اَطَعْنَا sözünün taat, uygulama ve bağlayıcılığa tam olarak hazır olmak manasında olduğu gibi, سَمِعْنَا sözünden maksat da, indirilen hakkın tam olarak bilinmesi ve onu kabul edilmesine hazır/meyilli olmaktır. Yüce Allah'ın ayet sonundaki وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ sözü ise; zikredilenlerin kurtuluşunun hasrını ifade etmektedir. Manası *"onlar dışında kurtuluşa eren kimse yoktur."*

BEŞİNCİ KONU

Müminler öyle kimselerdir ki Allah'a ve Resulüne imanla birlikte, özellikle musibet ve büyük olaylarda daima liderliğin/önderlik emirlerine uyarlar.

Bu hakikati nur suresinin 62. Ayeti açıklamaktadır. Öyleki Yüce Allah iman sahibi olmayı sadece kendisine, resulüne iman edenlere ve resulünün –veya onun vazifesini üstlenenlere- emirlerini yerine getirenlerle sınırlandırmıştır. Bu husuta Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

" إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ "

أَمْرٍ جَامِعٍ sözünden maksat, özellikle güvenlik, şavaş ve barışla ilgili meselelerle alakalı olan istişare, seferberlik ve tüm gücü sarf etmeye ihtiyaç duyan tüm önemli meselelerdir.

Felaketler, ölüm kalım meseleleri vb. durumlarda önderliğin etrafında olma, emirleri yerine getirme, izinsiz oraya buraya giderek ondan uzaklaşmamak hususu sadece Resulullah'ın zamanına has bir özellik değildir. Aksine bu her zamana her topluma ve Resulullah'ın yolunu izleyen İslami toplumlar içindir de. Bu Resulullah'a hitap halinde/şeklinde inen diğer tüm hükümler gibidir. Ancak Peygamberliğin özelliklerinden her biri gibi sadece Resulullah'a ait olduğuna delalet eden herhangi bir delil de yoktur. Mesela;

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا

"Ey peygamber! Kadınları boşayacağınız zaman iddetlerini gözeterek boşayın ve bekleme sürelerini iyice hesap edin. Rabbiniz Allah'a saygısızlıktan sakının. Apaçık bir hayâsızlık yapmış olmadıkça onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır. Kim Allah'ın koyduğu sınırları aşarsa aslında kendisine yazık etmiş olur. Bilemezsin ki; belki Allah bundan sonra yeni bir durum ortaya çıkarıverir." (Talâk; 1)

Bu ayetin hükmü resulullah'a ve ondan sonraki ümmet için ammdır. Ancak Ahzap suresinin 28. ayetin hükmünün sadece Resulullah'a has olduğu da nettir.

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحاً جَمِيلاً

"Ey peygamber*! Eşlerine şöyle de: "Dünya hayatını ve güzelliklerini istiyorsanız gelin size bir şeyler vereyim sonra da güzellikle sizi serbest bırakayım." (Ahzâb; 28)*

ALTINCI KONU

Müminler öyle kimselerdir ki problemlerinin ve çekişmelerinin çözümü için sadece Allah'ın şeriatine başvururlar. Ardından her ne olursa olsun şeriatın hükmünü kabul eder, ona razı olur ve ona boyun eğerler.

Yüce Allah bu hakikati Nisa Suresinin 65 ve Nur Suresinin 47. ayetinde izah etmektedir.

Nisa Suresinin 65. Ayetinde Yüce Allah resulüne kendi rububiyetine yemin ederek hitap etmektedir. Allah'ın şeriatine hüküm ikin başvurmayı reddedenler ve tağutla hüküm vermeyi isteyenler şu üç şartı kendilerinde barındırmadığı müddetçe iman ehli diye itibar edilmezler.

1. Resulullah'ı hakem tayin etme/kabul etme

يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

2. Hüküm verildiğinde kişinin herhangi bir sıkıntı ve darlık hissetmemesi

ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجاً مِمَّا قَضَيْتَ

3. Tam bir şekilde kabul etme, teslim olma ve rızanın olması وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا Hiç şüphesiz Allah'ın hakem kılınmasından maksat, onun dininin ve şeriatinin hakem kılınmasıdır. Eğer يُحَكِّمُوكَ sözünden maksadın Resulullah'ın aralarında hakim, hakem kılınmasıdır dersek; o zaman hüküm ve şeriatte resulullah'ın yerine geçenin de itaat ve problemleri halletme gibi meselelerde hakem olarak kabul edilmesinin vucubiyeti resulullah'a itaat etmekle eşdeğerdir.

Bu üç şartın tertibindeki hikmette gördüğümüz şudur;

Teslim olmak akli bir amel olduğu gibi Hakem edinme bedeni, herhangi bir sıkıntı ve darlık hissetmemek de kalbi bir ameldir. Bu yüzden Yüce Allah insanın müsüman-mümin olarak kabul edilmesini şu üç şarta bağlamıştır:

a. İlmi bağlılık
b. Kaşbi rıza

c. Akli kanaat/inanma

Nisa Suresinin 65. ayeti resulullah’ın ve ona vekalet edenin uyguladığı Allah’ın hükmü ile ilgilidir. Nur Suresi 47. Ayetinde ise Yüce Allah kendisinin ve resulünün itaatından yüz çevirenlerin imanını reddediyor.

وَيَقُولُونَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَٓا اُو۬لٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

""Allah’a da, resule de inandık ve boyun eğdik" diyorlar, bunu söyledikten sonra da içlerinden bir grup yan çiziyor. Bunlar inanmış kimseler değildir." (Nûr; 47)

YEDİNCİ KONU

Müminler öyle kimselerdir ki aralarında kardeşliği tesis ederler.

Bu hakikati bize Hucurat Suresinin 10. Ayeti açıklamaktadır. Öyle ki Allah mü'minlerin varlığını kardeş oldukları hal ile sınırlandırmakta ve şöyle buyurmaktadır: إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ. Bu pasajın manası; müminler ancak kardeş olduklarında mümin olurlar. Bu yüzden aralarında kardeşliği tesis etmediklerinde, iman vasfının onlarlardan kaldırılmasına müstahak olurlar!

Şüphesiz Kardeşlik dostluğun esasıdır. Kafirlerle dosluk imanı çürüten etkenlerden olduğu gibi Dostluğun ise iman sahipleri (ilerde açıklanacak) ile olması da imanın şartlarındandır.

Kardeşlik ve dostluk meselesini 4. Babta açıklayacağımızdan dolayı sözü burda kesmeyi uygun görüyoruz.

إِخْوَة kelimesinin hem erkek hem de kadınlar için kullanıldığını da söylemek gerekmektedir. Bunu delili şu ayeti kerimedir: 21

وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالاً وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأُنْثَيَيْنِ.

Bu yüzden إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ayetinden mü'minlere şunların vacip olduğu anlaşılmaktadır:

1. Mü'minlerin erkekleri kendi aralarında kardeştirler.
2. Mü'minlerin kadınları kendi aralarında kardeştirler.
3. Mü'minlerin erkek ve kadınları kendi aralarında kardeştirler.

Erkek müminler kadın müminlerle, kadın müminler de erkek müminlerle kardeş olarak kabul edilir. Kardeşlik sadece dille söylenen bir söz değildir. Aksine başta dostluk olmak üzere pek çok şeyi gerektiren büyük bir hakikattir. Bu hususu yeri geldiğinde tafsilatlı bir şekilde açıklayacağız.

İman ehlinin kardeşleriyle imanlarından kaynaklı olan dostlukları, her durumda batıl dinlerinden dolayı düşmanlarından masumiyetini gerektirmektedir.

---

21 Nisa 4/176.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فٖٓي اِبْرٰهٖيمَ وَالَّذٖينَ مَعَهُۚ اِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰٓؤُ۬ا مِنْكُمْ
وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۘ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَٓاءُ اَبَداً
حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهٖيمَ لِاَبٖيهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَٓا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ
مِنْ شَيْءٍۜ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصٖيرُ

"İbrâhim'de ve ona uyanlarda size güzel bir örneklik vardır; onlar kavimlerine şöyle demişlerdi: Bilin ki bizim sizinle ve Allah'ı bırakıp da taptıklarınızla bir ilişiğimiz yoktur. Sizi (ve değerlerinizi) reddediyoruz. Sizinle bizim aramızda, siz bir tek Allah'a iman edinceye kadar sürüp gidecek bir düşmanlık ve nefret açıkça ortaya çıkmıştır. Ancak İbrâhim'in, babasına "Hiç şüphen olmasın bağışlanman için dua edeceğim, ama Allah'tan sana geleceklere karşı yapabileceğim bir şey de yoktur" demesi başka. Rabbimiz! Sadece sana dayanıp güvendik, sana yöneldik; dönüş de ancak sanadır." (Mümtehine; 4)

Bu konuyu dördüncü babta tafsiletlı olarak ele alacağız inşallah.

Şimdi ise **iman** ve **mü'min** kavramlarıyla ilgili ayeti kerimelerin nurunu açığa çıkardıktan sonra, imanın zıddı olan **küfür kavramını** ele almak için üçüncü bölüme geçeceğiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KÜFÜR NEDİR?

Küfür, küfrü oluşturan parçaları, temel sonuçlarını bilmemiz için şu ayeti kerimeleri iyice düşünmemiz lazım:

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ

"Ve de ki: Gerçek, rabbinizden gelendir. Artık dileyen iman etsin dileyen inkâr etsin.[22]

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Bâtıla inanan ve Allah'ı inkâr edenlere gelince, işte hüsrana uğrayacak olanlar onlardır. [23]

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

İnkâr edenleri uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir, asla iman etmezler. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir, gözlerinde de kalın bir perde bulunmaktadır ve onlar için büyük bir azap vardır. [24]

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâra saparsa -kalbi imanla dolu olduğu halde baskı altında kalanın durumu müstesna olmak üzere- kim kalbini inkâra açarsa işte Allah'ın gazabı bunlaradır; bunlar için çok büyük bir azap vardır.[25]

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦﴾

---

[22]Kehf, 18/29
[23]Ankebût, 29/52.
[24]Bakara, 2/6-7.
[25]Nahl,16/106.

Ne zaman rahmândan kendilerine yeni bir uyarı gelse mutlaka bundan yüz çevirmektedirler. Hep yalanladılar, fakat alay edip durdukları şeylere ait bilgiler yakında onlara gelecektir![26]

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا اَنْفُسُهُمْ ظُلْماً وَعُلُواًّ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

"Mûcizeleri açık ve kesin olarak görüp idrak ettikleri halde zulüm ve kibirlerinden ötürü onları inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nice olduğuna bir bak![27]

وَاِذَا قِيلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ اِنْ نَظُنُّ
اِلَّا ظَناًّ وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ

Allah'ın vaadi gerçektir, kıyamet konusunda da bir kuşkuya yer yoktur" denildikçe, "Kıyamet nedir bilmiyoruz, biz bu konuda zannetmenin ötesinde bir şey yapamayız, kesin bir bilgiye sahip değiliz" dediniz.28

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُۚ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ
وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِاَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُۜ اِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Daha önce onu inkâr etmişlerdi, gayb hakkında da körü körüne atıp tutuyorlardı. Artık kendileriyle arzuladıkları arasına bir set çekilmiştir; tıpkı daha önce benzerlerine yapıldığı gibi. Çünkü onlar sürekli şaşkınlığa iten bir kuşku içindeydiler. [29]

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْۜ وَاللّٰهُ
عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ اِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ
قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

Allah'a ve âhiret gününe iman edenler, kendilerini mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten muaf tutman için senden izin istemezler. Allah, buyruğuna karşı gelmekten sakınanları çok iyi bilir. Senden izin isteyenler sadece, Allah'a ve âhiret gününe iman etmeyenler ve

---

[26]Şuarâ, 23/5-6.
[27]Neml, 27/14.
[28] Câsiye, 45/32.
[29] Sebe', 34/53-54.

şüpheye kapılmış olanlardır; onlar şüpheleri içinde bocalayıp dururlar.[30]

بَلٰى قَدْ جَٓاءَتْكَ اٰيَاتٖي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرٖينَ

"(Allah ona şöyle diyecek:) "Hayır! Vaktiyle âyetlerim sana gelmişti ama sen onların asılsız olduğunu söylemiştin, büyüklük taslayıp inkârcılar arasında yer almıştın.[31]

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُٓوا اِلَّٓا اِبْلٖيسَۜ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرٖينَ

"Meleklere, "Âdem'e secde edin" dediğimizde İblîs dışındakiler derhal secde ettiler; o direndi, büyüklendi ve kâfirlerden oldu.[32]

وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوبُ الَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِۚ وَاِذَا ذُكِرَ الَّذٖينَ مِنْ دُونِهٖٓ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

"Ne zaman tek başına Allah'ın ismi zikredilse âhirete inanmayanların kalplerindeki nefret yüzlerine vurur; ama Allah'ın dışındakiler (putlar) anıldığında hemen sevinçten yüzlerinin parladığını görürsün.[33]

وَالَّذٖينَ كَفَرُوا فَتَعْساً لَهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

İnkâr edenlere gelince onların sonu felâkettir, amellerini de Allah boşa çıkarmıştır. Bu onların, Allah'ın indirdiğinden nefret etmeleri sebebiyledir. Allah da onların yaptıklarını sonuçsuz kılmıştır.[34]

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقٖينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكٖينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّٓانّٖينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِۜ عَلَيْهِمْ دَٓائِرَةُ السَّوْءِۚ وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَۜ وَسَٓاءَتْ مَصٖيراً

"Erkek olsun, kadın olsun, Allah hakkında kötü zan besleyen münafıkları ve müşrikleri de cezalandırsın. Kötülük ve belâ çemberi asıl onların boyunlarına geçmiştir. Allah onlara gazap etmiş,

---

30 Tevbe, 9/44-45.
31 Zümer, 39/59.
32 Bakara, 2/34.
33 Zümer, 39/45.
34 Muhammed, 47/8-9.

kendilerini lânetlemiş ve onlar için cehennemi hazırlamıştır. Orası ne kötü bir varış yeridir![35]

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۚ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ
الْمُن۪يرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَك۪يرِ ﴿٢٦﴾

Seni yalancılıkla itham ediyorlarsa, bil ki daha öncekiler de (peygamberlerini) yalancılıkla itham etmişlerdi. Peygamberleri onlara açık kanıtlar, sahifeler ve aydınlatıcı kitap getirmişlerdi. Sonra ben o inkârcıları yakalayıverdim; bilsen nasıl bir cezalandırıştı o![36]

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِق۪ينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْۜ وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ وَبِئْسَ الْمَص۪يرُ
﴿٧٣﴾ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُواۜ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا
بِمَا لَمْ يَنَالُواۚ وَمَا نَقَمُوا اِلَّٓا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِه۪ۚ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْراً
لَهُمْۚ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَاباً اَل۪يماً فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا نَص۪يرٍ ﴿٧٤﴾

Ey peygamber! İnkârcılara ve münafıklara karşı cihad et, onlara sert davran; onların varacağı yer cehennemdir ve bu ne kötü bir sondur! Söylemediklerine dair Allah adına yemin ediyorlar. Oysa inkârcılık içeren sözü söylemişler, müslüman olduklarını beyan ettikten sonra inkârcılığa sapmışlar ve başaramadıkları o işe yeltenmişlerdir. Onların öç almaya kalkışmaları için Allah'ın ve O'nun lutfu sayesinde resulünün kendilerini zengin etmesinden başka bir sebep de yoktu! Eğer pişman olup tövbe ederlerse bu kendilerinin iyiliğine olur; yüz çevirirlerse Allah onları dünyada da âhirette de elem verici bir azaba uğratır; artık yer yüzünde onlara ne bir dost ne bir yardımcı bulunur.[37]

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُۜ قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيَاتِه۪ وَرَسُولِه۪ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُ۫نَ

35 Feth, 48/6.
36 Fâtır, 25/25-26.
37 Tevbe, 9/73-74.

"Onlara soracak olsan mutlaka, "Biz lafa dalıyor eğleniyorduk, hepsi bu!" derler. De ki: "Siz Allah ile, O'nun âyetleriyle ve peygamberiyle mi eğleniyordunuz?[38]

وَيَقُولُونَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَٓا اُو۬لٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِن۪ينَ

""Allah'a da, resule de inandık ve boyun eğdik" diyorlar, bunu söyledikten sonra da içlerinden bir grup yan çiziyor. Bunlar inanmış kimseler değildir.[39]

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌۙ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ اَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌۜ ﴿٢٥﴾ كَلَّٓا اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَۙ ﴿٢٦﴾ وَق۪يلَ مَنْ رَاقٍۙ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُۙ ﴿٢٨﴾ وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِۙ ﴿٢٩﴾ اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُۜ ﴿٣٠﴾ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰىۙ ﴿٣١﴾ وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِه۪ يَتَمَطّٰىۜ ﴿٣٣﴾ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰىۙ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰىۜ ﴿٣٥﴾

Bir kısım yüzler ise o gün insanın belini kıracak bir felâketi sezerek sararıp solacaktır. (24-25)
Hayır artık çok geç! Can boğaza gelip dayandığında; (26)
"Yok mu bir şifacı?" dendiğinde; (27)
(Hasta) bunun beklenen ayrılış olduğunu anladığında; (28)
Ve bacaklar birbirine dolaştığında; (29)
İşte o gün sevkedilen yer sadece rabbinin huzurudur. (30)
Vaktiyle o hakka inanmamış, namaz da kılmamıştı. (31)
Aksine inkâr etmiş, haktan yüz çevirmişti. (32)
Sonra da çalım sata sata yürüyüp yandaşlarına gitmişti. (33)
(Ey insan!) Acı sonun yaklaştıkça yaklaşıyor! (34)
Evet o sana yaklaştıkça yaklaşıyor! (35)[40]

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

---

[38]Tevbe. 9/65.
[39]Nûr, 24/47.
[40] Kıyâmet, 75/24-35.

Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.[41]

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını ileri sürenleri görmedin mi? Onu tanımamaları kendilerine emredildiği halde tâgūtun önünde mahkemeleşmek istiyorlar. Şeytan da onları büsbütün saptırmanın yollarını arıyor. Onlara, "Allah'ın indirdiğine ve peygambere gelin" denildiği zaman münafıkların senden iyice uzaklaştıklarını görürsün.[42]

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

"Allah'ın gazabına uğramış bir toplulukla iş birliği yapanları görüyorsun değil mi? Bunlar ne sizdendir ne onlardan. Bile bile yalan yere yemin de ederler.[43]

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنْسَيهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

"Şeytan onları hâkimiyeti altına alıp kendilerine Allah düşüncesini unutturmuştur. İşte onlar şeytanın yandaşlarıdır. İyi bilin ki kaybedecek olanlar da şeytanın yandaşlarıdır!" (Mücâdele; 19)[44]

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَى لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

---

41 Mâide, 5/44.
42 Nisâ, 4/60-61.
43 Mücâdele, 58/14.
44 Mücâdele, 58/19.

Doğru yol kendileri için apaçık hale geldikten sonra ona arka dönenlere şeytan bunu güzel göstermiş ve kendilerine yanlış yolda ilerleme cesareti vermiştir. Bu da onların, Allah'ın gönderdiği vahiyden hoşlanmayanlara, "Bazı hususlarda sizin dediklerinizi yapacağız" demeleri yüzünden olmuştur. Allah onların gizlediklerini bilir.[45]

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهُ لَفِسْقٌ وَاِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ اِلٰى اَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyin. Kuşkusuz bu büyük günahtır. Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar. Eğer onlara uyarsanız şüphesiz siz de Allah'a ortak koşmuş olursunuz.[46]

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِي شَيْءٍ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

"Müminler müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa artık Allah'la olan bağını koparmış demektir. Ancak onlardan gelebilecek bir tehlikeden korunmanız başkadır. Allah kendisi hakkında sizi uyarıyor. Sonunda dönüş Allah'adır.[47]

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيمَانِهِ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيمَانِ وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâra saparsa -kalbi imanla dolu olduğu halde baskı altında kalanın durumu müstesna olmak üzere- kim kalbini inkâra açarsa işte Allah'ın gazabı bunlaradır; bunlar için çok büyük bir azap vardır. Bu, onların dünya hayatını âhirete tercih etmelerindendir. Allah kâfirler topluluğuna hidayet vermez.[48]

---

45 Muhammed, 47/25-26.
46 En'âm, 6/121.
47 Âl-i İmrân, 3/28.
48 Nahl, 16/106-107.

اِنَّ الَّذ۪ينَ يَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِه۪ وَيُر۪يدُونَ اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِه۪ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍۙ وَيُر۪يدُونَ اَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذٰلِكَ سَب۪يلاًۙ ﴿١٥٠﴾ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقّاًۚ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِر۪ينَ عَذَاباً مُه۪يناً ﴿١٥١﴾

Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak isteyenler, "Bir kısmına inanırız ama bir kısmına inanmayız" diyenler ve bunlar arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu, işte gerçek kâfirler bunlardır ve biz kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır.[49]

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَالْكِتَابِ الَّذ۪ي نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِه۪ وَالْكِتَابِ الَّـذ۪ٓي اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُۜ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِه۪ وَكُتُبِه۪ وَرُسُلِه۪ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالاً بَع۪يداً

"Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve âhiret gününü inkâr eden kimse iyice sapıtmıştır.[50]

وَكَاَيِّنْ مِنْ اٰيَةٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

"Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki onlar bu delillerden yüz çevirerek geçip giderler.[51]

Bu ayeti kerimeler bizi küfür ve oluşumlarıyla ilgili her birini sunacağımız 13 hakikatin bilgisine götürür.

49 Nisâ, 4/150-151.
50 Nisâ, 4/136.
51Yûsuf, 12/105.

BİRİNCİ KONU

Küfür, kâfir insanın Allah'ın kendisine vermiş olduğu özgür iradeyle yaptığı ameldir/eylem.

Kehf Suresinin 29. Ayeti bu hakikati açık bir şekilde ifade etmektedir.

Burda göze çarpan Yüce Allah'ın kafirin küfür ve dalaletini üç yöne nisbet etmesidir:

1. Kulun bizzat kendisi:

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـٔاً

İnkâr edenlerin malları da çocukları da Allah'a karşı kendilerine hiçbir fayda sağlamayacaktır.[52]

2. Şeytan:

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَۙ

Ancak onun ve halkının Allah'ı bırakıp güneşe secde ettiklerini de gördüm. Şeytan onlara yaptıklarını güzel göstermiş, böylece onları yoldan alıkoymuş; bu yüzden doğru yolu bulamıyorlar.[53]

3. Allah Teala:

وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَٓاءُ

"Allah sağlam söze iman edenleri hem dünya hayatında hem de âhirette sağlam tutar; Allah zalimleri de şaşırtır ve Allah dilediğini yapar.[54]

Bunun sebebi şudur: kâfir kul, küfrünün faili ve kasibidir. Şeytan ise ona vesvese vererek ona yaptığını güzelleştirir. Yüce Allah ise mülkünde hiçbir şeyin onun irade, ilim ve takdirinin dışında meydana gelmemesindendir. Tabi bu durum kulun hürriyet ve ihtiyarından hiçbir şeyi eksiltmeksizin olmaktadır. Bu konu inşallah ikinci bölümün sonunda – külliyatın sekizinci kitabı- açıklanacaktır.

---

52 Âl-i İmrân, 3/116.

53 Neml, 27/24.

54 İbrâhîm, 14/27.

İKİNCİ KONU

Küfür imanın karşıtı ve zıttıdır. Bu yüzden kim ikisinden biriyle vasıflanırsa diğerinden yoksun olur.

Bu hakikate pek çok ayet işaret etmektedir. Yüce Allah küfür ve iman kavramlarını pek çok yerde iki zıt, iki karşıt olarak karşılaştırıyor ve aralarında ilişki kuruyor. Kehf 29, Ankebut 52. Ayetlerde olduğu gibi. Bu ayette geçen **iman kelimesinin** <u>batıl inancı</u> ifade etmek üzere kullanıldığı tek yer olduğunu belirtmek gerekir.

ÜÇÜNCÜ KONU

İmanda olduğu gibi, insan varlığında küfrün yeri de kalptir.

Aynı şekilde bu hakikate de pek çok ayet işaret etmektedir. Bakara 7, Nahl 106 vb.

Yüce Allah bakara suresinde kafirin kalbini mühürlediğini söylemektedir. Bu ayette geçen mühürlemek, Allah'ın hidayetine kafirlerin kalbinin kapanması/tıkanması manasında kinayedir. Çünkü mektup yazma işlemi bittiğinde, mühürlenir ve kapatılır.

Yüce Allah nahl suresinde kalbini küfre açanın kendisin azabına müstahak olduğunu açıklamaktadır. Göğsün kalp yerine zikredilmesinin sebebi göğsün kalbin yeri/mahal olmasındandır. Buna benzer Yüce Allah söyle buyurmaktadır:

فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

Şu bir gerçek ki gözler körleşmez, fakat göğüslerdeki kalpler körleşir.[55]

Göğüs kelimesinin kalp yerine kullanılmasın hikmeti -benim anladığım kadarıyla en iyisini Allah bilir- küfrün bu kâfirlerden kaynaklı olarak ortaya çıkmasındandır. Öyleki kalpleri bu küfürle dolar, ardından kalplerinin dış zarına varıp kalıp tutar ve ğöğse kadar taşar. Böylece göğüsleri dolar!

Belağatçılar bu üslubu "ıtlaku lafzi'l-mahal ve iradeti'l-hal" şeklinde ifade etmektedirler.

55 Hac, 22/46.

DÖRDÜNCÜ KONU

Bilgisizlik, inkâr, şüphe, zan ve kuşkunun her biri akılla bağlantılı küfrün kökleridir/kaynak.

Küfrün idrak (akıl) gücüyle bağlantılı kökleri vardır. Başka kökler de irade (kalp) ile bğlantılıdır. Küfrün kalbi köklerini gelecek bölümde ele alacağız.

Bilgisizlik, inkâr, şüphe, zan ve kuşkunun her birinin küfrün kökü olduğuna dair delil Kur'an-ı Kerimde mevcuttur. O deliller şunlardır:

Birincisi: Cehaleti, Şuara Suresinin 5-6 ayetleri ele almaktadır. Yüce Allah kafiri burada, Rahman'dan gelen her yeni zikre muarız olarak vasıfandırmaktadır. Ardından onların yalanladıklarını ve alay ettikleri şeyin haberlerinin geleceğini buyurmuştur.

Her iki ayette ki delil/şahit Yüce Allah kafirlerin kendisinin zikir ve ayetlerinden yüz çevirdiğini beyan ettikten sonra onların küfür ve tekzibini söylemiştir.

Bir şeyden yüz çevirenin cehalet içinde kalacağı ve o şeyi bilmenin ona kolaylaşmayacağı bilinen bir gerçektir. Bununla beraber Yüce Allah yüz çevirmelerinden kaynaklı cehaletlerini küfür ve yalanlama olarak ifade etmiştir.

Bu kasıtlı cehaletin, sahibini mazeretli kılan cehaletten farklı olduğu da apaçıktır.

Aynı şekilde yüz çevirmekten kaynaklı hak din hakkındaki bilgisizlik küfrün köklerinden bir köktür, yapı taşlarından bir taştır. Buna şu ayet delalet etmektedir:

بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَۙ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ

Hayır, onların çoğu hakkı bilmezler; bunun için de inatla yüz çevirirler.[56]

İkincisi İnkâr: inkâr cehaetin zıttıdır. İnkar, görünüşte ikrar etmeksizin hakkın ve kaben boyun eğmenin bilgisidir. Bu hakikate Neml Suresinin 14. Ayeti işaret etmektedir. Söz konusu ayette Yüce Allah, Firavunu, ve kafir kavmini Musa'nın sıdkının ve mucizelerinin kesin olarak bildikleri halde zulmen ve büyüklük göstererek ikrar etmediklerini belirtmektedir.

---

56 Enbiyâ, 21/24.

Üçüncüsü şüphe (şek) : şüpheyi ulemalar; psikolojik bir durum olup bununla beraber zihin olumlu ile olumsuz arasında gidip gelmektedir ve kişi hüküm vermekten kaçınır.Şüphenin küfrün köklerinden bir kök olduğu ile ilgili bir başka delil sebe suresinin 53 ve 54. Ayetleridir. Öyle ki yüce allah cehennemlik kafirleri şu şekilde vasıflandırmaktadır:

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

"Halbuki daha önce onu (hakkı) inkâr etmişlerdi. Uzak bir yerden gayb hakkında atıp tutuyorlardı."

Ardından onların küfürlerini şu ayeti kerimeyle açıklamaktadır.

إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ

Şüphesiz onlar, kendilerini endişeye düşüren bir korku içindeydiler." (Sebe'; 54)

Dördüncüsü zan : ulema zannı şöyle tarif etmişlerdir: zihnin bir şeyi tercihile beraber kavramasıdır. Bu bazen yakin ile olur. Zannın küfrün köklerinden başka bir kök olduğu ile ilgili deli şu ayeti kerimedir:

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ

"«Allah'ın vâdi gerçektir, kıyamet gününde şüphe yoktur» dendiği zaman: Kıyametin ne olduğunu bilmiyoruz onun bir tahminden ibaret olduğunu sanıyoruz; (onun hakkında) kesin bir bilgi elde etmiş değiliz, demiştiniz." (Câsiye; 32)

Ayetten anlaşılacağı üzere zan, yakinden başka bir şeydir. İman ise ancak kesinik ve kökleşmiş yakin dışında başka bir şey ifade etmez.

Beşincisi reyb : reyb ise şek ve kişiyi tek bir hal üzerinde bırakmayan tereddütten daha düşük mertebede olan bir durumdur. Reyb ve tereddüdün küfrün kökerinden bir kök olduğunun delili tevbe suresinin 45. Ayetinde geçmektedir. Öyle ki yüce allah bu ayeti kerimede savaşa gitmemek için resululahtan izin isteyen münafıkları şöyle vasıflandırmaktadır:

فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ

" kuşkuları içinde bocalayanlar." (Tevbe; 45)

BEŞİNCİ KONU

Aynı şekilde büyüklük taslama (istikbar), küçümseme, Allahın zikrinden nefret etme, başkasını Allah gibi sevme, onun dininden nefret etme ve din hakkında suizan (etme güvensizliğe kapılma) küfrün kalbi kökleridir.

Birincisi: Allah'ın ayetlerine, dinine, peygamberine yönelik İstikbarın küfrün kalbe ait kökü olduğunun delili zümer 59 ve bakara 34.ayetlerdir. Öyleki yüce allah zümer suresinde geçen ayette kıyamet günü Allaha yönelik, işlediklerinden dolayı pişmanlık ve üzüntülerini izhar eden Kafirlere şu ayetiyle hitap etmektedir. Onlar elinden kaçırdıklarını tedarik etmek için dünyaya ikinci defa gelmeyi temenni ederler. Bu hususu şu ayet açıklamaktadır.

بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

"Hayır (dönemeyeceksin)! Âyetlerim sana gelmişti de sen onları yalanlamış, büyüklük taslamış ve inkârcılardan olmuştun." (Zümer; 59). Öyle ki Allahu teala kafirlerin küfrünü allahın ayetlerini yalanlamaya ve onlara karşı büyüklük taslamaya bağlamıştır.

Allahu teala bakara suresindeki ayette ise şeytanı Hz. âdem e secdeyi reddetme ve istikbar ile vasıflandırmıştır. İşte bu sebeple kâfir olmuştur.

İkincisi: küçümseme (iba):

Bakara suresinde geçen ayette şeytanın küçümseme ve istikbarla vasıflandırılması onu küfre götüren asıl etkendir. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ"

"Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e secde edin, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu." (Bakara; 34)

Bu konuda Resulullah (sav) şöyle buyurmuşlardır: "İmtina edenler hariç bütün ümmetim cennete girecektir." Başka bir hadiste ise, "kim bana itaat ederse cennete girer, kim asi olur (itaat etmezse o imtina etmiş sayılır.)" (Buhari,7280)

Üçüncüsü: kalbin Allahın zikrinden nefret etmesi (hoşnutsuzluk ve rahatsızlık) kalbi küfrün köklerinden bir köktür bunun delili şu ayeti kerimedir.

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

"Allah, tek olarak anıldığı zaman, ahirete inanmayanların içlerine sıkıntı basar. Ama Allah'tan başkası anıldığı zaman hemen yüzleri güler." (Zümer; 45)

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ sözünün Allah ve onun tevhidi ile bağlantılı olan her şeyi kapsadığı hususu apaçıktır. Bu yüzden her kim İslam'ın, hakikatlerinin ve ahkamının anılmasıyla sıkıntı duyuyorsa işte o mübarek ayetin kapsamına girenlerdendir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

"İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a denk tanrılar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler." (Bakara; 165)

Dördüncüsü: Allah'a ve kitabına nefretin kalbi küfrün köklerinden bir kök olmasının delilleri ise şu ayetlerdir:

Muhammed Sûresi (8 - 9)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْساً لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْساً لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

İnkâr edenlere gelince, onların hakkı yıkımdır. Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır. (8)

Bunun sebebi, Allah'ın indirdiğini beğenmemeleridir. Allah da onların amellerini boşa çıkarmıştır. (9)

Beşincisi: Allah hakkında suizan etmenin kalbi küfrün köklerinden bir kök olduğunun delili şu ayettir:

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيراً

"(Bir de bunlar) Allah hakkında kötü zanda bulunan münafık erkeklere ve münafık kadınlara, Allah'a ortak koşan erkeklere ve ortak koşan kadınlara azap etmesi içindir. Müslümanlar için bekledikleri kötülük çemberi başlarına gelsin! Allah onlara gazap etmiş, lânetlemiş ve cehennemi kendilerine hazırlamıştır. Orası ne kötü bir yerdir!" (Feth; 6)

Aynı şekilde şu ayette delil olarak gösterilmektedir:

وَطَآئِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ

...Kendi canlarının kaygısına düşmüş bir gurup da, Allah'a karşı haksız yere cahiliye devrindekine benzer düşüncelere kapılıyorlar.... (Âl-i İmrân; 154)

ALTINCI KONU

AKLİ VE KALBİ KÜFRÜN KÖKLERİNİN İNKARDA SOMUTLAŞMASI

Yüce Allah ehli küfrün resullere ve enbiyalara karşı saldırgan tutumlarını yalanlamada (tekzib) özetlemiştir.Tekzib, karşı tarafı yalanla suçlamaktır. Tekzipte akıl, kalp ve lisan herbirisi ortaktır. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştur: Fâtır Sûresi (25 - 26)

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ
وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾

Eğer seni yalanlıyorlarsa (üzülme), onlardan öncekiler de yalanlamışlardı. (Oysa ki) peygamberleri onlara açık âyetler (mucizeler), sahifeler ve aydınlatıcı kitap getirmişlerdi. (25)

Sonra ben, o inkâr edenleri yakaladım. (Bak ki) cezam nasıl oldu! (26)

Öyleyse tekzib akli ve kalbi küfrün köklerinin neticesidir. Sonuç olarak tekzib bu kökler üzerine durmuş ağaç gibidir.

YEDİNCİ KONU

DİLLE ORTAYA ÇIKAN AÇIK KÜFRÜN ÇEŞİTLERİ

Aynı şekilde Yüce Allah kendisi, dini, kitabı, elçisi ile ilgili küfür, alay, küçümseme kelimelerinin telaffuz edilmesini Tevbe 65,66,73,74 ayetlerinde küfür olarak ifade etmiştir.

Kendisinde şüphe barındırmayan hususlardan birisi de küfür, söz ve tabirlerinin telaffuz edilmesi aynı şekilde dinle alay etme ve küçümseme hayatın pek çok yerinde ortaya çıkmaktadır. Bazı alimler bu hususu özel kitaplarda açıklamışlardır.

SEKİZİNCİ KONU

Küfür yüz çevirme ve sakınma sonucu ortaya çıkan küfür

Allah'a itaatten, şeriate uymaktan yüz çevirme ve sakınma diğer küfür çeşitleri gibi akıl ve kalpte yerleşmiş olan küfür ağacının meyveleridir.

Bunu pek çok ayet ifade etmektedir. Biz sadece iki örnekle yetineceğiz.

BİRİNCİSİ: yüce Allah münafılardan bahsederken şöyle buyurmaktadır:

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

"(Bazı insanlar:) «Allah'a ve Peygamber'e inandık ve itaat ettik» diyorlar; ondan sonra da içlerinden bir gurup yüz çeviriyor. Bunlar inanmış değillerdir." (Nûr; 47)

Ayete dikkatle baktığımızda Yüce Allah, kendisine itaat etmekten yüz çevirenlerden iman ettiklerini iddia etmelerine rağmen imanlarını nefyetmiştir.

İKİNCİSİ: kıyame suresinin 24-34. Ayetlerinin bağlamında yüce Allah kafir insanın yüzünün kıyamet günü kapkara kesileceğini ifade etmektedir. Ayrıca bu bağlamın sonunda da kâfir insanın ansızın karşılaşacağı bu uğursuz sonucu da delillendirerek şöyle buyurmaktadır:

Kıyâmet Sûresi (31 - 33)

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ﴿٣١﴾ وَلَٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ﴿٣٣﴾

İşte o, (Peygamber'in getirdiğini) doğru kabul etmemiş, namaz da kılmamıştı. (31)

Aksine yalan saymış ve yüz çevirmişti. (32)

Sonra da çalım sata sata yürüyerek kendi ehline (taraftarlarına) gitmişti. (33)

Aynı şekilde bu yüzü kapkara kararmış kafirin uğursuz sonucunun sebebine açıklamasına baktığımızda Yüce Allah bu bedbahtın tasdik ve namazınını asılsız olduğunu söylemiştir. Bununla beraber tasdik

ve namazın yerine onlarda tekzib ve yüz çevirmenin olduğunu isbat etmiştir.bundan tasdik ve namazın olmaması [(فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ (٣١))] tekzip ve yüz çevirmeyle [(وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ (٣٢))] eşdeğer olduğu anlaşılmaktadır.

Bu namazı terk etmenin dinden çıkaran küfür olduğunun delilidir.biz şuan bu konuyla ilgili konuşmayacağız. Genel olarak namazı terk eden ve onun Müslüman olarak sayılmaması hakkında pek çok delil zikredeceğiz. Tabiinden Abdullah bin Şekik bu görüşü tüm sahabeye nisbet etmiştir. Ancak bu görüşle şu kaide uygulanırsa caiz olur.[şartın varlığı ve engelin yokluğu] Bir kişi hakkında uzman alimler tarafından küfürle hüküm vermeden önce bulunması gereken şartlar şu üçüdür:

1. Akıl
2. Büluğ
3. Açık tebliğin ulaşması

Olmaması gereken engeller ise şu altı husustur:

1. Acziyet
2. Cehalet
3. İkrah
4. Hata
5. Nisyan
6. Tevil

DOKUZ VE ONUNCU KISIM

Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeme ve onun şeriati dışındaki şeriatlerle

Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeme ve onun şeriati dışındaki şeriatlerle hükmetmek küfür ağacının diğer iki meyvesi ve onu meydana getiren iki esastır.

Birinci hususa şu ayeti kerime işaret etmektedir:

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

" Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (Mâide; 44)

İkinci hususa ise Nisa 60 ve 61. Ayetler işaret etmektedir.

Nisâ Sûresi (60 - 61)

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ اَنْ يَتَحَاكَمُوا اِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ اُمِرُوا اَنْ يَكْفُرُوا بِهٖ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالاً بَعِيداً ﴿٦٠﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ رَاَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُوداً ﴿٦١﴾

Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını ileri sürenleri görmedin mi? Tâğut'a inanmamaları kendilerine emrolunduğu halde, Tâğut'un önünde muhakemeleşmek istiyorlar. Halbuki şeytan onları büsbütün saptırmak istiyor. (60)

Onlara: Allah'ın indirdiğine (Kitab'a) ve Resûl'e gelin (onlara başvuralım), denildiği zaman, münafıkların senden iyice uzaklaştıklarını görürsün. (61)

Şimdi ise bu iki ayetle ilgili değerlendirmeleri ele alalım.

(الحكم بغير ما انزل الله) bunun küfür sebeplerinden birinin olması yöneticilerle ilgilidir. Çünkü insanlara bu hükmü uygulayanlar onlardır . Ancak (التحاكم الى غير شريعة الله) hususu yöneticileri ve onların dışında olupta problemlerin çözümü için Allah'ın hükmüne başvurmayı kabul etmeyen herkesi kapsamaktadır.

Yüce Allah kendisinin indirdiğiyle hükmetmeyen herkesin kâfir olduğu sözünü mutlak kılmış hiçbir şeyle sınırlamamış kimseyi istisna etmemiştir. Bundan dolayı kendisini müslüman olarak

addedip Allah'ın şeriatını esas olarak kabül etmeyen ve onun yerine başka düzenleri getiren hangi yönetim sahibi olursa olsun, ismi ve ünvanı ne olursa olsun bu sultan ameliyle kafir olur her ne kadar daha önce islamı güzel yaşayan bir Müslüman da olsa.
Ayeti kerimenin bunu kasdetmediğini iddia edenler ise şöyle demektedirler. Onlara göre ayeti kerimede bahsedilen husus sadece allah'ın hükmünün hak olduğuna inanmayan yöneticileri kapsamaktadır veya kastedilen sadece ehli kitaptır. Bu yüzden kendilerini Müslüman olarak addedenleri kapsamamaktadır! Bunu söyleyenler-ben öyle düşünüyorum Allah sinelerde saklı olanı ve işlerin batınını daha iyi bilendir- bu sözleriyle Müslümanların başına musallat olmuş diktatörleri aklama peşindedirler. ancak bu tağutlar böylesi bir savunmaya bile layık değiller. Aynı şekilde bu birbiriyle çelişen savunma meydana gelmesi için uğraştıkları bu problemli hedeften daha düşük bir durumdur.
Her durumda bu konunun geniş bir şekilde ele alınması için başka bir yere ihtiyacımız vardır. Bu yüzden burada sadece bu açıklamayla yetineceğiz.
1. Tağut kavramını tüm alimler açıklamıştır. İbni cerir ettaberi ise şöyle tefsir etmiştir: Tağut ister beşer ister taş ister yıldız olsun Allah dışındaki her mabuttur. Bana göre –tağut kelimesinin geçmiş olduğu ayetlerin bağlamından edindiğim düşünceye göre- tağut kavramıyla, hevalarına göre insanlar üzerinde hüküm koyan yöneticiler ve vahiyle desteklenmyen cahili sistemlerle hüküm koyanlar dışındaki kimseyi kastetmemektedir. Bu yüzden yüce Allah insanların nurdan karanlığa sürüklenmesini tağutlara nisbet etmiştir. Bunu destekleyen ayeti kerime şudur:

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ

"... İnkâr edenlere gelince, onların dostları da tâğuttur, onları aydınlıktan alıp karanlığa götürürler..." (Bakara; 257)
İnsanların nurdan karanlığa çıkartılması sadece iradeli, şuurlu ve hayat sahibi kişilerin yaptığı birfiildir. Bu hayat, şuur ve irade sahibi kişilerden kaynaklanan bir durumdur. Bunu yapnlarda insanlar ve cinlerden başka kimse değildir. Çünkü melekler sapmaktan masum varlıklardır. Biz insanlar ve cinler dışında hayat sahibi, şuur ve hür

iradeye sahip başka bir yaratık bilmiyoruz (Kur'an'da gördüğümüz kadarıyla). Bundan dolayı tağutlara nisbet edilen bu gibi fiiller sadece isyankar insi ve cinni şeytanlardan meydana gelen fiillerdir.

Ele aldığımız ayetlerden olan Nisa Suresinin 60 ve 61. Ayetlerinin sebebi nüzulü de Allah'ın indirdiklerinin dışındakilerle hükmedenlerin tağut olduğuna dair bir başka delildir. Bu ayet bir biriyle tartışan iki adam (Yahudi ve Münafık) hakkında inmiştir. Münafık meselenin halledilmesi için kahine (Ebu Berze El-Eslemi) veya Yahudilerin hayber'deki başına (Ka'b b. El-Eşref) gitmeyi istedi. Böylece Yüce Allah bu ayetleri indirdi. Yahudi'nin başvurmak istediği kişi tağut olarak isimlendirildi.

ON BİRİNCİ KONU

Allah'ın Düşmanlarının Dost Edinilmesi

Allah'ın düşmanlarıyla dostluk, küfür ehlinin akıl ve kalplerinin derinliklerinde kökleşmiş küfür ağacının meyvelerinden başka bir meyvedir. Bu hakikate işaret eden pek çok ayeti kerime vardır. Biz sadece bu ayeti kerimelerle yetineceğiz.

Mücâdele Sûresi (14 - 19)

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْماً غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْۜ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْۙ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَاباً شَد۪يداًۜ اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اِتَّخَذُٓوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُه۪ينٌ ﴿١٦﴾ ﴿١٨﴾ اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَاَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِۜ اُو۬لٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِۜ اَلَٓا اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir topluluğu dost edinenleri görmedin mi? Onlar ne sizdendirler ne de onlardan. Bilerek yalan yere yemin ediyorlar. (14)

Allah onlara çetin bir azap hazırlamıştır. Gerçekten onların yaptıkları şey çok kötüdür! (15)

Onlar yeminlerini kalkan yapıp Allah'ın yolundan alıkoydular. Bu yüzden onlara küçük düşürücü bir azap vardır. (16)

Şeytan onları etkisi altına aldı da kendilerine Allah'ı anmayı unutturdu. İşte onlar şeytanın yandaşlarıdır. İyi bilin ki şeytanın yandaşları hep kayıptadırlar. (19)

Bu ayetlerde dediklerimize delil olacak hususlar şunlardır:

Birincisi: Yüce Allahın kendisinin gazap ettiği kimseleri (ki onlar genel olarak kafirler, özel olarak da Yahudilerdir) dost edinenleri şöyle ifade etmiştir: (ما هم منكم). Böylece onların gerçke manada ehl-i imana olan aidiyetlerini redeetmiştir.

İkincisi: bu ayeti kerimelerin sonunda Yüce Allah şeytanların onları ele geçirdiğini ve onlara kendisini anmayı unutturduğunu söyleyerek vasıflarını bizlere açıklamaktadır. Ardın onları "şeytanın yandaşları" olarak isimledirmiş ve bu yandaşları başarısızlıkla vasıflandırmıştır.

ON İKİNCİ KONU
KÜFRE İTAAT

Küfre itaat, küfür ehlinin akıl ve kalplerinin derinliklerinde kökleşmiş küfür ağacının meyvelerinden başka bir meyvedir.

Bu hakikate Muhammed suresinin 25 ve 26, En'am suresinin 121 ayetleri delalet etmektedir. Muhammed suresinin bu iki ayetinde mürtetlerden bahsederken irtidad etme sebeblerini şu ayette izah etmiştir.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْاَمْرِۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِسْرَارَهُمْ

"Bunun sebebi; onların, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmayanlara: Bazı hususlarda size itaat edeceğiz, demeleridir. Oysa Allah, onların gizlediklerini biliyor." (Muhammed; 26)

Yüce Allah bu mürtedlerin irtidat etme sebebini onların Allah'ın indirdiği kitabından hoşnut olmayan kafirlere bazı hususlarda (her hususta değil) kendilerine (kafirlere) itaat etmeyi vaat etmeleri olarak açıklamıştır. Tek gerekçe budur.

Öyleyse kafirlere her halükârda itaat edenin durumu nasıldır? Eğer Kur'an'ın nüzulünden hoşnut olmayan kafirlere sadece belli hususlarda itaat etmeyi vaat etmek küfür ise o zaman her durumda istisnasız olarak onlara itaat edenin küfrü daha şiddetli ve daha çirkindir.

Allah'ın adının anılmadığı hayvanlar hakkında vesvese verdiğini haber vermektedir. Ardından ayet şöyle devam etmektedir:

وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"Eğer onlara uyarsanız şüphesiz siz de Allah'a ortak koşanlar olursunuz." (En'âm; 121)

apaçıktır.

ON ÜÇÜNCÜ KONU
KÜFRE ZORLANMAK BU HÜKÜMDEN İSTİSNADIR

Müslümanın ehl-i küfre itaatinden dolayı irtidat etmesini istisna eden bir durum vardır ki o da Müslümanın esaret gibi aciz ve ve zayıf olduğu durumlardır. Kişinin fiilen ve kavlen aşırı ve ciddi bir baskıya maruz kalması ona kurtulma yollarına iltica etmeyi, takiyyeye girişmesini vb. caiz kılar. Bu hakikate delalet eden ayetler şunlardır: Âl-i İmrân 28, Nahl 106-107.

Bu konuyı 4. Bölümde ele alacağımızdan dolayı bu konuya burada değinmeyeceğiz. Ancak şunu da söylemek gerekir ki Şia'da var olan ve Müslümanlar dışındakilere hiçbir baskı altında olmaksızın yapılan "takiyye" nin bu ayetler yakından uzaktan hiçbir bağlantısı yoktur ve bu hakikatten uzak bir durumdur. Şüphesiz kişinin gönlünde olduğunun tersiyle Müslümanlarla ilişkide bulunması münafıklığın alametlerindendir. Kendisini Müslüman olarak addeden herkesin münafıklarla karıştırılmaması için bu hasletlerden sakınması gerekmektedir. Bununla beraber başka bir hakikati de zikretmeyi uygun görüyoruz ki oda şu ayeti kerimededir:

وَيُحَذِّرُكُمُ اللّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللّهِ الْمَصِيرُ

" Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah'adır." (Âl-i İmrân; 28)

Burada Yüce Allah kişinin zayıflık ve acizlik durumunda takiyyeye sığınabileceği ruhsatını verdikten sonra zaruret miktarından çıkılıp ruhsatta aşırıya gitmemeleri için Müslümanları uyarmaktadır. Çünkü "zaruretler kendi miktarınca takdir olunur" ilkesi kişiyi buna engellermektedir. Buna ilaveten ruhsat verilen durum kişinin sadece diliyle söylemesi veya zahiren bir fiii yerine getirmesidir. Bunların her ikisi de insanın zahirinden batınına siraat etmemelidir. Bu hususta bizim için şu ayeti kerime açık ve net bir delildir.

مَنْ كَفَرَ بِاللّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr ederse -kalbi iman ile dolu olduğu halde (inkâra) zorlanan başka- fakat kim kalbini kâfirliğe

açarsa, işte Allah'ın gazabı bunlaradır; onlar için büyük bir azap vardır." (Nahl; 106)

KÜFÜR MESELESİ/KONUSU

Daha önce zikrettiğimiz her şey hakikat vemahal açısından olduğu gibi kökleri, etkileri ve sonuçları açısından da insan varlığında/tabiatında bulunan küfür meselesiyle alakalıdır. Peki küfür ile ne meydana gelmektedir? Ya da küfrün konusu nedir? İşte busorulara Nisa suresinin 136, 150,151 ve Yusuf suresinin 105 ayeti ışığında cevap vereceğiz. Bu ayetleri daha önce zikretmiştik. Ayetlerin barındırdığı hakikatler şunlardır:

Birincisi: peygamberlerden herhangi birine iman etmeyen, özellikle de gelmiş geçmiş tüm peygamberleri tasdik eden Hatemu'l-Enbiyayı inkâr eden ayrıca kendinden önceki kitapları doğrulayan son kitabı inkâr eden herkes kafirdir. Her ne kadar bunlar diğer peygamberlere inandıklarını söyleseler de yine de bunlar kafirdir. Bu hakikati ortaya koyan ve açıklayan ayetler nisa suresinin 150 ve 151'dir. Öyle ki ister sözle ister haliyle kimine iman edip diğerlerine iman etmediğini söyleyenlere karşı Yüce Allah kessin bir hüküm vermektedir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

أُوْلَـٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقّاً وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَاباً مُّهِيناً

"İşte gerçekten kâfirler bunlardır. Ve biz kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır." (Nisâ; 151)

Binaen aleyh: Yahudiler, Hristiyanlar, sabiinler ve Mecusiler ve rabbani şeriate bağlanmayı iddia eden her kes Hz. Resulullah'a inanmadığı müddetçe kafir olarak kabul edilirler. Onların diğer peygamberlere olan imanları da onlara imanı sağlamaya yetmez. son peygambere inanmayan kişi onu ve kitabını inkâr ederek, kendisinin diğer peygamberlere olan imanını da çürütmektedir. Çünkü daha önce gönderilmiş peygamberlerin hepsi kendi millet ve kavimlerine son peygamberin geleceğini söylemiş onlara kendisine uymalarını tavsiye etmişlerdir. Bununla alakalı şu ayetler bize bu hakikati göz önüne sermektedir.

Âl-i İmrân Sûresi (81 - 82)

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ
لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَى ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا
قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾ فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾

Hani Allah, peygamberlerden: «Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra nezdinizdekileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz» diye söz almış, «Kabul ettiniz ve bu ahdimi yüklendiniz mi?» dediğinde, «Kabul ettik» cevabını vermişler, bunun üzerine Allah: O halde şahit olun; ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim, buyurmuştu. (81)

Artık bundan sonra her kim dönerse işte onlar yoldan çıkmışların ta kendileridir. (82)

Yüce Allah'ın kendilerinden kendilerini tasdik edici peygamberlere inanma ve onlara yardımcı olma husunda söz ve misak aldığı peygamberlerin hepsinin bu söz ve misaklarına vefa gösterdiği apaçık bir hakikattir. Yani tüm peygamberler kendilerine uyanlara son peygambere uymayı ve ona yardımcı olmalarını tebliğ etmiştir. Bu yüzden Ehl-i Kitap olan birisi eğer son peygambere inanmazsa öncelikle kendisini mensubu olduğu peygamberi inkâr etmektedir. Çünkü kendisi kendi peygamberinin vasiyet ve ahdin yerine getirmemiştir.

İkincisi: Allah'a, meleklere, kitaplara, peygamberlere veya ahiret gününe inanmayan herkes küfre girmiştir. Bunlar kafir olarak addedilir. Bu Nisa Suresi 136. Ayetin izah ettiği bir hakikattir.

Allah'ı inkâr etmek şu hususları barındırmaktadır:

1. Yaratıcılığı, rabliği ve malikiyetini inkâr
2. Esma-i Hüsna ve yüce sıfatlarını inkâr
3. İlahlığı, hakimiyeti ve eğemenliğini inkâr

melekleri inkâr etmek, onların var olmadığı kabul etme manasına gelmektedir. Ya da onaları Allah'ın vasıflandırmadığı vasıflandırmak demek olur.

Allah'ın Kitapları inkâr etmek, Allah'a nisbeti sahih olan diğer kitapları inkâr etme veya onları Allah'a layık olmayan vasıflarla vasıflandırma manasına geldiğinden dolayı kişi kâfir olarak addedilir.
Resulullah'ı inkâr, Kuran'da ismi geçen geçmeyen tüm peygamberlerin bübüvvet ve risaletinin inkârını ya da onlaradan birine karşı hürmetsizlik ve küçümsemeyi meydana getirir.
Ahiret gününü inkâr, onun gelişine imanın olmadığı ya da Yüce Allah'ın ahiretle alakalı Kur'an'da haber verdiği her şeyi tasdik etmeme manasına gelmektedir.
Allah'a, meleklere, kitaplara, peygamberlere ve ahiret gününe imaın keyfiyeti hususunu ilerde gelecek olan beşinci fasılda tafsilatlı olarak açıklayacağız.
Üçüncüsü: yüce Alla'ın küfür olarak nitelediği **yaratılış** ve **emirle** alakalı herhangi bir ayeti inkâr kişiyi küfre götürür.
Yaratılışla alakalı alametlerden maksat, Allah'ın nefis ve ufuklarda yayılmış olan rububiyyet, hakimiyet ve uluhiyetiyle ilgili belirtilerdir.
Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmaktadır:

سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِي الْاٰفَاقِ وَفِيٓ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّۜ اَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

"İnsanlara ufuklarda ve kendi nefislerinde âyetlerimizi göstereceğiz ki onun (Kuran'ın) gerçek olduğu, onlara iyice belli olsun. Rabbinin her şeye şahit olması, yetmez mi?" (Fussilet; 53)
Yüce Allah'ın nefis ve ufuklarda tecelli eden rububiyetinin tezahürlerini **ayetler** olarak isimlendirmesinin sebebi, hepsinin Esmaü'l-Hüsna ve yüce sıfatlarına alamet ve işaret olmasından dolayıdır.
Her şeyde onu bir olduğuna dair alametler vardır. Buna benzer şekilde bir alim şöyle demiştir: "Allah'ın birliği yarılmışın birliğinde, Allah'ın kudreti de sanatının eşsizliğinde kendini gösterir."
Emirlerle alakalı alametler den maksat ise, Allah'ın sadece kendisine nisbet ettiği ve ortak kabul etmediği yaratılış ve emirle alakalı peygamberlerine vahiyle indridiği ayetlerdir. Öyle ki Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُۜ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

"Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!" (A'râf; 54)
Yüce Allahın yaratılış ve emirle alakalı ayetleri inkâr etmenin küfür sayıldığıyla ilgili şeri istilahi manada şu ayet bizim için delildir.
Birincisi: وَكَأَيِّنْ مِنْ اٰيَةٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ
"Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki, onlar bu delillerden yüzlerini çevirip geçerler." (Yûsuf; 105)
Bu ayette kâfir ve müşriklerden bahsetmektedir. Yaratılışla ilgili alametler bu ayette kastedilenin ta kendisidir.
İkincisi: بَلٰى قَدْ جَٓاءَتْكَ اٰيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ
"Hayır (dönemeyeceksin)! Âyetlerim sana gelmişti de sen onları yalanlamış, büyüklük taslamış ve inkârcılardan olmuştun." (Zümer; 59)
Ayetten de anlaşılacağı üzere kastedilenler emirle ilgili alametlerdir.
Yaratılışla ilgili ayet/alametleri inkâr etmek Yusuf 105 ayette açıklandığı gibi ya onlardan yüz çevirmek ya yaratıcısını inkâr etmek ya ona şirk koşmak yada isim ve sıfatlarını inkâr etme manasına gelmektedir. Buna "tabiat" kelimesini "Halik" cc yerine kullanmak örneğini verebiliriz.
Emirle ilgili ayet/alametleri inkâr etmek, ya onların Allah tarafından gelişine imanın olmadığını ya onları inkâr etmeyk ya onlarla alay etmek ya da onlara bağlanmamak anlamına gelmektedir. Yüce Allah kâfirlerden bahsederken, kendisinin yaratılış ve emirle ilgili ayetleri inkârı tek bir ayette toplamış ve şöyle buyurmuştur:
قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَمَا تُغْنِي الْاٰيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ
"De ki: «Göklerde ve yerde neler var, bakın (da ibret alın!)» Fakat inanmayan bir topluma deliller ve uyarılar fayda sağlamaz." (Yûnus; 101)
Yüce Allah Bu ayette peygamberinden belki dikkat eder ve iman ederler diye kafirlerin bakışlarını yerde ve gökte tezahür eden ayetlerine çekmesini istemiştir.
[وَمَا تُغْنِي الْاٰيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ] bu pasajın manası; mahlukatların tezahürlerinde somutlaşmış Allah'ın parlak delilleri ve

indirilmiş ayetlerinde yer edinmiş uyarılar imansızlıkta karar kılmış bir kavme ne fayda verir ne de onlar imanı isterler. Bu ayeti kerime yaratılışla illgili alametlerin emirle ilgili alametlerle aynı olduğunun delilidir. Bunlar iman ve hidayeti isteyenleri için, iman ve hidayet yollarının vesilesidir.

Küfrün mefhumu, yeri, kökleri, etkileri, sonuçları, semereleri, konusu vb. hususları barındıran küfür meselesini şu iki mülahaza ile bitiriyorum:

1. Küfrü oluşturan her bir unsur, olsun akli, kalbi, lisani veya duyularla alakalı olan durumlarda zahiren ya da batinen de olsa her biri ayrı ayrı küfür olarak kabul edilir. Çünkü yüce Allah bu tür durumları küfür olarak addetmiştir. Öyleyse bizim de Yüce Allah'ın isimlendirdiği gibi bu tür durumları küfür olarak kabul etmemiz gerekmektedir.
2. Küfrün sonuç ve semereleri bizimsaydıklarımızdan ibaret değildir aksine pek çok sonuçları vardır. Fakat bizim bu bölümde zikrettiğimiz hususlar küfrü meydana getiren hususlardır. Yani küfür bu hususlardan meydana gelir ve oluşur. Ancak diğer sonuç ve semerelerin küfrü oluşturup onu meydana getirmesi şart değildir. Yani bu diğer sonuçların bir şahısta bulunması onun küfrünün varlığına delil olmaz.

Küfrün sonuç ve semereleri hususunu inşallah dördüncü babta elealacağız. Şimdi ise dördüncü bölüme geçiş yapıyoruz:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İMANIN UNSURLARI İLE KÜFRÜN UNSURLARINI KARŞILAŞTIRMA

Bu karşılaştırmadan maksadımız: Kur'an-ı Kerim ışığında iman ve küfür meselesine daha çok ele almaktır. Şu da açıktır ki bu şekilde bu meseleye değinmek küfür ve kafirin mahiyetini bize da açık bir şekilde belirtecektir. Çünkü eşyalar zıddıyla bilinir.

Bu bölüm 3 konudan oluşmaktadır:

Birinci konu: imanın ve küfrün unsurlarını sırayla anlatarak ikisi arasında bir mukayese yapıp açıklama

İkinci konu: iman meselesi

Üçüncü konu: imanın unsurları ile küfrün unsurlarını karşılaştırma

BİRİNCİ KONU

İMANIN VE KÜFRÜN UNSURLARINI SIRAYLA ANLATARAK İKİSİ ARASINDA BİR MUKAYESE YAPIP AÇIKLAMA

İman ve küfür 3 şeyde ortaktır:

1. Kalbin her ikisinin yerleştiği yer olması
2. Her ikisinin de insanın kesb ve fiilinden meydana gelmesi
3. Her birinin diğerini geçersiz kılması

Bu konuları İman ve küfür meselelerine nisbetle açıkladığımızdan dolayı daha önce zikrettiklerimizle iktifa edeceğiz.

4. Küfrün akılla irtibatlı kökleri cehalet, inkâr, şek, şüphe, zan ve tereddütte ortaya çıktığı gibi İmanın akılla irtibatı; ilim, doğru bilgi ve yakinde ortaya çıkmaktadır.

Daha önce geçen konularda küfrün kökleriyle alakalı pek çok ayeti delil olarak gösterdik. Burdaki bazı ayetlerde ilim, bilgi ve yakinin mümin kişinin imanının akılla irtibatını bize açıklamaktadır:

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

اَفَمَنْ يَعْلَمُ اَنَّمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰىۜ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِۙ

"Rabbinden sana indirilenin hak olduğunu bilen kimse, (inkâr eden) kör kimse gibi olur mu? (Fakat bunu) ancak akıl sahipleri anlar." (Ra'd; 19)

Bu ayette yüce Allah Kur'an'ın hak olmasına kör kesilene karşı ilmi vermiştir. Ardından, indirdiği kitabın hak olmasına muttali olmalarından dolayı düşünüp ibret alanların asıl akıl sahipleri olduğunu açıklamıştır. Bu yüzden Kur'an'ın hak olmasından bihaber olan kişi akıl v idrakını devre dışı bırakan kişidir.

وَاِذَا سَمِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُولِ تَرٰٓى اَعْيُنَهُمْ تَف۪يضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّۚ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِد۪ينَ

"Resûle indirileni duydukları zaman, tanış çıktıkları gerçekten dolayı gözlerinden yaşlar boşandığını görürsün. Derler ki: «Rabbimiz! İman ettik, bizi (hakka) şahit olanlarla beraber yaz.»" (Mâide; 83)

Burada yüce Allah Hristiyanlardan insaf sahibi olanların indirilen hak kitabı duyduklarında tevavu içerisinde gözlerinden yaşların döküldüğünü açıklmaktadır. Ardından onların bu şekilde etkilenip ağlamalarını onların son peygambere indirilen kitabın hak olması

hususundaki bilgilerine bağlamaktadır. Öyleyse doğru bilgi imanın etmenin sebebidir.
Buna benzer şekilde yüce Allah ehl-i küfrü cehalet, zanna tabi olma, şirke, şüphe ve tereddüte düşmekle vasıflandırmaktadır. Ehl-i imanı ise pek çok ayeti kerimede yakin ve basiret sahibi olarak nitelemektedir. Bu ayetlerden birkaç misal verecek olursak:

وَاذْكُرْ عِبَادَنَآ اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ اُو۬لِي الْاَيْدٖي وَالْاَبْصَارِ

"(Ey Muhammed!), Kuvvetli ve basiretli kullarımız İbrahim, İshak ve Ya'kub'u da an." (Sâd; 45)

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُواۜ وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يُوقِنُونَ

"Sabrettikleri ve âyetlerimize kesinlikle inandıkları zaman, onların içinden, buyruğumuzla doğru yola ileten rehberler tayin etmiştik." (Secde; 24)

وَالَّذٖينَ يُؤْمِنُونَ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَۚ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَۜ

"Yine onlar, sana indirilene ve senden önce indirilene iman ederler; ahiret gününe de kesinkes inanırlar." (Bakara; 4)

Yakin, doğru bilgiden kaynaklanan sağlam ve sabit inanç Ya da şek, zan ve reybin karışmadığı sağlam ve köklü ilimdir. Bunu lüğavi oolarka şöyle izah edebiliriz:

يقن الماء أي ثبت و ركد ولم يتحرك[57]

Bununla beraber ayetleri düşünerek dinlemek ve ardından onlarla olumlu bir etkileşime girmek, Allah'ın dini hakkında ilim ve doğru bilgiyi elde etmenin temelidir. Bu yüzden Yüce Allah ehl-i imanı ayetleri gereği gibi dinleyip anlamaya çalıştıklarından dolayı övmüş ve şöyle buyurmuştur:

وَالَّذٖينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُماًّ وَعُمْيَاناً

"Kendilerine Rablerinin âyetleri hatırlatıldığında ise, onlara karşı sağır ve kör davranmazlar;" (Furkân; 73)

5. İmanın kalple bağlantılı kökleri: boyun eğme, huşu, haşyet, rıza, ferahlık, müjdeleme, Allah'ı resulünü ve dinini sevme, güzel inanç, umut ve tevekküldür. Bu sayılanlar küfrün kalple bağlantılı

[57]Mu'cemu'l-Vasit.

kökleri olan; istikbar, imtina', zikrullahtan hoşnutsuzluk, Allah dışındakileri onu seviyormuşçasına sevme, dinine ve kitabına nefret besleme ve su-i zanda bulunmanın karşısında bulunmaktatır.
Daha önce küfrün kalbi kökleri ile ilgili ayetleri serd ettiğimizden dolayı şimdide aynı şekilde imanın kalbi kökleri hakkındaki ayetleri serdedeceğiz:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَى رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

"İnanıp da güzel işler yapan ve Rablerine gönülden boyun eğenlere gelince, işte onlar cennet ehlidir. Onlar orada ebedî kalırlar." (Hûd; 23)

Mü'minûn Sûresi (1 - 2)

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

Meal

Gerçekten müminler kurtuluşa ermiştir; (1) Onlar ki, namazlarında huşû içindedirler; (2)

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ

"Onlar Allah'ın gözetilmesini emrettiği şeyleri gözeten, Rablerinden sakınan ve kötü hesaptan korkan kimselerdir." (Ra'd; 21)

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَاناً

*"Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza **isterler... (Feth; 29)***

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُواْ هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

"De ki: Ancak Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, işte bunlarla sevinsinler. Bu, onların (dünya malı olarak) topladıklarından daha hayırlıdır." (Yûnus; 58)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُباً لِلَّهِ

"İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a denk tanrılar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır..." (Bakara; 165)

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَۜ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَۙ

"Hem bilin ki, içinizde Allah'ın elçisi vardır. Şayet o, birçok işlerde size uysaydı, sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir. İşte doğru yolda olanlar bunlardır." (Hucurât; 7)

اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَاَزْوَاجُهُٓ اُمَّهَاتُهُمْۜ وَاُو۬لُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ اِلَّٓا اَنْ تَفْعَلُوٓا اِلٰٓى اَوْلِيَٓائِكُمْ مَعْرُوفاًۜ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُوراً

"Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onların analarıdır. Akraba olanlar, Allah'ın Kitabına göre, (mirasçılık bakımından) birbirlerine diğer müminlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar; ancak, dostlarınıza uygun bir vasiyet yapmanız müstesnadır. Bunlar Kitap'ta yazılı bulunmaktadır." (Ahzâb; 6)

وَاِذَا مَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيمَاناًۚ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَزَادَتْهُمْ اِيمَاناً وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

"Herhangi bir sûre indirildiği zaman onlardan bir kısmı der ki: «Bu sizin hanginizin imanını artırdı?» İman edenlere gelince (bu sûre) onların imanlarını artırır ve onlar sevinirler." (Tevbe; 124)

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيمَاناًۗ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

"Bir kısım insanlar, müminlere: «Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!» dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve «Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!» dediler." (Âl-i İmrân; 173)

وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَۙ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُۘ
وَمَا زَادَهُمْ اِلَّٓا اِيمَاناً وَتَسْلِيماًۜ

"Müminler ise, düşman birliklerini gördüklerinde: İşte Allah ve Resûlü'nün bize vâdettiği! Allah ve Resûlü doğru söylemiştir, dediler. Bu (orduların gelişi), onların ancak imanlarını ve Allah'a bağlılıklarını arttırdı." (Ahzâb; 22)

فَسَتَذْكُرُونَ مَٓا اَقُولُ لَكُمْۜ وَاُفَوِّضُ اَمْر۪ٓي اِلَى اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ بَص۪يرٌ بِالْعِبَادِ

"Size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını çok iyi görendir." (Mü'min; 44)

رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَص۪يرُ...

"... (O müminler şöyle dediler:) Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır." (Mümtehine; 4)

6. Müminin imanındaki tasdik, kafirin küfredeki yalanlamanın karşısındadır. Bu yüzden Kur'an-ı Kerim'de zıt ve çift yönlü olan birbirine bağlantılı kavramlar çokça zikredilmektedir.

Bu konuyla ilgili ayetlerden bir kısmı şöyledir:

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ اِذْ جَٓاءَهُۜ اَلَيْسَ ف۪ي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِر۪ينَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذ۪ي جَٓاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِه۪ٓ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

Meal

Allah'a karşı yalan uyduran, kendisine gelen gerçeği (Kur'an'ı) yalan sayandan daha zalim kimdir? Kâfirlerin yeri cehennemde değil mi? Doğruyu getiren ve onu tasdik edenler var ya, işte kötülükten sakınanlar onlardır. Zümer Sûresi (32 - 33)

فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰىۙ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰىۙ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰىۜ ﴿٧﴾
وَاَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰىۙ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰىۙ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرٰىۜ ﴿١٠﴾

Artık kim verir ve sakınırsa, en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız (onda başarılı kılarız). (5-7)

Kim cimrilik eder, kendini müstağni sayar, en güzeli de yalanlarsa, biz de onu en zora hazırlarız. Düştüğü zaman da malı kendisine hiç fayda vermez. (8-11) Leyl Sûresi (5 - 10)

Tasdik ve tekzib kavramlarının her ikisinde de akıl, kalp ve dil ortaktır. Çünkü tasdik karşı tarafın itikat ve ikrarını doğrulamaktır. Tekzip de bunun tam tersidir. Yani karşı tarafın itikad ve ikrarını yalanlamak demektir.

7. İmanın ikrarı, zikrullah, Allah'ı övme,ve yüceltme, Kur'an'ı ve Resulullah'ı yüceltme ve onlara karşı kavli olarak saygı göstermek vb. hususların hepsi, kafirin inkâr, alayla ilgili kavli tabirlerinin karşısında bulunan müminin imanıyla irtibatlı tabirlerdir.

Daha önce de küfür ve alay bildiren söz ve tabirlerin küfür olduğuyla irtibatlı bazı ayetleri serdetmiştik. Şimdi de bu sözlerin zıtlarının iman olarka kabul edildiğiyle alakalı bazı ayetleri vereceğiz.

قُولُوٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُو۫تِيَ مُوسٰى وَعٖيسٰى وَمَٓا اُو۫تِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"«Biz, Allah'a ve bize indirilene; İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve esbâta indirilene, Musa ve İsa'ya verilenlerle Rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere, onlardan hiçbiri arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah'a teslim olduk» deyin." (Bakara; 136)

...وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ...

" ...De ki: Ben Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım ve aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum... (Şûrâ; 15)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظٖيمِ

"Öyleyse ulu Rabbinin adını tesbih et." (Vâkıa; 74)

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلٰى

"Yaratıp düzene koyan, takdir edip yol gösteren, (topraktan) yeşil otu çıkarıp sonra da onu kapkara bir sel artığına çeviren yüce Rabbinin adını tesbih (ve takdis) et." (A'lâ; 1-5)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّاباً

Rabbine hamdederek O'nu tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir. Nasr : 1-3

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً

"«Çocuk edinmeyen, hakimiyette ortağı bulunmayan, âcizlikten ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan Allah'a hamd olsun» de ve tekbir getirerek O'nun şanını yücelt!" (İsrâ; 111)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

Hayır! Yıldızların yerlerine yemin ederim ki, Bilirseniz, gerçekten bu, büyük bir yemindir. Şüphesiz bu, korunmuş bir kitapta bulunan değerli bir Kur'an'dır. Ona ancak temizlenenler dokunabilir. O, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir. Vâkıa Sûresi (75 - 80)

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهُ خَاشِعاً مُتَصَدِّعاً مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"Eğer biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan baş eğerek, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz." (Haşr; 21)

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُٓوا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

"Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın; yoksa siz farkına varmadan amelleriniz boşa gidiverir." (Hucurât; 2)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيماً

"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey müminler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin." (Ahzâb; 56)

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً ﴿٨﴾ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً ﴿٩﴾

Şüphesiz biz seni, şahit, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Ta ki (ey müminler!) Allah'a ve Resûlüne iman edesiniz, Resûlüne yardım edesiniz, O'na saygı gösteresiniz ve sabah akşam Allah'ı tesbih edesiniz. Feth Sûresi (8 - 9)

Bu ayetlerin İmanın ikrarı, zikrullah, Allah'ı övme ve şükretme, Kur'an'ı ve Resulullah'ı yüceltme ve onlara karşı kavli olarak saygı göstermek vb. hususları belirtme şekli kişiyi hem mümin olarak isimlendirir hem de genel anlamda iman dairesine girmesini sağlar. İşte bu durumda Yüce Allah özelde Resullah'a genelde ehl-i imana bu huşuları kendi nefislerinde yerleştirmeleri için hitap etmektdir. Öyleyse tüm bu sayılanlar imanın gerektirdikleri olup mümin kimse için kaçınılmaz unsurlardır.

8. Allah'a ve resulüne itaat (işittik ve itaat ettik demek suretiyle) ve şeriatine bağlılık imanın gerekliliklerinden olup aslaondan ayrılmayan unsurlardır. Aynı şekilde bu saydılarımızn zıttı olan yüz çevirme (tevelli ve i'rad) de küfrün gerekliliklerindendir.

Bunun delili Yüce Allah'ın ehli imanı şu nitelemsinde saklıdır:

وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

"... İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır» dediler." (Bakara; 285)

9-10. Allah'ın indirdiğiyle hükmetme, onun şeriatine başvurma ve hükümlerine teslim olma vb. hususlar imandan asla ayrılmaması gereken huşulardır. Buna benzer Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeme,

onun şeriatine başvurmama hususları bir öncekinin zıttı olup küfrün kendisinden ayrılmayan sonuç ve semereleridir.

Yüce Allah, Allah'ın indirdiğiyle hükmetme ve onun şeriatine başvurmaya olan zaruret hususunu imanın sartlarından saymış ve şöyle buyurmuştur:

...فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ ...

"... Artık aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet; sana gelen gerçeği bırakıp da onların arzularına uyma..." (Mâide; 48)

اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَۜ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْماً لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

"Yoksa onlar (İslâm öncesi) cahiliye idaresini mi arıyorlar? İyi anlayan bir topluma göre, hükümranlığı Allah'tan daha güzel kim vardır?" (Mâide; 50)

1. Ehl-i imanı dost edinme, sadece onlara bağlanma ve ehl-i küfürden uzak olma da imanın gereklerinden olup asla ondan ayrılmayacak durumlardır. Tabi bunun mukabilinde ehl-i küfrü dost edinme de küfrün gereklerindendir:

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا الَّذٖينَ يُقٖيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resûlüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekâtı verirler. Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır. Mâide Sûresi (55 - 56)

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ لِاَبٖيهِ وَقَوْمِهٖٓ اِنَّنٖي بَرَٓاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَۙ

"Bir zaman İbrahim, babasına ve kavmine demişti ki: Ben sizin taptıklarınızdan uzağım." (Zuhruf; 26)

2. Küfrün liderlerine kısmen yada külliyen itaat küfrün gereklerinden e sebeblerinden olduğu gib aynı şekilde Ehl-i imanın kendi şeri önderlerinin etrafında kenetlenmesi, her durumda özellikle de felaket, kriz vb durumlarda onların emir ve

yönlendirmelerine bağlılık göstermesi imanlarının gerekliliklerindendir. Bu konuda Yüce Allah şeri önderlerinin emirlerine bağlananlara imanı hasrederek şöyle buyurmaktadır:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا
حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا
اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ

"Müminler, ancak Allah'a ve Resûlüne gönülden inanmış kimselerdir. Onlar, o Peygamber ile ortak bir iş üzerindeyken ondan izin istemedikçe bırakıp gitmezler. (Resûlüm!) Şu senden izin isteyenler, hakikaten Allah'a ve Resûlüne iman etmiş kimselerdir. Öyle ise, bazı işleri için senden izin istediklerinde, sen de onlardan dilediğine izin ver; onlar için Allah'tan bağış dile; Allah mağfiret edicidir, merhametlidir." (Nûr; 62)

İKİNCİ KONU
İMAN MESELESİ

İman meselesi ve kişinin kendisine iman ettğinde onu mümin kılan hususlar şunlardır:

Birincisi: Allah'a, meleklere, kitaplara, peygamberlere ve ahiret gününe iman. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

...لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيّٖنَۚ

"İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara, peygamberlere inanır... (Bakara; 177)

İkincisi: kbütün peygamberlere iman edip hiçbiri arasında ayırım yapmamak:

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُونَۜ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖۜ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهٖ

"Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. «Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız..." (Bakara; 285)

Üçüncüsü: yaratılış ve emirle alakalı ayetlere iman edip üzerlerinde gereği gibi tefekkür edip anlamaya çalışmak:

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

"Kendilerine Rablerinin âyetleri hatırlatıldığında ise, onlara karşı sağır ve kör davranmazlar;" (Furkân; 73)

Bana göre burada geçen (بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ) sözünden maksad yaratılış ve emirlerle alaklı tüm ayetlerdir. Buna şu hususu delil olarak getirebiliriz:

Yüce Allah ibadur-Rahman diye vasıflandırdığı tüm kullarından bu ayetlere yönelik her kulak tıkama ve görmezden gelmeyi reddetmektedir. Eğer kulak tıkamama okunan ve işitilen ayetlerle olumlu etkileşimi gerektiriyorsa, o zaman ayetleri görmezden gelmeme de görülen mahlukatlarla ilgili ayetlerden etkilenmeyi de gerekli ve zaruri kılar.

(و اذا سمعوا) ve (واذا يتلى غليهم) sözlerinin aksine, (التذكير) kelimesinin bu her iki çeşit ayete uygun olduğu aşikârdır. Çünkü (و اذا سمعوا) ve (واذا يتلى غليهم) sözleri sadece okunan ayetlere has olur.

ÜÇÜNCÜ KONU

KÜFRÜ MEYDANA GETİREN UNSURLARLA İMANI MEYDANA GETİREN UNSURLARIN MUKAYESESİ

Hadi şimdi konunun kolayca anlaşılmasına ve ortaya konulmasına bir göz atalım. Küfrü meydana getiren unsurlarla imanı meydana getiren unsurların mukayesesini daha önceki konularda geçenlerden anladıklarımızın ışığında çizelgeyle göstereceğiz. Öncelikle şunu söylemek isterim ki küfür ve imanı meydana getiren unsurların hepsini bu cetvelde bir araya getirmeye elimden geldiğince çalıştım. Olur da belki bazılarını gözden kaçırmış isem bunu bana hatırlatıp haber verenlere Allah rahmetiyle muamele etsin. Şunu da söylemem gerekir ki küfür ve imanı meydana getiren unsurlarla alakalı daha önceki çalışmalarımda, kişiyi kâfir kılan hususları ayrı ayrı, mümin kılan hususları da toplu olarak zikrederek iktifa ettim. Diğer sonuç ve semereleri ise İman ve küfrü meydana getiren hususlardan görmediğimden dolayı onları ilave etmedim. Bu hususları ilerdeki çalışmalarımda inşallah ele alacağım.

İMANI VE KÜFRÜ MEYDANA GETİREN UNSURLARI İCMALEN TOPARLAYAN ÇİZELGE	
Akıl ve idrakle irtibatlı olanlar	
KÜFRÜN UNSURLARI	**İMANIN UNSURLARI**
a. Yüz çevirmekten kaynaklı olarak iman edilmesi gereken şeylere şeyleri bilmemek (cehalet) b. İman edilmesi gereken şeyleri bilmekle beraber onları inkâr edip ikrar etmemek İman edilmesi gereken şeylere yönelik zan, şek, reyb veya tereddüt edilmesi	Kendisiyle iman edilmesi vacip olan her doğru bilgi ve şek, zan, reyb ve tereddütten uzak kessin bilgi.
Kalple irtibatlı olanlar (iman ve küfrün kalbi amelleri)	
KÜFRÜN UNSURLARI	İMANIN UNSURLARI
✓ Allah'a dinine ve kitabına karşı büyüklük taslama (istikbar) ✓ Hakkı kabul etmek ve ona teslim olmaktan kaçınmak (iba ve imtina') ✓ Allah'ın dinine ve onunla irtibatlı olan herşeyden nefret etmek. Başklarını Allah'ı seviyor gibi sevmek ✓ Küfürden dolayı sevinmek ✓ Tevhid, Zikrullah ve tilavetin duyulduğunda kalbin ondan rahatsızlık duyması ✓ Allah hakkında su-i zanda bulunma	✓ Allah'a teslim olmak ve boyun eğmek ✓ Allah'a karşı saygılı olmak ve kendinin zelil görmek ✓ Allah en şiddetli şekilde sevmek, aynı şekilde makamına göre Allah'ın sevilmesini emrettiği şeyleri sevmek ✓ Allah'tan gereği gibi korkmak (haşyet ve havf) ✓ Allah'ın verdiği lütuflardan, dinine ve kitabına imtisal etmekten ötürü sevinmek ✓ Allah'a güzel bir şekilde inanmak ve niyazda bulunmak (yakin ve reca) ✓ Sadece Allah'a tevekkül etmek ve sadece ona dayanmak

Dille veya başka vesilelerle küfür kelimelerini kullanma	
✓ Allah'la alay etmek ✓ Kur'an ve ayetleriyle alay etmek ✓ Resulullah'la alay etmek	✓ İman ve imanın kapsadığı her şeyi ikrar etmek ✓ Allah'ı tesbih, tahmid, ta'zim ve teemcid etmek ✓ Allah'ın kitap ve dinini yüceltmek ve bu uğurda iyilik yapmak ✓ Resulullah'a hürmet etmek onu desteklemek ve ona saygı duymak
Dil ve ifadeyle (tabir) alakalı olanlar **Akılla (bilişsel Güç), kalple (idari güç) veya dille (ifade gücü)**	
KÜFRÜN UNSURLARI	**İMANIN UNSURLARI**
Resulullah'ın Allah'tan getirdiği iman ve ikrar edilmesi gereken bir hususu yalanlama.	Allah'ı rab, yaratıcı ve ilah olarak Hz. Muhammed'i nebi ve resul olarak tasdik etmek ve onun getirdiği her şeye iman etmek.

İnsanın içi (akıl ve kalp) ve dışıyla (dil ve diğer organlar) irtibatlı olanlar	
KÜFRÜN UNSURLARI	**İMANIN UNSURLARI**
✓ Allah'a itaat etmekten yüz çevirmek ve şeriate tam anlamıyla bağlanmamak ✓ Bu durum küfür olarak addedilir ve imanı geçersiz kılar. ✓ Şari'in imanın oluşumunda şart koştuğu amelleri terk etmek; namaz kılmamak ve zekatı vermemek gibi. ✓ Allah'ın indirdiğinin dışındakilerle hükmetme ve Allah'ın hükmünü esas olarak reddetme ✓ Allah'ın şeriati dışındakilerle mahkemelik olma ✓ Ehl-i iman yerine ehl-i küfrü dost edinme veya küfür sayılacak şekilde dostluğu karıştırma ✓ İmanla çelişen durumlarda az veya çok durumda ehl-i küfre itaat etmek	✓ Şeriatte ortaya çıktığı üzere Allah'a ve resulüne genel anlamda itaat etmek ✓ Namaz ve oruç gibi şeriatın imana şart olarak kabul ettiği durumları yerine getirmek ✓ Hayatın her alanında Allah'ın şeriatıyla hükmetmek ✓ Problemlerin çözümü ve anlaşmazlıkları çözmek için Allah'ın şeriatına ve hükmüne uymak. ✓ Müminleri dost edinmek ve dostluğu sadece ehl-i iman ile sınırlandırmak ✓ Kafirin küfründen beri olduğunu ve İslam'a savaş açmayı ilan edenlere karşı düşmanlığı ilan etmek ✓ Şeri önderlerin emirlerine tam anlamıyla uymak ve özellikle felaketlerde izinsiz oraya buraya gitmemek.

Şimdi iman ve küfür meselelerini ele aldıktan sonra her birinin tanımını yapmak üzere 5. ve 6. bölüme geçiş yapacağız inşaallah. bu bölümde öncelikle işin özü ve ana fikri olan imanın tarifiyle başlangıç yapıp, küfür meselesiyle alakalı her hangi bir hususa değinmeyeceğiz.

ALTINCI BÖLÜM
İMANIN TANIMI

İman kavramını Yüce kitabımız Kur’an-ı Kerim ışığında tarif etmeye çalışacağız.

İman:

(İman, insanın Allah’ın tevfik, teysir ve hidayetiyle elde ettiği ve yeri kalp olan nurdur. Ancak onun ışığı insanın batınına yansıyor böylece insanın gönlünde yakin, tumanine ve tasdik meydana geliyor. Bununla beraber bu nur insanın zahirine etki edip, kişiyi ikrar, itaat ve ittiba gibi hasletlerle donatıyor. güneşin ışığıyla etrafını ve uzağını aydınlattığı gibi Bu nur da kişiyi ahlaki erdemlerle donatıyor.)

Şimdi de bu tarifi kelime kelime dizi halinde açıklamaya başlayacağız:

1. İman Nurdur

İmanı nur diye isimlendirmemizin sebebi Yüce Allah’ın Kur’an-ı Kerim’in pek çok yerinde nur kelimesini iman, hidayet, kitap ve resulullah kavramlarının yerine kullanmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü kitap hidayeti, imanın hakikat ve tarifini barındırmaktadır. Resulullah ise insanları Allah’ın izniyle doğru yola sevketmektedir. Bu konuyla ilgili ayeti kerimeler şunlardır:

a. İman açısından

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتاً فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُوراً يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayacak durumdaki kimse gibi olur mu? İşte kâfirlere yaptıkları böyle süslü gösterilmiştir." (En'âm; 122)

اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ

"Allah, inananların dostudur, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır..." (Bakara; 257)

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ

"Elif. Lâm. Râ. (Bu Kur'an), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." (İbrâhîm; 1)

b. Kur'an açısından

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ...

"... Gerçekten size Allah'tan bir nur, apaçık bir kitap geldi." (Mâide; 15)

مَا الْكِتَابُ وَلَا الْاِيمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُوراً نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَاۜ وَاِنَّكَ لَتَهْدِي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍۙ

"...Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola eriştirdiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin." (Şûrâ; 52)

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي اَنْزَلْنَاۜ

"Onun için Allah'a, Peygamberine ve indirdiğimiz o nûra (Kur'an'a) inanın..." (Tegâbün; 8)

c. Nebiyye nisbetle

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراًۙ ﴿٤٥﴾ وَدَاعِياً اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهِ وَسِرَاجاً مُنِيراً ﴿٤٦﴾

Ey Peygamber! Biz seni hakikaten bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Allah'ın izniyle, bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik). Ahzâb Sûresi (45 - 46)

2. İnsanın Allah'ın Tevfik, teysir ve hidayetiyle elde ettiği

Burada iman ve imanın meydana gelişi iki kaynağa dayandırılmaktadır:

Birincisi: insanın kesb, amel ve çabasıyla elde etmesi. Yüce Allah Kur'an-ı Kerimde hayır olsun şer olsun insanın tüm amellerini insanın kendisine nisbet etmiş ve bunların yerine şu kavramları kullanmıştır: Amel, kesb, fiil, sa'y, cühd, kedh, iktiraf ve ictirah.

Bu kavramların ifade edilme sebebi insanın faaliyet/güç ve fiilerine vurgu yapmak içindir. Konuyu izah eden ayetler şunlardır:

...مَنْ عَمِلَ صَالِحاً فَلِنَفْسِهِ

"Kim iyi bir iş yaparsa, bu kendi lehinedir..." (Fussilet; 46)

...لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْساً اِلَّا وُسْعَهَاۜ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْۜ

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir..." (Bakara; 286)

قَالُٓوا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَٓا اِبْرٰهٖيمُۜ

"Bunu ilâhlarımıza sen mi yaptın ey İbrahim? dediler." (Enbiyâ; 62)

وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰىۙ

"Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur." (Necm; 39)

...وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖۜ

"Cihad eden, ancak kendisi için cihad etmiş olur...(Ankebût; 6)

يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّكَ كَادِحٌ اِلٰى رَبِّكَ كَدْحاً فَمُلَاقٖيهِۚ

"Ey insan! Şüphe yok ki sen Rabbine karşı çaba üstüne çaba göstermektesin; sonunda O'na varacaksın." (İnşikâk; 6)

...وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فٖيهَا حُسْناًۜ...

"İşte Allah'ın, iman eden ve iyi işler yapan kullarına müjdelediği nimet budur. De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum. Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir." (Şûrâ; 23)

اَمْ حَسِبَ الَّذٖينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّـَٔاتِ اَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِۙ سَوَٓاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْۜ سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Yoksa kötülük işleyenler ölümlerinde ve sağlıklarında kendilerini, inanıp iyi ameller işleyen kimseler ile bir mi tutacağımızı sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar!" (Câsiye; 21)

Mutezilenin insanın fiilleri için “halk” kavramını kullandığı gibi, Kur’an-ı Kerim “halk” kavramını kullanmamıştır. Bunun sebebi insanların kendi fiillerinin sahibi olduğunu tekid etmek ve insanın fiillerine karşı etkisiz konumda olduğunu savunan Cebriyeye karşı bir tepki olduğunu söyleyebiliriz!

kader konusuyla Mu'tezile ve Cebriyye'nin ifrat ve tefrite düşme sebeblerine değinmeyeceğiz. Ama yine de kısaca şunu söyleyebiliriz: Bizim Yüce Allah'ın mutlak irade, kudret ve yaratmasını tekid etmemiz bizi insan iradesinin yokluğuna ve insanın hem aciz hem de mecbur olduğu tasavvuruna götürmek zorunda değil. Çünkü insanı özgür iradesi ve bunun neticesinde meydana gelenler bizi insanın "fiillerinin yaratıcısı/haliku ef'alihi" demeye mecbur kılmıyor ve buna ihtiyaç da yoktur. En doğru tutum bizim Kur'an'a uyup, Kur'an'ın Allah'a nisbet ettiği vasıfları Allah'a, insanlara nisbet ettiği vasıflarıda insanlara nisbet etmemizdir. Yüce Allah'ın halik, insanların da mahlûk olması gibi. Bu başlangıç için bir girizgâh olup, bunun şerh ve açıklamasını muhtasar bir şekilde ikinci kitabın sonunda ele alacağız.

İKİNCİSİ: Allah'ın Tevfik, teysir ve hidayeti. Tevfikin manası Allah'ın hedefi istenilene uygun gerçekleştirmesidir. Teysir tef'il babından olup (اليسر) kökünden gelmektedir. Teshil (kolaylaştırma) manasına gelmektedir. Hidayet bir şeye yönlendirme ve onu göstermedir. Daha önce delil olarak gösterdiğimiz ayetlerde insanın imanın sadece Allah'ın izin, teysir ve hidayetiyle meydana geldiğini açıklamıştır. Bu da ister iman nurunun kalpte meydana gelmesi veya imanın hakikat ve unsurları açısından...

a. Tevfik

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ...

" Fakat başarmam ancak Allah'ın yardımı iledir. Yalnız O'na dayandım ve yalnız O'na döneceğim." (Hûd; 88)

I.Eşler arasında meydana gelen problemlerde her ikisinin kişisel çabasını neticesiz kaldığı durumlarda her iki tarafı temsil edecek hakem tayiniyle alakalı ayeti kerime şöyledir:

...إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحاً يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَاۜ...

"... eğer Bunlar barıştırmak isterlerse Allah aralarını bulur...." (Nisâ; 35)

b. Teysir

فَأَمَّا مَنْ أَعْطٰى وَاتَّقٰى ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰى ﴿٧﴾

Artık kim verir ve sakınırsa, en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız (onda başarılı kılarız). Leyl Sûresi (5 - 7)

سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْراً...

"... Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır." (Talâk; 7)

... يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ...

"... Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez..." (Bakara; 185)

Bu ayetler Allah'ın oruç tutan kişiye hastalık, sefer veya meşakkat halinde verdiği ruhsattan bahsetmektedir. Bu durum Allah'ın bir kolaylaştırmasıdır/teysir.

c. Hidayet

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

"O kitap (Kur'an); onda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir." (Bakara; 2)

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"... Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin." (Şûrâ; 52)

Bu iki ayette kastedilen hidayet vahiy yoluyla gelen şer'i hidayettir. Bunun dışında kaderi ve kevni hidayet vardır. Bununla ilgili şu ayetleri örnek olarak verebiliriz:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

"Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir." (Ankebût; 69)

...وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى

"Allah, doğru yola gidenlerin hidayetini artırır..." (Meryem; 76)

Sonuç olarak; insan imanı kesb, ve çabasıyla elde eder. Ancak insanın bu kesbi Allah'ın izni, tevfiki ve hidayeti (şer'i ve kaderi) olmadan kendisine hiçbir fayda sağlamaz. Bununla beraber Yüce Allah, kendi yolunda nefsini yoran, çaba gösteren kişiye de hidayetini, yardımını ve teysirini vaad etmiştir.

3. İmanın Konumu/Yeri Kalptir

Bu konuda bize delil olacak ayetleri zikrettiğimizden dolayı tekrardan bu ayetleri burda zikretmeyeceğiz. Ancak kalbin iman için tahsil edilmesi hususunu açıklamayı zorunlu bir ihtiyaç olarak görüyorum. Mesele biri şöyle bir soru yöneltebilir: akıl, idrak dil ve diğer organların imanda etkisi olduğu halde neden Yüce Allah kalbi imanın konumu olarak tahsis etmiştir? Bunun hikmeti nedir?
Cevap: istenilen istenilmeyen, sevilen sevilmeyen iradenin merkezi olan kalp, insanın hak ya da batıl olarak inanması gereken meseleleri bina edendir. Çünkü doğru veya yanlış da olsa insanın ilim ve idraki bir inancı değiştirmez. Bu yüzden bir amel, davranış veya uygulamada değişiklik, ancak bu etkenlerin akıldan kalbe intikalinden sonra meydana gelir. Çünkü kalp artık buna inanır, onu sever ardından benimser ve tüm bu amel, davranış, ve tutumları somutlaştırmaya başlar. En basit anlammıyla şunu örnek verebiliriz: çoğu insanlar kessin olarak sigaranın zaralı olduğunu ve kendilerini hasta ettiğini bildikleri halde yine ondan vazgeçmiyorlar. Bunun gibi insanlar içki içiyor, kumar oynuyor, hırsızlık yapıyor ve zina yapıyorlar. Allah'ın şiddetli bir şekilde haram kıldığı bu günahları işlerken Kendilerini bekleyen büyük cezayı bildikleri halde yine de bunlardan sakınmıyorlar. Bu acayip durumun sebebi insanın (pek çok zamanda) yararlı-zararlı, güzel-çirkin vb huşuları keşfeden akıl ve idrakla beraber; sevdiği veya sevmediği şeyleri tayin eden bir kalbe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yüden inşa ya kabul eder ya da reddeder.
Özetle: tasarı, irade, seçme ve karar vermenin merkezi sadece kalptir. Ancak bu imanın elde edilmesinde aklın rolünün olmadığı manasında değildir. Çünkü akıl olmasaydı kişide şer'i sahih ilim bir araya gelmezdi. O zaman kalp tek başına imanı hangi esas üzerine bina edecekti!!
Bununla beraber Kur'an "kalp" kelimesini pek çok yerde akıl, veya idrak gücü manasında kullanmıştır. Bu hususta şu ayetleri misal olarak verebiliriz:
اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا اَوْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۚ فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

"(Seni yalanlayanlar) hiç yeryüzünde dolaşmadılar mı? Zira dolaşsalardı elbette düşünecek kalpleri ve işitecek kulakları olurdu. Ama gerçek şu ki, gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur." (Hac; 46)

...وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيراً مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا

"Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır." (A'râf; 179)

İnsanın akıl ve bilgisiyle hükmetmesinin bağlayıcı olmamasının sebebi şudur: Yüce Allah insanı imtihan ve iptila için yaratmıştır. Bunun için kendisine yeri kalp olan özgür bir irade vermiştir. Bu ister akıl ve ilmine muvafık olsun ister muhalif olsun, kişi bununla dilediğini yapar veya dilediğini seçer. Çünkü iradeye rağmen insanda seçmeksizin ilim hasıl olmaktadır. Bu yüzden insan akli muhakeme ve zihni malumatlarına karşı tam anlamıyla özgür değildir. Ancak insan bu akli muhakeme ve zihni malumatlarını nasıl kullanacağı hususunda ise tam anlamıyla özgürdür. Peki, insan bu akli muhakeme ve zihni malumatlara önem verip onlara riayet ediyor mu etmiyor mu?

Akıl her ne kadar bir konuda doğru ve net bilgi bilgiyle dolu olsa da kabul ve ret konusunda son kararı veren merci değildir. Çünkü karar almak, aklın keşfetmek-kavramakla sınırlı olan imkân ve kudretinde olan bir durum değildir. Firavun ailesinin Hz. Musa'ya ve delillerine karşı inkârcı red tutumu bu konuda bize açık bir örnektir. Firavun ve maiyeti Hz. Musa'nın ve mucilerinin hak olduğuna inanıyorlardı ama inanmalarına rağmen kibir ve zulüm etkenleriyle küfrü seçip imanı reddettiler. Bu husuta Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾ وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْماً وَعُلُوّاً فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

Mucizelerimiz onların gözleri önüne serilince: «Bu, apaçık bir büyüdür» dedil Kendileri de bunlara yakînen inandıkları halde, zulüm ve kibirlerinden ötürü onları inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nice olduğuna bir bak! Neml Sûresi (13- 14)

Bu akıllarıyla hakkı bildikleri halde sözleriyle redden bütün tağutların tututmudur. Ebu Cehil'e "Muhammed'in (sav) davasında hak olduğuna inanıyor musun?" diye sorulduğunda şöyle dedi: muhakkak Muhammed (sav) davasında haktır. Kırk yaşına varana kadar Ondan kimse yalan bir söz işitmemişken kırk yaşından sonra Allah adına nasıl yalan söylesin?

Ardından inkâr etme sebebinin (aralarında bahse tutuşturulan iki at gibi) kendisinin Adüş-Şems oğularına, Resulullah'ın da Beni Haşim'e bağlı olmasından kaynaklandığını söyledi. Öyleyse kendi kabilesi naıl olur da Haşimi olan Hz. Muhammed'e tabi olurdu? Bunu ardından kendi kabilesi Beni Haşim'e tabi konumuna düşmez miydi?

Burada değinmek istediğm bir mesele var. Çünkü bu meselenin şimdi ele aldığımız "iman meselesinin birinci derecede kalbi ve iradi olması" konuyla güçlü bir irtibatı var.

Mesele şudur: "son dönem Kelam ulamasının pek çoğu H. 4. Yüzyıdan günümüze kadar iman kavramını (kapsam ve genişliğinden sonra) zihni bilgi ve dil ile ikrar çerçevesinde inhisar ederken iman kelimesine alternatif ve muradif olarak "tasdik" kavramını ortaya koydular. Çoğu zaman "tasdik" kavramının mefhumunu daralttılar ve bu kavramı zihni bilgi ve dil ile ikrar manasında inhisar edip imanı özü ve esası olan kalbi amellerden soyutladılar!

Onların kitaplarını okuyan "Allah'a iman" sözünden Allah'ın halik, rab ve malik olarak varlığı dışında başka bir şeyi kast etmediklerini açıkça hisseder. Bu yüzden iman, inanç meseleleri ve bu ikisine karşı zındıkların, inkârcıların, ehl-i kitabın, felsefecilerin ve diğer toplulukların saldırılarına karşı Kelam alanında yazılmış özel kitaplarında zikretmemeye başladılar. Evet bu kitaplarında zikretmemeye başladılar. Tevhid ve Allah'a iman konusunu ele aldıklarında, sadece Allah'ın varlığı ve ispatını, İslam ve tevhite zıt fikirlerin iptalini, şüphe ve batıl fikirlerine cevap verme hususlarını zikretmektedirler.

Kelam İlmi alanında yazılmış eserler benim söylediklerim ve gördüklerim konusunda tıka basa doludur. Onlardan en meşhurlarını ve en çok rağbet görülenleri örnek olarak bazılarını serdedeceğim.

I. Şerhu'l-Akaidi'n-Nesefiyye
II. Şerhu'l-Mevakif fi İlmi'l-Kelam
III. Tehzibu'l-Kelam

Bu alanda büyük ve meşhur bir müfessir olan Fahreddin Razi'nin et-Tefsiru'l-Kebir diye meşhur olan "mefatihu'l-Ğayb" adlı eserindeki sözlerine bakalım. Razi ğafir süresinin başındaki ayetlerin tefsiri şöyledir:

Ayetler:

ٱلَّذِينَ يَحۡمِلُونَ ٱلۡعَرۡشَ وَمَنۡ حَوۡلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ وَيُؤۡمِنُونَ بِهِۦ وَيَسۡتَغۡفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْۖ رَبَّنَا وَسِعۡتَ كُلَّ شَيۡءٖ رَّحۡمَةٗ وَعِلۡمٗا فَٱغۡفِرۡ لِلَّذِينَ تَابُواْ وَٱتَّبَعُواْ سَبِيلَكَ وَقِهِمۡ عَذَابَ ٱلۡجَحِيمِ

"Arş'ı yüklenen ve bir de onun çevresinde bulunanlar (melekler), Rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler. Müminlerin de bağışlanmasını isterler: Ey Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe eden ve senin yoluna gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru! (derler)." (Mü'min; 7)

Tefsir: ayet hamele-i arş ve etrafındaki meleklerden bahsederken [(وَيُؤۡمِنُونَ بِهِۦ)] demektedir. Bunun manası: yani hamele-i arş ve etrafındaki melekler "Allah'a iman etmektedir". Razi Keşşaf sahibinin sözlerini naklederken bu konudaki şiddetli şaşkınlığını izhar etmektedir. Çünkü bu bahsedilen meleklerin [(وَيُؤۡمِنُونَ بِهِۦ)] vasfına haiz olmasının manasını şu şekilde özetlemiştir. [(وَيُؤۡمِنُونَ بِهِۦ)] kelamı da meleklerin Allah'ı görmediğine ve onu görmeyeceklerine delalet etmektedir. Çünkü eğer melekler Allah'ı görmüş olsalardı Allah'ın onları övmek için imanlarının pek bir ehemmiyeti olmazdı.[58] Ki Mutezili olan Zemahşerinin, bu söz ve varsayımıyla Mutezile itikadını desteklemeyi hedeflediği açıktır. Mutezileni kast ettiğimiz görüşü şudur: (ان الله تعالى لا يرى في الدنيا و لا في الاخرة)

58 Tefsiru'l-Kebir, razi, c. 14, s.30-31.

Biz şimdi bu yanlış itikada değinmek istemiyoruz ama burada ben İmam Razi'nin bu konudaki tutumuna bir nebze de olsa değinmek/yorumlamak istiyorum.
Razi, Zemahşeri ve bunlar dışındaki pek çok ulema, Allah'a iman kavramının mefhumunu "Allah'ı halik ve rab olarak görme" olarak ihtisar/sınırlandırma ettiklerinden dolayı, bu mananı dışında herhangi bir mananın olduğunu tasavvur etmiyorlar. Ardından iman mefhumunun bu yanlış tasavvurundan sonra, Allah'ın melekleri övme sebebinin iman olması onların Allah'ı görmediğinin delili olduğu sonucuna varıyorlar. Çünkü bir şeyi gören kişi imanından dolayı övülmez!
Bu değerli zatlar, Allah'ın varlığına, halikiyetine ve rububiyetine inanma meselesinin tüm mezhep ve fırkaların ittifak ettiği bir mesele oluşunu kaçırmışlar. Bu mesele kişinin üzerinde yaratıldığı fıtrat ve aklın ilham yoluyla elde ettiği hakikat meselelerdendir. İnsanlardan haberdar ve akıl ile fıtratalarını bilen 0Kur'an-ı Kerim Allah'ın varlığına inanma konusuyla Allah'ın yer ve göklerin yaratıcısı olması hususunu beşeri düşüncenin bir problemi olarak ele almamıştır. Bilakis herkesin kabul edeceği ve bileceği bir husus olarak ele almıştır. Örnek olarak şu ayeti kerimeleri verebiliriz:

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

"(Resûlüm!) De ki: «Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?»..." (Ra'd; 16)

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

"Peygamberleri dedi ki: Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe mi var? ... (İbrâhîm; 10)

Bu zikredilen ulemanın, genel olarak felsefeden özelde ise Yunan Felsefesinden etkilendiği apaçık ortadadır. Günümüzde kültürel, siyasal, şarkiyatçı, batıcı, bazı fikir ve akımların revaçta olduğu gibi o asırda da yabancı kültürü olarak kabul edilen felsefe de revaçta idi. İşte bu unsurlar o zamanda bile etki etmiş ve kişilerin böyle bir metodu izlemelerine daha çok sebep olmuştur. Bu düşüncede olanlar imanı kalbi ve ameli tüm etki ve unsurlarından tecerrüd ederek, sadece zihin/akıl unsuruyla sınırlandırmaktadırlar. Bu alimlere göre eğer iman sadece Allah'ın varlığı, halikiyeti ve

rububiyetine iman ile sınırlandırılmazsa, o zaman sanki Müslümanlar imanlarında/itikat bu konuda hiç şüpheye düşmeyen şeytan ile eşit olurlar. Halbuki Allah şeytanla bu konuda tartışmış o da batıl ile Allah'la mücadele etmişti! Aynı şekilde Hz. Musa'nın doğruluğuna inanan Firavun ehli ile Hz. Muhammed'in doğruluğuna inanan Ebu Cehil'i bir tutuyorlar. Şuda açıktır ki Müşrikler asla Allah'ın varlığı, halikiyeti ve rububiyeti konusunda asla mücadele etmemeмişlerdir!

Ancak durum düşündükleri gibi değil. Bizim ve daha önceki ulemanın da açıkladığı gibi, iman meselesinin durumumu bundan daha önemli ve daha büyüktür. Biz bu alanda dinde derinleşmiş ulemanın metodunu -Kur'an-ı Kerim ışığında-takip edeceğiz. Rabbim onları en güzel

Allah'ın meleklerine iman hususundan kastedilen, iman lafzının kapsadığı her bir kavramdır. Bunu daha önce şöyle açıklamıştık: Allah'a teslim olmak, onu sevmek, yüzeltmek, ona itaat etmek, saygı göstermek, tevekkül etmek vb. sadece onun halikiyetine iman etmek değil.

IV. Ancak Onun Işığı İnsanın Batınına Yansıyor Böylece İnsanın Gönlünde Yakin, Tuma'nine Ve Tasdik Meydana Geliyor

Evet imanın konumlandığı yer her ne kadar kalp ise de (daha önceki konularda anlatıp konuyla ilgili ayetleri serdettik) imanın nuru insanın tüm bedenine yansımaktadır. Bunun neticesi olarak da insanda yakin, tuma'nine ve tasdik meydana gelir.

Bana göre "yakin" kavramı, ilimle kuşanmış akıl ile iradeyi kappsamış kalp arasında meydana gelen uygunluktur/tevafuk. Böylece insan ilmi bu uygunluk neticesinde, huduri[59] ve şuhudi[60] bir ilme dönüşür. İnsan ilmiyle amel etmeye ve ona göre hareket etmeye emin/kani olur. Akıl ile kalp de birleşir hatta bir noktada bir olurlar.

Tuma’nine, kişinin iman nuru ile nurlanıp Allah ile irtibatlandığında kalple ruha hâkim olan sakinlik, durgunluk ve mutluluktan ibarettir. Bununla beraber kişi Allah’ın celali, azameti ve yüceliği yanında rahmet, fazilet, lütuf ve yakınlığını da hisseder.

Tasdik, akıl ve kalple irtibatlı olan yakin ve tumaninenin yanında, dille ikrarı da kendinde barındırmaktadır.

Bu konuyu daha önce ele aldığımızdan dolayı tekrar burada değinmeye ihtiyaç duymuyoruz. “insanın batını/içi” kavramı ile bu kavramı içeren diğer manalara dağinmeyi de gerekli görüyorum.

“insanın batını/içi” kavramından insanı gizli ve manevi yönünü kastetmekteyiz. Biz bu tabiri (وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ) "Günahın açığını da gizlisini de bırakın!..."[61] ayetinden almaktayız. Çünkü günahın açık olanı insanın görünen beden ve organlarıyla, gizli olanı ise insanın kalbi ruhu ve gizli manevi gücüyle yapmış olduğu fiillerdir. Kur’an-ı Kerim pek çok yerde “ruh, nefs, kalp, fuad, lüb, hicr, nühye, hülm” kavramlarıyla insanın manevi yönünü ifade etmektedir. Öyleyse bu kavramların her birini anlamak için tek tek ele almamız gerekmektedir.

[61] En’am, 6/120.

RUH

nefsin ruhu araştırmak için katlanacağı sıkınlar konusunda Yüce Allah bize kafidir. Çünkü Allah (cc) Resulullah'a ruh hakkında yöneltilen bir soruya şöyle cevap vermiştir:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِۜ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبّ۪ي وَمَٓا اُو۫تٖيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلٖيلاً

"Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. Size ancak az bir bilgi verilmiştir." (İsrâ; 85)

Öyleyse ruhun hakikat ve keyfiyetini incelemek için çabalamaya gerek yok. Çünkü ruh meselesi rabbani ve özel bir durum olup insan da kendi kıt ve sınırlı bilgisiyle ruhun bilgi ve özüne ulaşamaz.

NEFS

Yüce Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de bize bildirdiği üzere Adem (as) ve zürrüyetini iki şeyden yaratmıştır: toprak ve ruh. Bu yüzden insan sadece toprak bedeninden ve rabbani ruhundan ibaret değildir. Binaenaleyh nefs neseb açısından ruha döndürülür. Çünkü ruh gözle müşahede edilecek bir şey değldir. nefs insan varlığının diğer yarısıdır. Bu yüzden ikisi arasında da bir ihtlaf kaçınılmazdır.

Dikkatle baktığımızda Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de ruhu ne övgüyle/medh ne de kötülemeyle/zem zikretmemiştir. Fakat övgü ve kötülemeyi nefs kavramınıyla birlikta anmıştır. Farklı vasıflarından dolayı nefsi bazen överken bazen de kötülemiştir.

Bu konuyla ilgili ayetler şunlardır:

I.Yûsuf Sûresi (53 - 53)

اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّٓوءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبّ۪يۜ اِنَّ رَبّ۪ي غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٥٣﴾

... Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabbim acıyıp korumuş başka. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir. (53)

Bu kelam Hz. Yusuf'un sözü olup, kendisini kötülüğe çağıran Aziz'in eşine duyduğu kaygıdan dolayı söylemiştir. Nefsini en kötü tehlikeye koymuştur. Ancak imanından dolayı tüm bu musibetler zail olmuştur. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِه۪ۚ وَهَمَّ بِهَاۚ لَوْلَٓا اَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّه۪ۜ

"Andolsun ki, kadın ona meyletti. Eğer Rabbinin işaret ve ikazını görmeseydi o da kadına meyletmişti..." (Yûsuf; 24)
Yusuf (as) burada nefsini çok kötü işler yapmakla vasıflandırmıştır. Yusuf (as)ın temiz ve pak nefsi bu mesabede ise o zaman diğer nefisler hakkında ne düşünürsün!
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ﴿٧﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا
﴿٨﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّىٰهَا ﴿٩﴾ قَدْ أَفْلَحَ
مَنْ زَكَّىٰهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّىٰهَا ﴿١٠﴾

Güneşe ve kuşluk vaktindeki aydınlığına, güneşi takip ettiğinde aya, onu açığa çıkarttığında gündüze, onu örttüğünde geceye, gökyüzüne ve onu bina edene, yere ve onu yapıp döşeyene, nefse ve ona birtakım kabiliyetler verip de iyilik ve kötülüklerini ilham edene yemin ederim ki, nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiş, onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir.
Şems : 1-10
Buradan nefsin ruhun kendisi olduğu anlaşılmaktadır. Fakat ruhun nefis diye isimlendirilmesi bedene giydirilmesinden sonra olmuştur. Bazen medh ile bazen de kötüleme ile anılmış olması, ruhun bedene giydirilmesinden sonra kendisinden hayır ve şerrin meydana gelmesinden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden bazen övülür bazen de kötülenir. Fakat cesede giydirilmeden önce ruh böyle değildi.
Sonuç olarak: ruh cismi kendine binek ve vesile kılan binici gibidir. Hayra doğru onu hareket ettirirse övülür, şerre doğru hareket ettirirse kötülenir. Ruh bedende olduğu sürece nefs diye isimlendirilir. Cesetten ayrıldığı andan itibaren de tekrar eski ismiyle anılır. Bu konuda Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur: Ruh kabzedildi mi göz de onu takip eder.[62]
Bu ruh ile nefis bakımından böyleydi.

---

[62] Müslim 960.

Kalp

Kur'an-ı Kerim'in kullanımında kalp, ruhtaki irade, azim ve karar alma kısmının/yön ismidir. Yani kalp de iradi yönüne itibarla ruhun kendisidir. Durum güneş gibi apaçık ortadadır ki ruhun iradi kısmının yer ve merkezi göğüstür/sadr. Bu somut bir durum olup Yüce Allah bu hususta şöyle buyurmaktadır:

فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

"... Ama gerçek şu ki, gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur." (Hac; 46)

Burada –ve Kur'an'ın pek çok yerinde- Kalpten maksat etten müteşekkil ve kozalak şeklindeki et parçası değildir. Etten meydana gelmiş kalp ile manevi kalp arasında bir bağ olmakla beraber, insan manevi kalbin sadece kalpte değil de göğsün her yerinde olduğunu açık bir şekilde hissetmektedir.

Fuad

Her ne kadar ilim ehl-i, fuad kavramını kalbe müradif bir lafız olduğunu sansalar da, Kur'an-ı iyice araştırıp düşündükten sonra benim anladığım şudur:

"Fuad kavramı, ruhtaki (kalp) idrak ve marifet yönü olsada bu idrak kuvvetinin merkezinin baştaki beyin olduğu aşikardır. Yani beyin, ruhun bilgi ve marifet elde etmek için kullandığı alettir. Bundan önce de düşünme, tahlil ve neticeye varmak/çıkarsama vardır.

Benim bu görüşümü savunmadaki delilim; hayır veya şerre yönelmedeki farklı durumlarına göre kalp için medh ve zem kavramlarının kullanılmasıdır. Bunu ele alan ayeti kerimeler şunlardır:

I. Yalanlayan kafirlerden bahsedillirken:

كَلَّا بَلْ- رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

"Hayır! Bilakis onların işlemekte oldukları (kötülükler) kalplerini kirletmiştir." (Mutaffifîn; 14)

II. Hilekar Yahudilerden bahsederken:

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضاً

"Onların kalblerinde bir hastalık vardır. Allah da onların hastalığını çoğaltmıştır..." (Bakara; 10)

III.Katı kalplilerden bahsederken:

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِ... ...

" ...Allah'ı anmak hususunda kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun!..." (Zümer; 22)

IV.Müteşabih ayetllere uyanlardan bahsederken:

فَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِۚ......

"... Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu tevil etmek için ondaki müteşâbih âyetlerin peşine düşerler... (Âl-i İmrân; 7)

Bu ayetler zemmedilen fasit ve hasta kalp hakkındaki ayetlerdi.

Övülen Temiz ve Sağlam kalp hakkındaki ayetler ise şunlardır:

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِۜ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُۜ

"Bunlar, iman edenler ve gönülleri Allah'ın zikriyle sükûnete erenlerdir. Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (Ra'd; 28)

وَاِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَاِبْرٰهِيمَ ﴿٨٣﴾ اِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

Şüphesiz İbrahim de onun (Nuh'un) milletinden idi. Çünkü Rabbine kalb-i selîm ile geldi. Sâffât Sûresi (83 – 84)

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ...

"Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen kimselerdir..." (Enfâl; 2)

اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ...

"İman edenlerin Allah'ı anma ve O'ndan inen Kur'an sebebiyle kalplerinin ürpermesi zamanı daha gelmedi mi?" (Hadîd; 16)

Bu izahatlar kalp açısından yapıldı. Fuad kavramına baktığımızda ona ne bir medh ne de bir zemmin yöneltilmediğini görmekteyiz.

Bu izahatlar kalp için, fuad kavramına ne bir medh ne de bir zem yöneltilmemiştir

Aksine pek çok ayette "fuad" kavramı, Dinlerin ve fikirlerin doğru-yanlış, hak-batıl hususlarına vakıf olmak amacıyla ilim ve marifet

elde etmek için işitme ve görme gibi Allah'ın kullarına verdiği nimetlerdendir.

Aşağıda verdiğimiz ayetlerde bu hakikat gün yüzü gibi ortaya çıkmaktadır:

I. Yüce Allah fuadın (kalp), onun işitme ve görme ile beraber illim ve marfifeti elde etmek için bütünün son parçası olduğuna atıfta bulunmuştur.

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْـٔاًۙ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ
وَالْاَفْـِٔدَةَۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"Siz, hiçbir şey bilmezken Allah, sizi analarınızın karnından çıkardı; şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi." (Nahl; 78)

II. İşitme, görme ve fuad organlarının herbirinin sorgu ve suale tabi tutulacağına vurgu yapılmıştır:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِه۪ عِلْمٌۜ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُو۬لٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُ۫لاً

"Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsrâ; 36)

III. Yüce Allah, kardeşleri Hud (as)'ın davetine icabet etmeyen Ad kavminden bahsederken, helak sebeplerinin sanki işitme, görme ve fuada sahip değilmişçesine onları kullanmamaları olarak belirtmiştir.

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ ف۪يمَٓا اِنْ مَكَّنَّاكُمْ ف۪يهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعاً وَاَبْصَاراً وَاَفْـِٔدَةًۘ فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ
سَمْعُهُمْ وَلَٓا اَبْصَارُهُمْ وَلَٓا اَفْـِٔدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ اِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِه۪ يَسْتَهْزِؤُ۫نَ

"Andolsun ki, onlara da size vermediğimiz kudret ve serveti vermiştik. Kendilerine kulaklar, gözler ve kalpler vermiştik. Fakat kulakları, gözleri ve kalpleri kendilerine bir fayda sağlamadı. Zira bile bile Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlardı. Alay edip durdukları şey, kendilerini kuşatıverdi." (Ahkâf; 26)

Yüce Allah'ın medh ve zem vasıflarını kalbe yöneltmesinin sebebi, kalbin karar alma, kabul, red, hayır veya şerre yönelme ya da kendini tutma merkezi olmasından dolayıdır. Ancak fuad (akıl) keşf ve idrak aracından başka bir şey değildir. Eğer tek başlarına ilim ve

idrak üzerine, hayır veya şerr bina edilmeyince medh ve zemme müstahak olmazlar. Çünkü fuad iki tarafı keskin kılıç ve vesileden başka bir şey değildir. Araçlar ancak, kendisiyle gerçekleşen maksatlarına göre değerlendirmeye tabi tutulur. Her kim fuadını fıtri vazifesinde kullanıp, hayırlı fiiller için ondan istifade ederse o kişi rabbinin nimetine şükretmiş olur. Her kim ki fuadını ihmal edip onu şerli maksatlarını elde etmede kullanırsa o kişi rabbinin nimetine karşı nankörlük etmiş olur. Öyleyşe insan fuadını kullanmasına göre methedilir veya zemmedilir. Fakat fuad haddi zatında –aynı şekilde kulak ve göz- ne methedilir ne de zemmedilir. Çünkü medh ve zem ancak irade sahibine yöneltilir. Yani eğer ne irade ne de ihtiyar yoksa o zaman ne medh vardır ne de zem.

5-6-7-8. özel olarak nühye, lüb, hicr ve hilm kavramlarının her birinin fuadın (akıl) vasıfları olduğu aşikardır:

Nühye (النهية) kavramının çoğulu (نهى) olup insanı kötü ve çirkin olandan nehyettiği için fuad kavramına isim olarak kullanulmaktadır.

Lüb (اللب) çoğulu (الباب) olup, aklın insanı hayvandan ayıran öz /esas olduğundan dolayı fuada isim olarak kullanılmaktadır. İnsan aklı olmadan, danesiz kabuk gibidir.

Hicr insanı kendisine layık olmayan şeylerden engellediğinden dolayı fuada isim olarak kullanılmaktadır.

Hilm insanı halim yaptığından dolayı fuada isim olarak kullanılmaktadır.

Şu ayetleri bu kavramları barındırdığından dolayı burada serdediyoruz:

انَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَىٰ

" Şüphesiz bunda akıl sahipleri için (Allah'ın kudretine) işaretler vardır." (Tâhâ; 54)

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ

" (Fakat bunu) ancak akıl sahipleri anlar." (Ra'd; 19)

هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ

akıl sahibi için bunlarda elbette bir yemin (değeri) var, değil mi? Fecr, 5.

اَمْ تَأْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ بِهٰذَٓا اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَۚ

"Onlara akılları mı bunu emreder, yoksa onlar, azgın bir topluluk mudur?" (Tûr;
32)

Kur'an-ı Kerim'in "akl" lafzını ismi müfed veya çoğul isim olarak kullanmamış olması değerlendirilmeye değer bir husustur. Fakat mazi ve muzari siğalarında kullanmıştır.

Ayeti kerimeler şunlardır:

اَفَتَطْمَعُونَ اَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

"Şimdi (ey müminler!) onların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Oysa ki, onlardan bir zümre, Allah'ın kelâmını işitirler de iyice anladıktan sonra, bile bile onu tahrif ederlerdi." (Bakara; 75)

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَٓا اِلَّا الْعَالِمُونَ

"İşte biz, bu temsilleri insanlar için getiriyoruz; fakat onları ancak bilenler düşünüp anlayabilir." (Ankebût; 43)

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

" İşte Allah, düşünüp anlayasınız diye size âyetleri böyle açıklar." (Nûr; 61)

عقل kelimesi lügatte (ربط) manasındadır. Araplar (عقل الدابة) şeklinde kullanırlar. (العقال) kelimesi عقال diye isimlendirilir. Çünkü oraya buraya gitmesin diye kendisiyle deve bağlanır. Fuadın akıl diye isimlendirilme sebebi, insanın kendine zarar verek her şeyi akletmesinden kaynaklanmaktadır. Belki de akıl lafzının Kur'an'da isim olarak değil de fiil siygasında gelmiş olmasının hikmeti, aklın tefekkür, tedebbür ve taakkul diye isimlendirilen hareketindeki cevherinde gizlidir. Bu yüzden Allah (cc) bize Aklını çalıştırmayan ve kullanmayanın sanki aklını kaybetmiş biri gibi olduğuna işaret etmek için onu (akıl) varlığının gerçekleştiği halde (fiil) zikretmiştir.

Daha önce bahsi geçen husus bize şunu açıklamaktadır:

Fuad ve onun komutasında olan her şey (kulak, göz, hayl, dokunma, tat ve koku) kalbe yapışık vesilelerdir/organ. Kalp de onları istek ve hevasına göre hayır ve şerde kullanmaktadır.

Fuad kavramının Kur'an'daki tüm kullanımlarını detaylı bir şekilde araştırmayıncaya kadar, fuadın ruh için idrak edici bir kuvvetin ismi olduğunu kabul etmiyordum.
Eğer konunun uzamasından korkmasaydım bu meseleyi izah edecek tüm ayetleri burada verecektim. Fakat fuad kavramından maksadın akıl olduğunu açıkça izah eden bir ayeti vermek kafi gelecektir
وَاَصْبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوسٰى فَارِغاًؕ اِنْ كَادَتْ لَتُبْدٖي بِهٖ لَوْلَٓا اَنْ رَبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنٖينَ
"Musa'nın anasının yüreğinde yalnızca çocuğunun tasası kaldı. Eğer biz, (vâdimize) inananlardan olması için onun kalbini pekiştirmemiş olsaydık, neredeyse işi meydana çıkaracaktı." (Kasas; 10)
Ayeti kerime Hz. Musa'nın annesinin oğlunu tabuta koyup Nil Nehrine bırakırken ki şiddetli kaygı ve hüznünden bahsediyor. Burada Yüce Allah, onun annesini "aklının/gönlünün oğlu dışındaki her tür düşünceden boş olmakla" vasıflandırıyor. Ardından Yüce Allah, onun kalbine sekine indirerek onu güçlendirdiğinden bahsediyor.
Sonuç olarak insan batınının tanımı hakkında şunu söyleyebiliriz:
İnsanın Zahiri ve batını vardır. Zahiri insanın topraktan olan bedenidir. Batını ise insanın ruhudur. Nefis ruhun bedene giydirilmesinden sonraki ikinci ismidir. Çünkü nefis, cismi ve organlarıyla amellerle meşgul olduğundan dolayı medh ve zem ruha yönlendirilmeksizin sadece nefse yönlendirilir.
Kalp, ruh veya nefsin iradi yönünün ismidir. Konumu göğüstür/sadr. Fuad ise idrak etme yönünün ismidir. Merkezi baştaki beyindir. Kur'an- Kerim "nühye, lüb, hicr ve hilm" kavramlarının her birini vasıflarına göre fuad lafzına isim olarak kullanmıştır. Sadece fiili halleri dışında, "fuad" kavramı için "akıl" kelimesini kullanmamıştır. Sonra fuad ve ona uyan kulak, göz, dokunma, tatma ve koku duyularının her biri kalbe bitişik olup onları dilediği gibi kullanmakta ve yönlendirmektedir. Bu yüzden kalp nefis gibi, seçtikleri şeyler ile fuad ile ordusunun yönlendirmelerine göre hem methedilir hem de zemmedilir.

V.Aynı şekilde insanın zahirine yansır böylece onu ikrar, itaat ve ittiba ile tezyin eder

Yani kalbe yerleşmiş olan imanın nuru, insanın içine yansıdığı gibi aynı şekilde insanın dışına da yansımaktadır. Aynı şekilde bu iman ruh, kalp ve fuadı nurlandırdığı gibi aynı şekilde ceset ve organları da salih ameller ve şer'i davranışlarla süslemektedir.

Evet hak olan iman, kalbe yerleştikten sonra insanın içini nurlandırdığı gibi doğrudan insanın dışını da güzelleştirir. Şüphesiz, Kalpte olan her şey doğrudan cisme yansır. Bu somut bir şeydir. Öyle ki, hüzün, sevinç, sinir, rıza, korku ve güven gibi basit durumlarda bile insan tüm bu nefsi hallerin sonuçlarını arkadaşını çehresinde görmektedir.

Zahirin/dış tezyini pek çok yerde ortaya çıkmaktadır:

Birincisi: imanı ikrar ve imanı gerektiren her şeyde.

İkincisi: itaatte. Allah'ın Resulullah ve müminleri vasıflandrıdığı şeyi yerine getirmek için dini anlama da itaat etmek. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُونَۜ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖۜ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهٖ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا

"Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. «Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik dediler..." (Bakara; 285)

Üçüncüsü: taatte. Yani dini pratiğe dökmede ile emir ve yasaklarını uygulamada taat. Kişisel, ailesel ve topumsal alanlarda dini somutlaştırmada. Kur'an-ı Kerim, pek çok yerde bu konuya vurgu yapmıştır. Öyle ki taat ile ilgil pek çok ayeti tekrar etmiştir. Yüce Allah ne zaman taatten bahsedip müminlere de bunu emretmişse, kendi taati ile Resulullah'ın (sav) taatini beraber zikretmiştir. Örneğin:

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً

"...Kim Allah ve Resûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur." (Ahzâb; 71)

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَأُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذ۪ينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّ۪نَ وَالصِّدّ۪يق۪ينَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَالصَّالِح۪ينَۚ وَحَسُنَ اُو۬لٰٓئِكَ رَف۪يقاًۜ

"Kim Allah'a ve Resûl'e itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!" (Nisâ; 69)

قُلْ اَط۪يعُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُوا الرَّسُولَۚ

"De ki: Allah'a itaat edin; Peygamber'e de itaat edin..." (Nûr; 54)

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُونَۚ

"Ey iman edenler! Allah'a ve Resûlüne itaat edin, işittiğiniz halde O'ndan yüz çevirmeyin." (Enfâl; 20)

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَط۪يعُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُوا الرَّسُولَ وَاُو۬لِي الْاَمْرِ مِنْكُمْۚ

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ulülemre (idarecilere) de itaat edin..." (Nisâ; 59)

Yüce Allah Resulullah ve müminleri, kendisine olan taatlerini (سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا) sözünü söylemekle vasıflandırmıştır.

Dördüncüsü: ittiba. Allah'ın emrettiği, Resulullah'ın uyguladığı ulemanın izlediği yol üzerinde şeriate bağılık ve uymada ittiba. Yüce Allah Resulullah'a kendi şeriatine uymasını emrederek şöyle buyurmuştur:

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَر۪يعَةٍ مِنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذ۪ينَ لَا يَعْلَمُونَ

"Sonra da seni din konusunda bir şeriat sahibi kıldık. Sen ona uy; bilmeyenlerin isteklerine uyma." (Câsiye; 18)

Ehl-i imanı kendilerine indirilene uymalarını emrederken de şöyle buyurmuştur:

اِتَّبِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَۜ قَل۪يلاً مَا تَذَكَّرُونَ

"Rabbinizden size indirilene (Kur'an'a) uyun. O'nu bırakıp da başka dostların peşlerinden gitmeyin. Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz!" (A'râf; 3)

Taat ile ittiba kavrmları arasındaki fark sadece manalarının yönelmiş oduğu cihettedir. Taat kendisine itaat edilene yöneldiğinden Allah taati ya kendisine ve resulüne ya da sadece kendisine nisbet ederek

zikredip müsümanlara taati emretmiştir. Bsadece bir defaya mahsus Kendisinin ve resuünün zikrinden sonra "ulu-emre" de izafette bulunmuştur. Bu izafe yapılırken de kendisine ve resuüne atfederek "taat" kelimesini tekrar etmemiştir. Bu konunun genişçe tafsili 3. Babın 3. Faslında ele alınmıştır.

Şİmdi de ulema arasında hakkında ihtiafın meydana geldiği bir meşeye değinmek istiyorum:

İMAN VE ZAHİRİ AMELLER ARASIDAKİ İLİŞKİNİN KEYFİYETİ

Ameler iman dairesinin içinde mi yoksa dışında mı? yoksa imanın onsuz tamamanlanmadığı bir unsur mu yoksa onun sadece bir tamamlayıcısı mıdır? Müslümanar genel olarak bu mesele çerçevesinde 3 kısma ayrılmıştır.

I. İhmal edenler (muferrit)
II. Aşırıya kaçanlar (müfrit)
III. Her ikisinin arasını bulanlar

Bu üç kısma ve onların görüşlerine kısa bir şekilde değinip hangisinin doğru bir bakış açısı olduğunu ele alacağız.

I. İhmal edenler (muferrit)

Bu kısım zahiri amellerin imanla hiçbir alakasının olmadığını söylemektedirler. Bununla beraber imanın tek başına bir hakikat olduğunu iddia ediyorlar. Bunun neticesinde tüm Müslümanların bu hakikatte eşit olduğu görüşünü kabul etmektedirler. Bu kısma göre küfre hiçbir taatin fayda vermediği gibi imana da hiçbir günah zarar vermez. Bu kısımdakiler İslam tarihinde şu isimlerle anılmıştır:

a) Cehmiyye (Cehm b. Safvan)

b) Murcie. Bu taife de pek çok kısma ayrılmıştır. Bu taife şu vasıfta ortak bir kanıya varmışlardır ki onlar göre "amel imandan sonra olur" (تأخير العمل عن ا لإيمان).

Yani bunlar imanı amelden ayrı (müstakil) bir şey olduğuna itibar ederler. İşte bu vasıftan dolayı "murcie" diye vasıflandırılmışlardır.

Murcie kelimesi Arapçada (أرجا الأمر يرجؤه اي يؤخره) babından meydana gelmektedir.

II. Aşırıya kaçanlar (müfrit)

Bu kısım bir önceki kısmın aksini düşünüyorlar. Öyle ki her ameli imanın olmazsa olmaz bir unsuru, sahih olmasının bir şartı olarak

görmektedirler. Binaenaleyh büyük günah işleyen her Müslüman (bir vacibi terk eden ya da bir haramı işleyen) iman dairesinden çıkmıştır. Öyleyse bunlara göre günahlar imana çok zarar vermektedir. Hatta her günah bile imanı yok eder ve kendi sahibini iman ve İslam dairesinden çıkarır. Tarihte bu görüşlere sahip olanlar şu isimlerle anılmıştır:

a) Hariciler
b) Mutezile

Bu ikisi arasındaki fark, imana farklı açılardan bakmalarından kaynaklanmaktadırç Hariciler büyük günah işleyen her Müslümanın iman dairesinden çıkıp kâfir olduğunu, mutezile ise büyük günah işleyeni ne mümin sayarlar ne de kâfir olduğunu söylerler. Bu durumda olan iman ile küfür arasında bir konumdadır. Bu fikir Mutezile'nin beş esaslarından bir tanesidir.

Mutezilenin beş esası

- Tevhid
- Adalet
- El-menziletu beyne'l-Menzileteyn
- Vaad ve el-vaid
- Emri bil'l-Maruf ven'n-Nehyi ani'l-münker

III. Her ikisinin arasını bulanlar

Bunlar tarihte ümmetin çoğunluğunu temsil eden kısım olup daha önce zikredilen iki grubun ortasında bir konumdadırlar. Bu görüştekiler diğer iki ekolü kabul etmemektedirler. Bu görüşe göre salih amellerin imanla kuvvetli bir bağının olduğunu söylüyorlar. Bu ölçü -yani amellerin imanla irtibatlı olması- uemanın kendi aralarında üzerinde ittifak ettiği ölçüdür. Aralarında ihtilaf ettikleri hususu ise birazdan ele alacağız.

Bu görüşe göre ki bu görüş genel olarak vasat ve doğru olan görüştür. Çünkü amelerin yapılması veya terkinde imanda olumlu ve olumsuz bir tesir oluşur. Ulemalar bu bakış açısını "iman artar ve azalır; taat ile artar, günahla azalır" şekinde ifade etmişlerdir.

Ulemanın üzerinde ihtilaf etmiş olduğu durum ise şudur:

Ameller sadece imanın tamamayıcısı mı yoksa onu oluşturan unsur mudur? Yapılması gereken hususlar ile kaçınılması gereken fiilerin

organlarla meydana gelmesi imanın kemali için şart mı? Onlar olmadan da iman olur mu? Yoksa sadece imanın varlığı için şart olup ameller olmadan gerçekleşmez ve tamamlanmaz mı?

Bazı ulemalar birinci görüşü, bazıları da ikici görüşe yönelmiştir.her iki kısımda kendi görüşlerini ispat etmek içn delilller getirmiştir. Bana göre bu hususu ele almaya gerek yoktur.

Şimdi ise konuyu ele almanın zamanı geldi:

Kuran-kerim de geçtiği üzere zikrettiğimiz hususları Allah'tan yardım dileyerek şöyle ele alıyorum:

I. Kur'an ayetlerinin imanın konumunun kalp olduğunu açıklamasına binaen diyoruz ki, iman sadece kalbe yerleşir ve insan varlığında onun başka yeri yoktur.

II. Ayeti kerimelerden anlaşıldığı üzere imanın akli ve kalbi köklerine bağlı olarak onun lisanda (ikrar vb.) ve organlarla yapılan fiillerin eser ve sonuçlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Yüce Allah bu netice ve sonuçların bir kısmını iman diye isimlendirmiştir.

III. Yüce Allah müslümanlara يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا diye hitap ettiğinde onlara İslam şeriatini ve fiillerini beyan edip sınırlandırmıştır. Bu onların sorumlu oldukları amelleri yerine getirmeden önce bile iman sahibi olduklarına delildir.

Bu üç hakikate binaen diyoruz ki:

İmandan ilk ortaya çıkan insanın irade, kesbiyle, Allah'ın lütuf ve teysiriyle kalbe giren nurani hakikattir. Ancak iman kalbe girer girmez iman hakikatiyle (kalbin amelleri) içini nurlandırmaya, salih amel ve taat ile de dışını tezyin etmeye başlar.

İman kalpte varolduğu sürece, imanın tesir ve meyvelerinden geri duramaz. Bu, onun için nerde olursa olsun gölge gibidir. Nasıl ki gölge bir şeyden ayrılmaz, güneş ve ay arasında ayrılma olmuyorsa ve onlardan çıkan nur ve aydınlık da onlardan ayrılmıyorsa aynı şekilde amellerin iman ile ilişkisi de bu şekildedir.

Ancak salih ameller ya da taat ve ittiba her ne kadar iman için genel olarak gerekli olsa da hepsi hakkında tek hüküm verebilmek için bunların hepsi aynı derece ve aynı seviyede değildir.

Ancak bir kısım var ki imandan geri kalması ne durumda olursa olsun asla mümkün değildir. Bunlar Allah'ın farklı siğalarla iman

diye isimlendirdiği veya imanın varlığının zorunlu şartı kıldığı imanın unsurları diye isimlendirdiğimiz ameller ve neticelerdir.
Bu çeşit amellerin varlığı (taat) imanın varlığına şart olarak kabul edilir. Yani ameller olmadan iman olmaz.
Bazı ameller (taat) sadece imanı tamamlayıcı şarttırlar. Bunlar imanın varlığının şartı değildir. Bu kısım amelleri Yüce Allah ne iman diye isimlendirmiş ne de varlığına şart kılmıştır.
Bir kısım ulema imandan kaynaklı meydana gelen fiilleri üç kısma ayırmıştır:
a) İmanın varlığını şartı olan –yani imanın aslı veya mutlak iman- bu kısma “aslu’l-Amel” diye isimlendirme yapmıştır.
b) Vacip imanın kemal şartı olan kısım
c) Müstehap iman veya mutlak imanın kemal şartı olan kısım
1. Aslu’l-İman veya mutlak iman imanın en az ve an aşağı sınırı olup insanın mümin diye kabul edilmesinin şartıdır. Bu yüzden kişi ahrette bununla cennete girer. Bu çeşit iman sahibini büyük günah işlemekten alıkoymaz.
2. Vacip iman, sahibini büyük günah işlemekten alıkoyan veya hatalı sahibini tüm günahlarının bağışlanması için nasuh tevbeye yönlendiren imandır. Bu yüzden kişi bununla ahirette cezalndırımada cennete girer.
Büyük günah (el-Kebire): kendisine kitap ve sünnette dünyevi ceza veya uhrevi tehditi belirtilmiş olan, yasakları yapmak ve emredileni terkten oluşan her günahtır.
3. Müstehab veya mutlak iman sahibini küçük günahları yapmaktan ve müstehap ile mendup fiilleri terk etmekten koruyan imandır. Bu, imanı en yüce ve en faziletli kısmıdır. Her müminin ahirette iman, taat ve ihsanı ölçüsünde sevabı vardır.

3. KİŞİYİ NEFSİ FAZİLET VE AHLAKLA TEZYİN EDER.

Salih ame, taat ve ittiba kavramları da aynı şekilde nefsi fazilet ve ahlak meselesi kapsamaktadır. Ancak ben önemini vurgumak için tek tek zikrettim.

Nefsi faziletten kasıt saf, muttaki müminin nefsinde imanın neticeleri olan batini yüce ve övülmüş adetlerle hasletlerdir. Bunlar da ister insanın rabbi ile kendisi ya da diğer insanlarla arasındaki irtibat olsun eşittir. Üçüncü babın birinci faslında bu konuyu açıkladığımızdan dolayı konuyu oraya devrediyor ve onunla ilgili izahatı burada terkediyoruz.

Aynı şekilde ahlaki faziletlerden kastettiğimiz müminlerin insanlarla olan ilişkilerinde imanın bir neticesi olarak ortaya çıkan yüce ve güzel ahlaktır. Bu konu hakkında açıklmayı birinci fasıl ve üçüncü babın ikinci faslında bahsetmiştik.

Resuullah (sav) müminin ahlakını imanına kriter/ölçü kılmıştır. Öyleki kendisi bu husuta şöyle buyurmuştur:

“Müminlerin iman bakımından en mükemmeli ahlakı en güzel olanıdır. Ahlakı en güzel olanınız da kadınlarına en güzel davrananınızdır.[63]

Aynı şekilde imanı hayırlı olmanın sebebi kılmıştır. Bu hususta da şöyle buyurmuştur:

“Sizin en hayırlınız ahlakı en güzel olanınızdır.”[64]

[63] Tirmzi 1162, hasan sahih bir hadistir.
[64] Buhari, 3559, müslim 2321.

4. IŞIĞIYLA ETRAFINI VE UZAĞINI AYDINLATAN GÜNEŞ GİBİDİR

Bu taat ve amelin iman ile irtibatının nasıl olduğunu açıklayan bir misaldir. Çünkü biz imanı güneşe, taat ve itaatte ortaya çıkan eser ve sonuçlarını da ışınlarına benzetiyoruz. GüneşİN ışınsız olması mümkün olmadığı gibi aynı şekilde iman ancak eser ve sonuçlarıyla vardır. Her biri birbirinin parçası olduğundan asla birbinden ayrılmazlar.

İmanın tarifinin konusun sonunda başka önemli bir meseleye değinmek istiyorum. O mesele şudur: imanın varlığı için özelde ve genelde şart olan eser ve sonuçların şart olmasının hükmü kişiden kişiye hatta farklı durumlardabile bir kişi için de değişiklik arz etmektedir. Bu mücmel iman ve mufassal iman terimerden kasdedilendir. Bunun sebebi şeri sorumluluğun güç ve takate göre olmasındandır. Bu hususta Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْساً اِلَّا وُسْعَهَاۜ

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar...!" (Bakara; 286)

Başka bir ayette de şöyle buyurmaktadır: فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ

"O halde gücünüz yettiğince Allah'a isyandan kaçının..." (Tegâbün; 16)

Binaenaleyh her kim ki bazı vacipleri veya bazı yasakları barındıran şeri hükümlerin bilgisini herhangi bir ihmal veya kasıt olmaksızın kendisine verilen gücü kullanmasına rağmen vaciplerden bir vacibi terkeederse veya hükmünü bilmediği haram olan birşeyi yaparsa günahkâr sayılmaz. Bu yüzden hesaba çekilmez ve cezalandırılmaz.

Bu vacip ve muharrematları belirleyen şeri hükümler inmeden önce Mekke döneminde Allah'ın Müslümanları(mümin) diye tabir etmesinin sırrıdır. Bu şimdi de geçerli olan bir husustur. Çünkü ehli imandan bir kişi; bir vacibi yerine getirmeksizin veya haramdan kaçınmaksızın, bilgisizlik, ikrah veya zorlamadan dolayı bir duruma düşerse kalbinin kendisiyle mutmain olduğu, içinin nurlandığı ve dışının da güzelleştiği imanına zarar vermez.

İmanın tarifi bağlamında tüm bu zikrettiğimiz hususları şöyle özetleyebiliriz: imanın özel/has bir varlığı olup konumu da kalptir. İmanın genel bir varlığı olup kişinin dış görünüşünde ortaya

çıkmaktadır. Konumu kalp olan özel imanda, ikrah durumunda hatta ölüm yaklaştığında bile insanın her halde mümin olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Çünkü herhalde bu çeşit imana sahip olma fırsatı insana verilmiştir. Ancak iman konusundaki genel imana istisna haletinde müsamaha vardır. Bu her halde uygulanabilir olan has çeşitten değildir. Allah teala insanları uygulamayacağı ve mümkün olmayan şeylerle sorumlu tutmaz. Nasıl ki Allah teala şöyle buyuruyor:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

"...Allah sizin için kolaylık ister, zorluk isteme." *(Bakara; 185)*

ALTINCI BÖLÜM
KÜFRÜN TARİFİ

Küfür kavramını Kur'an-ı Kerim ışığında tarif etmeye çalışacağız.

KÜFÜR: insanın bizzat ve şeytanın güzelleştirmesiyle kesbettiği konumu kalp olan zülmettir. İnsanın kalbini dalalet ve tekzip ile karartır. Karanlığıyla herşeye hükmeden simsiyah bir gece gibi dışını ise tuğyan, yüz çevirme, isyan, nefsi ve ahlaki ayıplara bürünmekle çirkinleştirir.

1.KÜFÜR: İNSANIN BİZZAT VE ŞEYTANIN GÜZELLEŞTİRMESİYLE KESBETTİĞİ ZULMETTİR.

Allah'ın kitabında nur diye tabir edilen imanın tersine küfrü zulmet olarak tabir etmemizin sebebi Allah'ın kitabında birçok ayette bu tabirin küfür için kullanılmasıdır. Bu ayetler de şunlardır:

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتاً فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُوراً يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَاۜ ...

"Ölü iken diriltttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayacak durumdaki kimse gibi olur mu?" (En'âm; 122)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُۙ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِۜ اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

"Allah, inananların dostudur, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların dostları da tâğuttur, onları aydınlıktan alıp karanlığa götürürler. İşte bunlar cehennemliklerdir. Onlar orada devamlı kalırlar." (Bakara; 257)

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِۙ

"Elif. Lâm. Râ. (Bu Kur'an), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, yani her şeye galip (ve) övgüye lâyık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." (İbrâhîm; 1)

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْساً اِلَّا وُسْعَهَاۜ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْۜ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَٓا اِنْ نَسٖينَٓا اَوْ اَخْطَأْنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَٓا اِصْراً كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖۚ وَاعْفُ عَنَّاࣞ وَاغْفِرْ لَنَاࣞ وَارْحَمْنَاࣞ اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرٖينَ

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!" (Bakara; 286)

Ayeti kerimede geçen (كَسَبَتْ) ve (اكْتَسَبَتْ) sözlerinin çağrıştırdığı anlamdan maksat iman ve taatin kesbi bir durum olduğunu ifade etmektir. İktisab kavramından kasdedilen ise günah ve küfür işlemedir. Bu durumu şu şekilde izah edebiliriz: (لَهَا) kablindeki ل harfi faydaya, (عَلَيْهَا) kavlindeki علي harfi de zarara delalet etmektedir. Şüphesiz iman ve taat fıtrata uygun olmalarından dolayı fıtrata ter olan küfür ve masiyette oranla kesbi daha kolaydır.

فَمَنْ شَٓاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَٓاءَ فَلْيَكْفُرْۙ

" Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin...(Kehf; 29)

وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَۚ

"Semûd'a gelince onlara doğru yolu gösterdik, ama onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler. Böylece yapmakta oldukları kötülükler yüzünden alçaltıcı azabın yıldırımı onları çarptı." (Fussilet; 17)

Şeytanın küfrü kafire süslendirmesi ve sevdirmesi şeytanın asıl vazifesidir. Bunu Kur'an-ı Kerim pek çok ayeti kerimede beyan etmektedir. Kast edilen ayetlerin bazıları şunlardır:

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَٓا اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ

"Allah'a andolsun, senden önceki ümmetlere de (peygamberler) göndermişizdir. Fakat şeytan onlara işlerini süslü gösterdi de (iman etmediler). işte o, bugün onların velisidir. Ve onlar için elem verici bir azap vardır." (Nahl; 63)

قَالَ رَبِّ بِمَا اَغْوَيْتَنِي لَاُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَلَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِينَۙ

"(İblis) dedi ki: Rabbim! Beni azdırmana karşılık ben de yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim ve onların hepsini mutlaka azdıracağım!" (Hicr; 39)

اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَناًۜ فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُۘ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

"Kötü işi kendisine güzel gösterilip de onu güzel gören kimse (kötülüğü hiç istemeyen kimseye benzer) mi? Allah dilediğini sapıklığa yöneltir, dilediğini doğru yola iletir. O halde onlar için üzülerek kendini helak etme. Allah onların ne yaptıklarını biliyor." (Fâtır; 8)

İnsanların saptırılması ve küfre düşürülmesinde şeytanın herhangi bir zorlaması ve baskısı söz konusu değildir. Bilakis onun tek gücü şerre davet ve vesvese de kendini göstermektedir. Yüce Allah iblisten bahsederken şöyle buyurmaktadır:

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْۜ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ اِلَّٓا اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِيۚ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُٓوا اَنْفُسَكُمْۜ مَٓا اَنَا۬ بِمُصْرِخِكُمْ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّۜ اِنِّي كَفَرْتُ بِمَٓا اَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُۜ اِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

"(Hesapları görülüp) iş bitirilince, şeytan diyecek ki: «Şüphesiz Allah size gerçek olanı vâdetti, ben de size vâdettim ama, size yalancı çıktım. Zaten benim size karşı bir gücüm yoktu. Ben, sadece sizi (inkâra) çağırdım, siz de benim davetime hemen koştunuz. O halde beni yermeyin, kendinizi yerin. Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz! Kuşkusuz daha önce ben, beni (Allah'a) ortak koşmanızı reddettim.» Şüphesiz zalimler için elem verici bir azap vardır." (İbrâhîm; 22)

2. KÜFRÜN KONUMU KALPTİR

Bu daha önce açıkladığımız bir husus olduğundan tekrar etmeye ihtiyaç yoktur. Fakat kısaca şöyle bir izahatta bulunabiliriz:

Kalb, nefsin ve ruhun irade, yönetim ve yönlendirme merkezi olduğundan sahibinde iman nuru meydana geldiğinde kendisinin dünya ve ahiret menfaatinin sebebi olan Allah'ın rızasına yönelir. Ancak kalbine küfrün zulmeti musallat olduğunda ise küfrün istikameti bellidir. Şair bununla ilgili şöyle diyor:

و من جعل الغراب له دليلا

يمر به على جيف الكلاب

Her iki halde de hür insanın iradesi, kalpten edindiği bir yönlendirmedir.

3.İNSANIN KALBİNİ DALALET VE TEKZİP İLE KARARTIR

Nasıl ki iman nuru mümin insanın üzeeinde yansıyorsa aynı şekilde küfrün zulmeti de kâfir insanın üzerinde etki etmektedir. Kalp küfür sonucu siyahlaşıyor.

Tekzip tasdikin zıttı olduğu gibi, Dalalet de yakin ve tuma'ninenin bir arada toplandığı hidayetin zıttıdır. Dalallet manevi küfrün en önemli özelliğidir. Dalalet küfürün en kötü neticesi ve sonucudur. Çünkü kâfir hem kendini hem de rabbini kaybetmiştir. Her kim rabbini unutursa Allah da ona nefsini unutturur. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

"Allah'ı unutan ve bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın. Onlar yoldan çıkan kimselerdir." (Haşr; 19)

Ayeti kerimede geçen "fısk" kavramından maksat, dinden, akıldan ve fıtrattan kessin bir şekilde çıkmaktır. Çünkü küfür, insanı Allah'ın yarattığı fıtrattan, sağduyudan, hak dinden başka bir hale dönüştürüp uzaklaştırır. Sonuç olarak kâfir, küfrünün kendisine verdiği cürretle şahsiyetsiz, akılsız ve basiretsiz bir kimliğe bürünüyor.

Böyle biri

- Nereden geldiğini
- Niçin gönderildiğini
- Kendisini kimin getirdiğini
- Nereye gideceğini vb. soruların cevabını bilmez.

4.DIŞINI İSE TUĞYAN, TEVELLİ (YÜZ ÇEVİRME), İSYAN, NEFSİ VE AHLAKİ AYIPLARA BÜRÜNMEKLE ÇİRKİNLEŞTİRİR.

Tuğyan, yüz çevirme ve isyanda Kalbe egemen olmuş kalp, batını/iç karanlığa boğduğu gibi, aynı şekilde insanın dışını da çirkinleştirir.

Tuğyan, yaratıcı olan Allah'a rağmen haddi aşmaktır. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

كَلَّا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰىۙ ﴿٦﴾ اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰىۜ ﴿٧﴾

Gerçek şu ki, insan kendini kendine yeterli görerek azar. Kuşkusuz dönüş Rabbinedir. Alak Sûresi (6- 7)

İnsanın, halik, Rezzak olan rabbine ihtiyacı olmadığı kanısına varması küfürden kaynakı dalaletten kaynaklanmaktadır.

Tevelli (yüz çevirme), Allah'a itaatten yüz çevirmektir. Her kim rabbine karşı haddini aşıp kibirllenirse o Allah'a itaate yüz çevirmiştir. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰىۙ ﴿٣١﴾ وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿٣٢﴾

İşte o, (Peygamber'in getirdiğini) doğru kabul etmemiş, namaz da kılmamıştı. Aksine yalan saymış ve yüz çevirmişti. Kıyâmet Sûresi (31 - 32)

İsyan, ister vacipleri terk olsun ister haramları işemek olsun yapılan günahtır. Bu yüzden Yüce Allah ehl-i imanı en büyük nimet olan imanla ve onu hayatlarındaki etkisi ile beraber zikredip şöyle buyurmuştur:

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِؕ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَؕ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَۙ ﴿٧﴾ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةًؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

Hem bilin ki, içinizde Allah'ın elçisi vardır. Şayet o, birçok işlerde size uysaydı, sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir. İşte doğru yolda olanlar bunlardır. Bu, Allah'tan bir lütuf ve nimettir. Allah alîmdir, hakîmdir. (Hucurât Sûresi 7 - 8)

"Nefsi ve ahlaki ayıplara bürünmek" kaydından kast edilen şirk, kibir haset ve bunların dışındaki yerilen şeylerin ortaya çıkmasıdır. Bunlar ister insan ve rabbiyle alakalı ister kendisi ve diğer insanlarla alakalı

olsun. Aynı şekilde cimrilik, gurur, yalan ve bunların dışındaki görünen kötü ahlakların ortaya çıkması da kâfir insanın vasıflarındandır.

5.KARANLIĞIYLA HERŞEYE HÜKMEDEN SİMSİYAH BİR GECE GİBİ

Bu küfrün kâfir insanda etkisinin keyfiyetini açıklayan bir örnektir. Çünkü küfür, kuşatıcı karanlığıyla herşeyi saran zifiri gece gibidir. Gerçekte öyle olmadığı halde, dünya herşeyiyle siyah içinde siyah olarak görünür. Ancak herşeyi asli renginden koparıp kendi rengine çeviren, şekil ve sonuçlarını yok eden karanlık gibi küfür de insanın fıtratını ve şahsiyetini altüst edip onu ters yüz edilmiş ve silik bir mahlukata çevirir. Yüce Allah putlara ibadete dalıp sapıtan Hz. İbrahim'in kavminden şu şekilde bahsetmektedir:

ثُمَّ نُكِسُوا عَلَى رُؤُسِهِمْ

"Sonra tekrar eski inanç ve tartışmalarına döndüler..." (Enbiyâ; 65)

Yüce Allah'ın insanı en güzel şekilde yarattıktan sonra, kafir insanın geri dönme ve meshedilmesi gibi ne çeşit bir geri dönme ve silinme vardır.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِي اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

Senin şânını ve ününü yüceltmedik mi? İnşirâh : 4

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيراً مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَاۘ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَاۘ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَاۜ اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّۜ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

"Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır." (A'râf; 179)

Bu hayvanın hayvan olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak insanın insana dönüşmesi rabbinin kendisine belirlemiş olduğu fıtri vazifesi olan kulluğu yerine getirmesiyle mümkündür. Bu durumda insan hayvana dönüşmez.

YEDİNCİ BÖLÜM
İMANIN DÜNYEVİ SEMERELERİ

Müminin hayatında imanın dünyevi semere ve sonuçarının çok olduğu kessindir. Bu imanın tüm hayır ve bereketlerin kaynağı olmasındandır. Nasıl olmasın ki! İman Rahman Rahim, Cevvad ve Kerim oan Allah ile irtibatın ta kendisir. Allah ile irtibatlı olanın her hayır ve berekete mahal ve ehil olması nasıl mümkün olmasın ki!

Bu yüzden-eğer asla muhal olan bir şey değilse- imanın bereket ve sonuçlarının müminin hayatında ferdi ve toplumsal alanda sayılması gerçekten de zordur. Ancak biz yine de gücümüz yettiğince bu sonuç ve semerelere derç edebildiğimiz kadar derç etmeye çalışacağız. Iman için şart, zaruret ve mukevvin olan hususlar ile bunlar gibi olmayan hususlar arasında da fark koymayacağız. Çünkü her ikisi arsındki toplayıcı müşterek "dereceleri ve imanı açıklama da konumu ne olursa olsun imanın semere ve sonuçları olmasıdır.

Biz iman başlığı altında sadece Ehl-i imanın sıfat, tutum ve ameleri gibi hususlarla ilgili yüce Allah'ın zikrettikleriyle iktifa edeceğiz. Bunların dışında Yüce Allah'ın başka başlıklar altında zikretmiş olduğu başka sıfat ve tutumlara da değinmeyeceğiz. Mesela; (Abdur'-rahman), (el-Muttakin), (Müslümanlar), (El-Ebrar) gibi. Bundan maksadımız **evvela** konunun çok fazla dallandırılmaması, saniyen tüm bu vasıfların hepsini (el-Mü'minin) başlığı altında toplayacağımızdan dolayıdır. İnşallah.

Ayrıca (ibadet), (takva), (İslam), (ihsan), (berr) vb. hususların hepsi imanın eser ve neticelerinden olduğundandır.

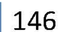
İmanın –daha önce de açıkladığımız üzere- çeşitli/enva' olduğu aşikardır. Ayrıcaimanın her çeşit veya derecesinden, miktarına ve derecesine göre eser ve sonuçlar meydana getirmektedir. Bununla ilgili Yüce Allah şöyle buyurduğu gibi:

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُواْ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

"Herkesin yaptıkları işlere göre dereceleri vardır. Rabbin onların yaptıklarından habersiz değildir.[65]

[65] En'âm, 6/132.

Şimdi ise imanın eserlerini ayetlerlerle ve Kur’ani cümlelerle beraber bu çizelgede vereceğiz.

AYET	İMANİ ESER VE SEMERENİN ÇEŞİDİ	SIRA
اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ "Allah iman edenlerin velîsidir; onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlerin velileri ise sahte tanrılardır; onları aydınlıktan çıkarıp karanlıklara sokarlar. İşte bunlar ateşliklerdir, bunlar orada devamlı kalıcıdırlar." (Bakara; 257)	Allah'ın dostluğu Karanlıklardan aydınlığa geçmek	1 ve 2
لَيَهْدِيهِمْ رَبُّهُم بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ Rableri, inanmaları sebebiyle yol gösterir; nimetlerle dolu cennetlerde onların bulundukları yerin altından ırmaklar akar." (Yûnus; 9)	Hidayet	
وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ İman edenler ise en çok Allah'ı severler. (Bakara; 165)	En çok Allah'ı sevmek	4
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ "İman edip iyi dünya ve âhiret için yararı işler yapanlara gelince, halkın en hayırlısı da onlardır." (Beyyine; 7) جَزَاؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ "Onların rableri katındaki ödülleri, altından ırmaklar akan, içinde devamlı kalacakları adn cennetleridir. Allah	Sadece Allah'tan korkmak (haşyet) Haşyet ile havf arasındaki fark, haşyette korku ile beraber saygı/ta'zim da vardır.	5

onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte bu, rabbini sayıp O'ndan korkanlar içindir." (Beyyine; 8)		
هُوَ الَّذِي اَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا اِيمَاناً مَعَ اِيمَانِهِمْ وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيماً حَكِيماً "İmanlarına iman katsınlar diye müminlerin kalplerine huzur ve güven aşılayan da O'dur. Göklerin ve yerin askerleri yalnız Allah'a aittir ve Allah her şeyi bilmekte, yerinde yapmaktadır." (Feth; 4)	Kalbe sekinenin inmesi	
اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ "Bunlar, iman edenler ve Allah'ı zikrederek gönülleri huzura kavuşanlardır. Bilesiniz ki gönüller ancak Allah'ı zikrederek huzura kavuşur." (Ra'd; 28)	Kalbin Allah'ın zikriyle huzura kavuşması/tuma'nine Tumanine ie sekinenin farkı; sekine ansızın kalbe iner ve tumanine gibi süreklik arzetmez. Bunun bilinen bir sebebi yoktur.	7
يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ "Ey iman edenler! Allah'a karşı gereği gibi saygılı olun ve ancak Müslüman olarak can verin." (Âl-i İmrân; 102)	Takva	8
Yûnus Sûresi (63- 64) اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ لَهُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ	Müjde Resulullah müdeyi	9

الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾ Onlar ki, iman etmişler ve takvâya ermişlerdir, işte onlara hem bu dünya hayatında hem de âhirette müjdeler olsun! Allah'ın sözlerinde değişme olmaz; (öyleyse) en büyük kazanç budur. (63-64)	kişinin gördüğü veya kişiye gösterilen salih rüya olarak tarif etmiştir.	
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ "İman edip din ve dünyaya yararlı işler yapanların, rablerinden gelmiş bir gerçek olarak Muhammed'e indirilene inananların ise günahlarını affetmiş ve durumlarını düzeltmiştir." (Muhammed; 2)	Günahları affetme Kalbin ıslahı	10 ve 11
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ "Ey iman edenler! Allah'a yardım ederseniz O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır." (Muhammed; 7)	Düşmanlara karşı zafer Ayakların sağlam basması	12 Ve 13
إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ "Gerçek şu ki o şeytanın, iman etmiş olanlar ve rablerine dayanıp güvenenler üzerinde bir hâkimiyeti olamaz." (Nahl; 99)	Şeytanın insanlara hakimiyet kuramaması	14
ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ	Problemlerden ve zorluklardan	15

"Sonra peygamberlerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İşte böyle; inananları kurtarmak bize düşer." (Yûnus; 103)	kurtuluş	
وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ "O ülkelerin insanları inansalar ve günahtan sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardık. Fakat yalanladılar; biz de ettikleri yüzünden onları yakalayıverdik." (A'râf; 96)	Yer ve göğün bereket kapılarının açılması	16
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا "İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlara gelince, rahmân onlar için (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır." (Meryem; 96)	İnsan, cin ve melekleri sevmek	17
وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ Halbuki asıl güç ve izzet Allah'ındır, resulünündür, müminlerindir; fakat münafıklar bunu bilmezler!" (Münâfikûn; 8)	İzzet/ güç (..........)	18
وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ " eğer inanmışsanız şüphesiz en üstün olan sizsiniz." (Âl-i İmrân; 139)	Üstünlük ve yücelik	19
وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ "Gevşeklik göstermeyin, üzülmeyin; eğer inanmışsanız şüphesiz en üstün olan	Düşmanlardan korkmama (kişiyi öne atılması	20

sizsiniz." (Âl-i İmrân; 139)	gereken zorunlu durumlarda geride bırakan korkuya bürünmemek)	
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلاً "Müminlerden bir kısmı Allah'a verdikleri sözü yerine getirdiler, kimileri onun yolunda can verdiler, kimileri de ecellerini bekliyorlar; (vaadlerini) asla değiştirmediler." (Ahzâb; 23)	Allah'a verilen söze sadık kalmak ve kişinin konumunu değiştirmemesi	21
إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّداً وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ "Âyetlerimize gerçekten iman edenler ancak o kimselerdir ki, bunlarla kendilerine öğüt verildiğinde büyüklük taslamadan secdeye kapanırlar ve rablerini hamd ile tesbih ederler." (Secde; 15)	Allah'ın ayetleri anıldığında, Allah'a secde etmek, onu hamd ile teşbih etmek ve büyüklük taslamamak	22 23 24
İsrâ Sûresi (107 - 109) قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّداً ﴿١٠٧﴾ وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً ﴿١٠٨﴾ وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعاً ﴿١٠٩﴾ De ki: "Siz ona inanın veya inanmayın, şu bir gerçektir ki, bundan önce kendilerine ilim verilen kimselere (Hakk'ın kelâmı) okununca derhal	Ağlamak Allah'ın ayetleri anıldığında,secde halinde huşunun artması	25 ve 26

yüzüstü secdeye kapanırlar. (107) Ve "Rabbimizi tesbih ederiz, rabbimizin vaadi mutlaka yerine getirilir" derler. (108) Ağlayarak yüzüstü yere kapanırlar; Kur'an onların saygısını arttırır. (109) Buraya bir şey yazma bu sutun silinemedi		
وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ "Peygamber'e indirileni dinledikleri zaman hakikate dair bilgileri bulunduğundan dolayı gözlerinden yaşlar boşandığını görürsün. Derler ki: "Rabbimiz! İman ettik, bizi hakka şahitlik edenlerle beraber yaz." (Mâide; 83)	Hatemu'l-Enbiyanın getirdiği hak bigiden dolayı gözlerden yaşların akması	
وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ "Şüphesiz o, müminler için bir hidayet rehberi ve bir rahmettir." (Neml; 77)	Kur'an'ın hidayet ve rahmet olması	28 ve 29
قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ " De ki: "O, inananlar için bir rehber ve şifadır." (Fussilet; 44)	Kur'an'ın şifa olması	30
أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ "Kendilerine okunan bu kitabı sana göndermiş olmamız onlara yetmiyor	Kur'an'ın ibret olması	31

mu? Elbette inanan bir topluluk için onda rahmet ve ibret vardır." (Ankebût; 51)		
فِيهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰهٖيمَۚ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ اٰمِناًۜ وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبٖيلاًۜ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمٖينَ "Orada apaçık deliller, İbrâhim'in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnidir." (Âl-i İmrân; 97)	Kur'an'ın müjde olması	32
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَاۜ فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۚ "Şüphe yok ki, Allah herhangi bir şeyi, bir sivrisineği, hatta onun da ötesindekini misal vermekten utanıp çekinmez. Bunun karşısında iman edenler onun, Allah'tan gelen gerçek olduğunu bilirler..." (Bakara; 26)	Kur'an'ın emsallarının ince sırlarını ve amaçlarını anlama	33
Kasas Sûresi (52 - 54) اَلَّذٖينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُٓوا اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَٓا اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمٖينَ ﴿٥٣﴾ اُو۬لٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَؤُ۫نَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٤﴾ Bundan önce kendilerine kitap verdiğimiz kimseler (bir kısmı) buna da	Kötülüğü iyiylikle savma	34

iman ederler. (52) Onlara Kur'an okunduğu zaman, "Ona iman ettik, şüphesiz o rabbimizden gelmiş gerçeğin kendisidir. Esasen biz bundan önce de rabbimize boyun eğmiştik" derler. (53) İşte (baskılara karşı) sabretmelerinden ötürü onlara mükâfatları iki defa verilecektir. Onlar kötülüğü iyilikle savarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan da Allah rızâsı için harcarlar. (54)		
خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ "Allah gökleri ve yeri hikmet ve fayda esasına göre yarattı. Şüphesiz, inananlar için bunda ibret vardır." (Ankebût; 44)	Yerin ve göğün yaratılış hikmetini, Allah'ın hak olduğunu ve her ikisini de yaratanın Allah olduğunu idrak etme	35
اِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ "Göklerde ve yerde inananlar için önemli işaretler vardır." (Câsiye; 3)	Allah'ın rububiyet, uluhiyet, esma ve sıfatlarını ele alan ayetleri müşahede etme	36
اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ "Semanın boşluğunda buyruk altına sokulmuş kuşları görmüyorlar mı? Onları (boşlukta) Allah'tan başkası tutmuyor. Kuşkusuz bunda inanan bir	Semanın boşluğunda buyruk altına sokulmuş kuşlarda Allah'ın azametine ve rahmetine dalalet eden ayetleri	37

topluluk için ibretler vardır." (Nahl; 79)	müşahede etme	
أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِراً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ "Dinlensinler diye geceyi yarattığımızı, gündüzü de aydınlık kıldığımızı görmediler mi? İman eden bir kavim için elbette bunda ibretler vardır." (Neml; 86)	Gece ve gündüz olgusunda Allah'ın rububiyet ayetlerini müşahede etme	38
أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ "Görmezler mi ki Allah rızkı dilediğine bol veriyor, dilediğininkini de kısıyor? Kuşkusuz bunda iman eden kimseler için ibretler vardır." (Rûm; 37)	Rızkın bol verilmesinde Allah'ın ayetlerini ve rububiyetinin alametlerini müşahede etme.	39
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ "Müminler ancak, Allah'a ve resulüne iman eden, sonra şüpheye düşmeyen, Allah yolunda malları ve canlarıyla cihad eden kimselerdir. İçleri dışları bir olanlar işte bunlardır." (Hucurât; 15)	Mal ve canla Allah yolunda cihad etme	40
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ "Müminler ancak kardeştirler..." (Hucurât; 10)	Sadece ehli imanla samimice kardeş ve dost olma	41 ve 42
لَا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ "Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir	Kafirleri dost edinmeme	43

topluluğun, Allah'a ve peygamberine düşmanlık eden kimselere -babaları, oğulları, kardeşleri yahut diğer akrabaları da olsa- sevgiyle bağlandıklarını göremezsin. (Mücâdele; 22)		
كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ "Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emredersiniz, kötülükten alıkoyarsınız ve Allah'a inanırsınız... (Âl-i İmrân; 110)	İyiliği emredip kötülükten sakındırma	44
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ "Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülülemre (idarecilere) de itaat edin..." (Nisâ; 59)	Allah'a, Resulüne ve ulu'l-Emre itaat	
فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلاً "... Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Resûl'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir." (Nisâ; 59)	Tartışmalı/ihtilaflı meseleleri Kur'an ve sünnete arz etmek	47
فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجاً مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيماً "Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni	Tartışmalarda resulullah'ın hakem tayin etme Hükmün	48 49 50

hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar." (Nisâ; 65)	sonucuna her halikarda rıza göstermek ve tam teslimiyet	
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ "Müminler, ancak Allah'a ve Resûlüne gönülden inanmış kimselerdir. Onlar, o Peygamber ile ortak bir iş üzerindeyken ondan izin istemedikçe bırakıp gitmezler...(Nûr; 62)	İslam liderlerine bağlılık Onlardan izinsiz oraya buraya gitmemek	51
وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا "Allah, sizlerden iman edip iyi davranışlarda bulunanlara, kendilerinden öncekileri sahip ve hakim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hakim kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını ve (geçirdikleri) korku döneminden sonra, bunun yerine onlara güven sağlayacağını vâdetti." (Nûr; 55)	Yer yüzünde halife tayin etmek Allah'ın dinini güçlendirmek Korkuyu güvenle tebdil etmek (siyasi istikrar)	52 53 54
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın	Allahın zikri esnasında kalbin korkması Ayetleri işitmekle İmanın artması	55 56 57 58 59

âyetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir. Onlar namazlarını dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden (Allah yolunda) harcayan kimselerdir. Enfâl Sûresi (2 - 3)	Allah'a tevekkül Allah yolunda infak	
" مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ " Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetindirler." (Feth; 29)	Kafirlere şiddetli olmak (karşılaşma anında)	60
رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ...kendi aralarında merhametlidirler... Feth 29.	Ehl-i imana karşı yumuşak ve merhamet sahibi olmak	61
تَرَاهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً "... Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün..." (Feth; 29)	Çokça ruku ve secde yapmak	62
يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَاناً " ...Allah'tan lütuf ve rıza isterler..." (Feth; 29)	Allah'ın rızasını ve lütfunu isteyip bunu hayatın amacı haline getirmek	63
سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ "... Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır..." (Feth; 29)	İbadet sonucu (özellikle de secde) yüzde güzel bir sima elde etmek	64

وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ "... İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki ..." (Feth; 29)	İman ehlinin gelişmede, birbirini desteklemede ve kendilerine güvenme hususlarında güzel ağaca benzemesi	65
لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا "... Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelendirir. Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat vâdetmiştir." (Feth; 29)	Müslümanların varlığına karşı tehlike arzeden kafirlere karşı sinirli olmak	66
قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ Gerçekten müminler kurtuluşa ermiştir; Onlar ki, namazlarında huşû içindedirler; Mü'minûn Sûresi (1 - 2)	Namazda huşu sahibi olmak	67
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ "Onlar ki, boş ve yararsız şeylerden yüz çevirirler;" (Mü'minûn; 3)	Boş sözlerden yüz çevirmek	68
وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ "Ve onlar ki, iffetlerini korurlar;" (Mü'minûn; 5)	Nefsin sözle değil de amelle tezkiyesi	69
وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ "Yine onlar (o müminler) ki,	Emaneti zayi olmaktan	71 72

emanetlerine ve ahidlerine riayet ederler;" (Mü'minûn; 8)	muhafaza etmek Verilen söze riayet edip zulüm ve vefasızlıktan uzak durmak	
وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ "Ve onlar ki, namazlarına devam ederler." (Mü'minûn; 9)	Namazları zahiren ve batinen muhafaza etmek	73
فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ Size verilen şey, yalnızca dünya hayatının geçimliğidir. Allah'ın yanında bulunanlar ise daha iyi ve daha süreklidir. Bu mükâfat iman edenler ve Rablerine dayanıp güvenenler içindir. (36) Onlar, büyük günahlardan ve hayasızlıktan kaçınırlar; kızdıkları zaman da kusurları bağışlarlar. Şûrâ Sûresi (36 - 37)	Büyük günahlardan ve fuhşiyattan uzak durmak	74 75
وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ "... kızdıkları zaman da kusurları bağışlarlar." (Şûrâ; 37)	Sinir anında af ve mağfiret taleb etmek	76
وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوةَ "Yine onlar, Rablerinin davetine icabet ederler ve namazı kılarlar..." (Şûrâ; 38)	Allah'ın emirlerine uymak	77

وَأَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَۚ "... Onların işleri, aralarında danışma iledir. Kendilerine verdiğimiz rızıktan da harcarlar." (Şûrâ; 38)	İşleri şura zemininde idare etmek	78
وَالَّذِينَ اِذَٓا اَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ "Bir haksızlığa uğradıkları zaman, yardımlaşırlar." (Şûrâ; 39)	Eziyete maruz kalındığında düşmandan intikam almak	79
وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَاۚ "Bir kötülüğün cezası, ona denk bir kötülüktür...(Şûrâ; 40)	Sınırı ve haddi aşmadan düşmana misilleme yapmak	80
فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ فَاَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ "... Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükâfatı Allah'a aittir. Doğrusu O, zalimleri sevmez." (Şûrâ; 40)	Eğer affetmek maslahata yol açıyorsa intikam anında affetmek	81
اِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَۙ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَۙ ﴿٥٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَۙ ﴿٥٩﴾ Rablerine olan saygıdan dolayı kötülükten sakınanlar; Rablerinin âyetlerine inananlar; Rablerine ortak tanımayanlar; Mü'minûn Sûresi (57 - 59)	Allah'a şirk koşmamak	82
وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَٓا اٰتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ اَنَّهُمْ اِلٰى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَۙ "Ve Rablerine dönecekleri için yapmakta oldukları işleri kalpleri çarparak	Allah'a dönüşten kaynaklı kalbin korkmasıyla beraber kişinin	83 84

yapanlar;" (Mü'minûn; 60)	yapabildiği ölçüde salih amelleri yerine getirmesi	
أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ "İşte onlar, iyiliklere koşuşurlar ve iyilik için yarışırlar." (Mü'minûn; 61)	Hayırlı işlerde acele etmek ve bu konuda başkalarıyla yarışma	85

SEKİZİNCİ BÖLÜM
İMANIN UHREVİ NETİCELERİNİN BEREKETİ

İmanın uhrevi neticelerinin bereketi ahirette ehli imanda tecelli etmesinin bilgisi iiçin şu ayetleri düşünmemiz gerekmektedir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسٖيءُۜ قَليلاً مَا تَتَذَكَّرُونَ

"Körle gören, inanıp iyi amellerde bulunanla kötülük yapan bir olmaz. Ne kadar az düşünüyorsunuz!" (Mü'min; 58)

اَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدٖينَ فِي الْاَرْضِ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقٖينَ كَالْفُجَّارِ

"Yoksa biz, iman edip de iyi işler yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlar gibi mi tutacağız? Veya (Allah'tan) korkanları yoldan çıkanlar gibi mi sayacağız?" (Sâd; 28)

وَالْعَصْرِۙ ﴿١﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفٖي خُسْرٍۙ ﴿٢﴾ اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

Asra yemin ederim ki insan gerçekten ziyan içindedir. Bundan ancak iman edip iyi ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesnadır. (Asr Sûresi (1 - 3)

وَالتّٖينِ وَالزَّيْتُونِۙ ﴿١﴾ وَطُورِ سٖينٖينَۙ ﴿٢﴾ وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمٖينِۙ ﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فٖٓي اَحْسَنِ تَقْوٖيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلٖينَۙ ﴿٥﴾ اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍۜ ﴿٦﴾

İncire, zeytine, Sina dağına ve şu emîn beldeye yemin ederim ki, biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik. Tîn Sûresi (1 - 6)

اِنَّ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلاًۙ ﴿١٠٧﴾ خَالِدٖينَ فٖيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلاً ﴿١٠٨﴾

İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır. (Orada ebedî kalacaklardır. Oradan hiç ayrılmak istemezler. Kehf Sûresi (107 - 108)

جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَداً رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

"Onların Rableri katındaki mükâfatları, zemininden ırmaklar akan, içinde devamlı olarak kalacakları Adn cennetleridir. Allah kendilerinden hoşnut olmuş, onlar da Allah'tan hoşnut olmuşlardır. Bu söylenenler hep Rabbinden korkan (O'na saygı gösterenler) içindir." (Beyyine; 8)

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ أَكْبَرُ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, içinde ebedî kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vâdetti. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur." (Tevbe; 72)

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَٓا اَنْتُمْ تَحْزَنُونَۚ ﴿٦٨﴾ اَلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَۚ ﴿٦٩﴾ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَاَكْوَابٍۚ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُۚ وَاَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَۚ ﴿٧١﴾ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَاْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

Ey âyetlerimize inanan ve müslüman olan kullarım! Bugün size korku yoktur. Sizler üzülmeyeceksiniz de. (Siz ve eşleriniz, ağırlanmış olarak cennete giriniz!

Onlara altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Orada canlarının istediği, gözlerinin hoşlandığı her şey vardır. Ve kendilerine: Siz, orada ebedî kalacaksınız, işte yaptıklarınıza karşılık size miras verilen cennet budur. Orada sizin için bol bol meyveler vardır, onlardan yersiniz, denilir. Zuhruf Sûresi (68 - 73)

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

"İman eden ve soylarından gelenlerde, imanda kendilerine tâbi olanlar (var ya)! İşte biz, onların nesillerini de kendilerine kattık. Onların amellerinden de bir şey eksiltmedik. Herkes kazandıklarına karşı bir rehindir." (Tûr; 21)

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْماً فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ
وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ
آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ
السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

Arş'ı yüklenen ve bir de onun çevresinde bulunanlar (melekler), Rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler. Müminlerin de bağışlanmasını isterler: Ey Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe eden ve senin yoluna gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru! (derler). Rabbimiz! Onları da, onların atalarından, zevcelerinden, nesillerinden iyi olanları da kendilerine vâdettiğin Adn cennetlerine koy. Şüphesiz azîz ve hakîm olan sensin! Bir de onları, her türlü kötülüklerden koru. O gün sen kimi kötülüklerden korursan muhakkak ki onu rahmetine mazhar etmiş olursun. Bu en büyük kurtuluştur. Mü'min Sûresi (7 - 9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْراً كَثِيراً ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً ﴿٤٢﴾
هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ
رَحِيماً ﴿٤٣﴾ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْراً كَرِيماً ﴿٤٤﴾

Ey inananlar! Allah'ı çokça zikredin. Ve O'nu sabah-akşam tesbih edin. Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için üzerinize rahmetini gönderen O'dur. Melekleri de size istiğfar eder. Allah, müminlere karşı çok merhametlidir. Ahzâb Sûresi (41 – 44)

1. mümin 58 ve sad 28: Salih ehli iman Allah'ın terazisinde/adalet müfsid ehli küfürle bir olmaz.
2. Asr 1-3: İman ve salih amele sahip olmayan hiç kimsenin aahiretteki büyük hüsrandan kurtulması mümkün değildir. Bununla birlikte kişi başkalarına hakka tabi olmayı ve sabırı olmayı tavsye etmelidir.
Bu hususu asr suresi beyan etmiştir. الخسر kelimesinden maksat cehennem ateşine götüren ebedi bedbahtlıktır. Çünkü bundan daha büyük bir hüsran olamaz.
3. Tin Suresi 1-6:İman ehli dışındaki her insan en alt derecelere inebilir.
4. Casiye Suresi 30: İman ve salih amel sahibi kişi ahirette Allah'ın rahmetiyle kuşanır.
5. Kehf suresi 107 ve 108 :Allah teala iman ve salih amel ehlini Firdevs cennetlerinde misafir edip oradan ebediyyen kalmalarını sağlar.
6. Beyyine 7-8: iman ve salih amel sahibi en iyi yaratılışın sahibidirler. Allah onlardan onlar da Allahtan razı olup cennette ebedi kalacaklardır.
7. Tevbe 72: Allah'ın rızasına ve cennetlerine ulaşmada ehli iman olan kadın ve erkekler aynı seviyededir.
8. Zuhruf 68, 69,70: iman ehli, cennetlere mümin eşleriyle keyif ve mutlu bir şekilde girerler.
9. Zuhruf Suresi 71: iman ehli için ahirette nefslerini istedikleri ve gözlerinin görmesiyle lezzet buldukları şeyler vardır.
10.Zuhruf Suresi 21: cennette ehl-i imana salih amellerinizin mükafatı işte budur denilir. Şüphesiz ayete göre cennet nimetleriyle orada ebediyyen kalmak ehli imanın salih amellerinin karşılığı olmamakla beraber bu allah'ın rahmet ve faziletinin sonucudur.
11.Tur 21: allah teala ehli iman olan müminlerin zürriyetini onların derecelerini eksiltmeden cennette birbirinin yanına götürür.
وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ kavlinden maksat dereceleri yüksek olan babaları derecesinden daha alçak olan evlatlarına kavuşturmak için babaların derecesini azaltmaz. Bilakis alt derecede olan evlatlarını üst derecede olan babalarına kavuşturmak için

derecelerini yükseltir. Ayetin zahirinden anlaşılan budur. Herşeyi bilen ve her şeyi yerli yerinde yaratan Allah'tır.
12.Mümin suresi 7: arşı taşıyan ve onun etrafındaki melekler ehli iman için istiğfar ederler. Değerli mleklerin duasının Allah katında makbul olduğu aşikardır
13.Melekler Allah Teala'dan salih kimseler ve onların salih baba, eş ve zürriyetleri için cenneti isteyip kıyamet gününün musibetlerinden muhafaza için dua ederler.
Demek ki Allah müminleri ister usul ister füru olsun iman sahibi olmaları halinde akrabalarıla buluşturacak. Bu Allah'ın insan için yarattığı fıtratının bir temennisidir.
14.Ahzap 43: Allah kendisini anan ehli imana rahmetinden ve meleklerin duasınadan pay vermiştir. Allah'ın müminlere salavatı rahmetini, keremini ve fazlını onların üzerine dökmedir. Meleklerin salavatı ise bunları Allah'tan istemektir.
15.Ahzap 44: iman sahibi müminler kıyamet gününde Allah'ın selamı ve ecrinden pay alırlar
Uhrevi imandan ortaya çıkan bereket ve sonuçları ele almak hususunu bu izahatlarla iktifa edeceğiz.

DOKUZUNCU BÖLÜM
İMAN İLE MÜMİN KAVRAMLARI

"İslam-iman" ve "müsüman-mümin" kavramlarının arasındaki farkı ve nerede birleşip nerede ayrıldıkları hususlarını bilmek için öncelikle "islam","müslim"ve "esleme" kavramlarını tanımlamamamız gereklidir.

Evvela şu ayeti kerimeleri iyice düşünelim. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْياً بَيْنَهُمْ

"Allah nezdinde hak din İslâm'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler..." (Âl-i İmrân; 19)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır." (Âl-i İmrân; 85)

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيناً

"... Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim...(Mâide; 3)

فَمَنْ يُرِدِ اللهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ

"Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun kalbini İslâm'a açar..." (En'âm; 125)

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهٖ

"Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir?..." (Zümer; 22)

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰى اِلَى الْاِسْلَامِ

"İslâm'a çağırıldığı halde Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim olabilir..." (Saf; 7)

يَحْلِفُونَ بِاللهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ

"(Ey Muhammed! O sözleri) söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar. Halbuki o küfür sözünü elbette söylediler ve müslüman olduktan sonra kâfir oldular..." (Tevbe; 74)

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ

"Onlar İslâm'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın..." (Hucurât; 17)

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍۜ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِۙ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"«Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah'tan başkasına ait değildir ve bana müslümanlardan olmam emrolundu.»" (Yûnus; 72)

وَوَصّٰى بِهَٓا اِبْرٰهٖيمُ بَنٖيهِ وَيَعْقُوبُۜ يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ الدّٖينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَۜ

"Bunu İbrahim de kendi oğullarına vasiyet etti, Ya'kub da, "Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslâm'ı) seçti. O halde sadece müslümanlar olarak ölünüz" (dediler)." (Bakara; 132)

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُۙ اِذْ قَالَ لِبَنٖيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدٖيۜ قَالُوا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَٓائِكَ اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهاً وَاحِداًۚ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"Yoksa Ya'kub'a ölüm geldiği zaman siz orada mı idiniz? O zaman (Ya'kub) oğullarına: Benden sonra kime kulluk edeceksiniz? demişti. Onlar: Senin ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın ilâhı olan tek Allah'a kulluk edeceğiz; biz ancak O'na teslim olmuşuzdur, dediler." (Bakara; 133)

وَقَالَ مُوسٰى يَا قَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُٓوا اِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمٖينَ

"Musa dedi ki: Ey kavmim! Eğer Allah'a inandıysanız ve O'na teslim olduysanız sadece O'na güvenip dayanın." (Yûnus; 84)

وَاِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيّٖنَ اَنْ اٰمِنُوا بٖي وَبِرَسُولٖيۚ قَالُٓوا اٰمَنَّا وَاشْهَدْ بِاَنَّنَا مُسْلِمُونَ

"Hani havârîlere, «Bana ve peygamberime iman edin» diye ilham etmiştim. Onlar (da), «İman ettik, bizim Allah'a teslim olmuş kimseler (müslümanlar) olduğumuza sen de şahit ol» demişlerdi." (Mâide; 111)

مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَاداً لِي مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيّٖنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَۙ

"Hiçbir insanın, Allah'ın kendisine Kitap, hikmet ve peygamberlik vermesinden sonra (kalkıp) insanlara: Allah'ı bırakıp bana kul olun! demesi mümkün değildir. Bilakis (şöyle demesi gerekir): Okutmakta ve öğretmekte olduğunuz Kitap uyarınca Rabbe hâlis kullar olunuz." (Âl-i İmrân; 79)

قُلْ اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَۙ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا۬ اَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu ve ben müslümanların ilkiyim. En'âm Sûresi (162 - 163)

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهٖ شَيْـٔاً وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً اَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللّٰهِؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

"(Resûlüm!) de ki: Ey ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze geliniz: Allah'tan başkasına tapmayalım; O'na hiçbir şeyi eş tutmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilâhlaştırmasın. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman: Şahit olun ki biz müslümanlarız! deyiniz." (Âl-i İmrân; 64)

قُلْ اِنَّمَا يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"De ki: Bana sadece, sizin ilâhınızın ancak bir tek Allah olduğu vahyedildi. Hâla müslüman olmayacak mısınız?" (Enbiyâ; 108)

قُولُٓوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُوتِيَ مُوسٰى وَعٖيسٰى وَمَٓا اُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْۘ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

"«Biz, Allah'a ve bize indirilene; İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve esbâta indirilene, Musa ve İsa'ya verilenlerle Rableri tarafından

diğer peygamberlere verilenlere, onlardan hiçbiri arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah'a teslim olduk» deyin." (Bakara; 136)

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَا اِلَى اللهِ وَعَمِلَ صَالِحاً وَقَالَ اِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"(İnsanları) Allah'a çağıran, iyi iş yapan ve «Ben müslümanlardanım» diyenden kimin sözü daha güzeldir?" (Fussilet; 33)

اِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

"Müslüman erkekler ve müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar, (Ahzâb; 35)

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ

"İnkâr edenler zaman zaman, keşke biz de Müslüman olsaydık, diye arzu ederler."
(Hicr; 2)

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ اِبْرٰهِيمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾ اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ اَسْلِمْ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

İbrahim'in dininden kendini bilmezlerden başka kim yüz çevirir? Andolsun ki, biz onu dünyada (elçi) seçtik, şüphesiz o ahirette de iyilerdendir. Çünkü Rabbi ona: Müslüman ol, demiş, o da: Âlemlerin Rabbine boyun eğdim, demişti. Bakara Sûresi (130 - 131)

قُلْ اَغَيْرَ اللهِ اَتَّخِذُ وَلِياًّ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ اِنِّي اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"De ki: Gökleri ve yeri yoktan var eden, yedirdiği halde yedirilmeyen Allah'tan başkasını mı dost edineceğim! De ki: Bana müslüman olanların ilki olmam emredildi ve sakın müşriklerden olma! (denildi)." (En'âm; 14)

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَاِنْ تُطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْئاً اِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Bedevîler «İnandık» dediler. De ki: Siz iman etmediniz, ama «Boyun eğdik» deyin. Henüz iman kalplerinize yerleşmedi. Eğer Allah'a ve elçisine itaat ederseniz, Allah işlerinizden hiçbir şeyi eksiltmez. Çünkü Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Hucurât; 14)

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Onlar İslâm'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer doğru kimselerseniz bilesiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur." (Hucurât; 17)

فَاِنْ حَٓاجُّوكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِۜ وَقُلْ لِلَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ وَالْاُمِّيِّنَ ءَاَسْلَمْتُمْۜ فَاِنْ اَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْاۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُۜ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

"Eğer seninle tartışmaya girerlerse de ki: «Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah'a teslim ettim.» Ehl-i kitaba ve ümmîlere de: «Siz de Allah'a teslim oldunuz mu?» de. Eğer teslim oldularsa doğru yolu buldular demektir. Yok eğer yüz çevirdilerse sana düşen, yalnızca duyurmaktır. Allah kullarını çok iyi görmektedir." (Âl-i İmrân; 20)

اِنَّٓا اَنْزَلْنَا التَّوْرٰيةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ اَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا

"Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş peygamberler onunla yahudilere hükmederlerdi..." (Mâide; 44)

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَۚ فَلَمَّا رَاَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَاۜ قَالَ اِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَۜ قَالَتْ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Ona: Köşke gir! dendi. Melike onu görünce derin bir su sandı ve eteğini yukarı çekti. Süleyman: Bu, billûrdan yapılmış, şeffaf bir zemindir, dedi. Melike dedi ki: Rabbim! Ben gerçekten kendime yazık etmişim. Süleyman'la beraber âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." (Neml; 44)

اَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ وَلَهُٓ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ طَوْعاً وَكَرْهاً وَاِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

"Göklerde ve yerdekiler, ister istemez O'na teslim olduğu halde onlar (ehl-i kitap), Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Halbuki O'na döndürüleceklerdir." (Âl-i İmrân; 83)

هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هٰذَا

"... O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size «müslümanlar» adını verdi...(Hac; 78)

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾ اَمْ اَبْرَمُوا اَمْراً فَاِنَّا مُبْرِمُونَۚ ﴿٧٩﴾

- *Andolsun biz size hakkı getirdik, fakat çoğunuz haktan hoşlanmıyorsunuz. Yoksa (müşrikler) bir işe kesin karar mı verdiler? Doğrusu biz de kararlıyız! Zuhruf Sûresi (78 - 79)*

فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَۚ ﴿٣٥﴾ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَۚ ﴿٣٦﴾

Bunun üzerine orada bulunan müminleri çıkardık. (35)

Zaten orada müslümanlardan, bir ev halkından başka kimse bulmadık. Zâriyât Sûresi (35 - 36)

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيلُۜ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّاۜ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

"Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltiyor, (şöyle diyorlardı:) Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin." (Bakara; 127)

Şimdi de yukarıda verdiğimiz ayeteri ışığında “islam”, “müslim” ve “eşlem” kavramarını izah etmeye çalışacağız.

Birincisi: İSLAM

Bu kavram kuranda 3 manada kullanılmaktadır.

1. Kur'an'da ve hadisi şeriflerlerde çıkan manası itibariyle "hak din" manasındadır
2. Allah'a tam manasıyla teslim olmak
3. İman etmeden İslam'ın zahirine tutunmak

Şimdi bu saydığımız manaları da ayetler çerçevesnde izah etmeye başayalım.

1.İSLAM HAK DİN MANASINDADIR.

İslam kelimesi el takısıyla marife olduğunda bu mana kast edilir. Buna şu ayeti örnek verebiliriz:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْياً بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللهِ فَإِنَّ اللهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

"Allah nezdinde hak din İslâm'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur." (Âl-i İmrân; 19)

Yani yüce Allah, kitabında ve resulullah'ın sünnetinde olmayanı insanlık için ne din ne metod ne deuyumaya değer bir yol olarak saymaz. Binaenaleyh diğer tüm din ve metodlar batıl ve uydurma olarak kabul edilir.

Şu ayeti kerime bize bu hususu açıklamaktadır:

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır." (Âl-i İmrân; 85)

Yüce Allah burada elçisine hitap ederek onlara dini tamamladığını ve din olarak islamı seçtiğini bildirir. Burada dinden kasıt hayat tarzıdır.

2.İSLAM ALLAH' A TAM ANLAMIYLA TESLİM OLMAK DEMEKTİR

Bu da aynı şekilde **İslam kelimesi el takısıyla marife olduğunda ve buradan maksat Allah'ın hak olan dini İslam olduğuna dair bir karine olmazsa bu mana kast edilir. Şu ayeti kerimeler bu hususu izah etmektedir:**

فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِۚ يُؤْمِنُونَ

"Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun kalbini İslâm'a açar..." (En'âm; 125)

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

"... Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman: Şahit olun ki biz müslümanlarız! deyiniz." (Âl-i İmrân; 64)

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰٓى اِلَى الْاِسْلَامِۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"İslâm'a çağırıldığı halde Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim olabilir! Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez." (Saf; 7)

Bu ayetlerde "İslam" kelimesinden maksadımızın ne olduğunu söyledik. İslamın "Allah'ın hak metodu" manasındaki İslam kelimesinin aksine bizim kasdettiğimiz Allah'a tam manasıyla teslim olmaktır. Çünkü bu ayetlerde İslam kelimesi bağlam çerçevesinde müfret olarak zikredildi. Bu yüzden bundan maksadın asıl manası olan lüğavi manasını tercih ettik. Lüğavi manası ise Allah' a tam manasıyla teslim olmak ve boyun eğmektir.

"Allah'ın hak dini" ve tam anlamıyla Allah'a teslim olmak kavramlarının birbirine yakın olduğu şüphesizdir. Belki de karşılıklı olarak birbirlerine bağlıdırlar. Çünkü Allah'ın hak dini Allah'a tam anlamıyla teslimiyeti gerektirmektedir. Aynı şekilde Allah'a tam anlamıyla teslimiyet ancak hak dine tabi olmakla her açıdan hükümlerine bağlı kalmakla gerçekleşir. Bu yüzden yukarıda zikredilmiş olan ayetlerde İslam kavramını müfessirlerin "Allah'a tam manasıyla teslim olmak"

Olarak tefsir edenlere göre de sonuç değişmiyor. Allah’a tam anlamıyla teslimiyet de ancak kitap ve sünnette ortaya çıkan islama bağlı olmakla gerçekleşir.

3.İSLAM İMAN ETMEDEN İSLAM'IN ZAHİRİNE TUTUNMAKTIR.

Bu Münafıklar ile Zahiri ve sathi bedevilerin islamıdır. Yüce Allah münafıklar hakkında şöyle buyurmaktadır:

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُواۜ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُواۚ وَمَا نَقَمُوا اِلَّٓا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِه۪ۚ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْراً لَهُمْۚ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَاباً اَل۪يماً فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ

"(Ey Muhammed! O sözleri) söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar. Halbuki o küfür sözünü elbette söylediler ve Müslüman olduktan sonra kâfir oldular. Başaramadıkları bir şeye (Peygambere suikast yapmaya) de yeltendiler. Ve sırf Allah ve Resûlü kendi lütuflarından onları zenginleştirdiği için öç almaya kalkıştılar. Eğer tevbe ederlerse onlar için daha hayırlı olur. Yüz çevirirlerse Allah onları dünyada da, ahirette de elem verici bir azaba çarptıracaktır. Yeryüzünde onların ne dostu ne de yardımcısı vardır." (Tevbe; 74)

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْا۪يمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ

"Onlar İslâm'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer doğru kimselerseniz bilesiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur." (Hucurât; 17)

Bu islam kelimesinin ayeti kerimelerde sarih bir şekilde gelmiş olmasına nisbet edilir.

İkincisi müslim

Bu kavram kuranı kerimde sadece bir manada gelmiştir. O mana da şudur Allah'a teslm olup zahiren ve batinen islama (Allah'ın hak dini) islam tutunmaktır.

Yani müslim kelimesi ve farklı siğaları kurani kerimde sadece "mümin" kelimesinin geldiği manada varid olmuştur. Müslim kelimesi Hz. Nuh'tan hatta Hz. Adem'den Hz. Muhammed (sav) e kadar ehli imanın hepsinin adıdır.

Bu izahat ayeti kerimelerin şu iki meseleye delalet şeklinin açıklamasıdır:

A. Müslüman kelimesi: allah'a tam anlamıyla teslim olmak ve zahiren ve batinen islam'a tutunmaktır.

Bu hakikate işaret eden pek çok ayeti kerime vardır. Bunlardan bır kısmını zikrediyoruz:

قُلْ اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَۙ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا۬ اَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu ve ben müslümanların ilkiyim. En'âm Sûresi (162 - 163)

Bu iki ayetin zikrettiğimiz manaya delaleti etmesi açıktır. Çünkü Yüce Allah peygamberini ancak en güzel ve en faziletli olan şeylerle emreder. Kişinin namazı, ibadeti, hayatı ve ölümünün Allah için olup şirkten uzak olması ancak Allah'ın dini ve şeriatına tam bir teslimiyet sonucu meydana gelir.

I.Çünkü Yüce Allah peygamberine ehli kitabı bütün rabbani şeriatlerde ortak olan paydaya çağırmasını emretmiştir. Bu ortak payda da, sadece Allah'a ibadet etmek, şirke düşmemek ve insanların kendi aralarında başkalarını rab edinmemeleridir. Bu hususta şu ayeti kerimeyi verebiliriz

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

" Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman: Şahit olun ki biz müslümanlarız! deyiniz." (Âl-i İmrân; 64)

Öyleyse Müslümanlar ihlaslı muvahhidler olup sadece Allah'ın dinine, emir ve yasaklarına boyun eğenlerdir

قُلْ اِنَّمَا يُوحٰى اِلَيَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"De ki: Bana sadece, sizin ilâhınızın ancak bir tek Allah olduğu vahyedildi. Hâla Müslüman olmayacak mısınız?" (Enbiyâ; 108)

Zikrolunan ayette de açıktır ki "müslim" kavramı Allah'ı birleyip ona samimiyetle ibadet edenlerdir. Çünkü Yüce Allah peygamberine Allah'ın tevhidi dışında kendisine başka bir şeyin vahyedilmediğini

ilan etmesini emrediyor. Ardın davet edilen insanlara "Müslüman olup olmayacaklarını" sormasını emrediyor. Yani gerçek manada Müslüman sadece Allah'a ibadet eden ve daima onu birleyendir.

II. Bakara 136. Ayette Yüce allah, Hz. Peygamberden ve immetinden kendisine, indirdiklerine, iman etmelerini, İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve esbâta indirilene, Musa, İsa ve onun dışındaki peygamberlere verilenlere iman edilmesini istemekte ve en sonunda Müslüman olduklarını وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ şeklinde ilan etmelerini istiyor.

Buradan anlaşılan kendisiyle ilan edilmesi istenen İslam önceden bahsettiğimiz imanı barındırmaktadır. Binaenaleyh "مُسْلِمُونَ" kelimesinden kastettiğimiz tam manasıyla teslim olmak demektir.

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَا اِلَى اللهِ وَعَمِلَ صَالِحاً وَقَالَ اِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"(İnsanları) Allah'a çağıran, iyi iş yapan ve «Ben müslümanlardanım» diyenden kimin sözü daha güzeldir?" (Fussilet; 33)

Bu ayeti kerimenin işaret ettiği husus apaçıktır. Çünkü Yüce Allah övdüğü kişi hakkında üç şeyi zikretmiştir. Bu üç şey de şunlardır:

a. Allah'a davet etmek
b. Salih amel
c. Kişinin ben Müslümanlardanım demesi

Şüphesiz kişi ancak insanların en iyisi ve en faziletlisi olduğu zaman Müslümanlara mensubi gerçekleşmiş olur.

2. Ahzap süresi 35. ayet Ehli imandan erkek olsun kadın olsun herkesin sahip olması gereken 10 vasfı belirtmektedir. Bu vasıflar şunlardır.

a. İslam
b. İman
c. İtaat/boyun eğme
d. Doğruluk/sıdk
e. Sabır
f. Korku /huşu
g. İnfak/tasadduk
h. Oruç
i. İffet

j. Allah’ı çokça anmak

Bu vasıfların tertibi en yüce vasıftan en düşük olana göredir. Binaenaleyh, insanın erkek olsun kadın olsun Müslüman olması en yüce vasıftır. “Müslim” vasfını taşıyan kişi, diğer dokuz vasfı da doğal olarak kendisinde bulundurur. Çünkü Allah’a tam manasıyla teslim olmak, Müslüman insanda tüm faziletlerin ortaya çıkmasına sebeptir.

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ

"İnkâr edenler zaman zaman, keşke biz de Müslüman olsaydık, diye arzu ederler." (Hicr; 2)

Bu ayette geçen “مُسْلِمَ” kelimesi Allah’atam manasıyla teslim olma, zahiren ve batinen onun dinine tabi olma manasına geldiği açıktır. Çünkü kafirler ahirette sadece iyi şeyleri ve kurtuluş duasını temenni ederler.

B. MÜSLÜM KELİMESİNİN HZ. ADEM'DEN SON PEYGAMBERE KADAR TÜM İMAN EHLİNE VE ONDAN SONRAKİ ÜMMETİNE İSİM OLMASI

هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيداً عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِۚ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِۜ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

"... Peygamberin size şahit olması, sizin de insanlara şahit olmanız için, O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size «müslümanlar» adını verdi. Öyle ise namazı kılın; zekâtı verin ve Allah'a sımsıkı sarılın. O, sizin mevlânızdır. Ne güzel mevlâdır ne güzel yardımcıdır!" (Hac; 78)

Ayeti kerimede muhatap ümmeti muhammeddin Müslümanlarıdır. Fakat Yüce Allah ümmeti muhammedi "Müslüman ümmet" olarak ifade etmesi zaman boyunca peygamberlerin önderliğiyle bir bağlantı içerisinde olmasından dolayıdır. Nasıl ki yüce Allah birçok peygamberinin ismini zikrederken bunlar-sıraya göre İbrahim, ishak, Yakup, Lut, Nuh, Davud, Süleyman Eyyüb, İsmail, İdris, Zülkifl, Yunus, Zekeriyya, Yahya ve İsa- onlara şu ayetle hitap ediyor:

اِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةًۘ وَاَنَا۬ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ

"Hakikaten bu (bütün peygamberler ve onlara iman edenler) bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise bana kulluk edin." (Enbiyâ; 92)

هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيداً عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِۚ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِۜ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

"... Peygamberin size şahit olması, sizin de insanlara şahit olmanız için, O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size «müslümanlar» adını verdi. Öyle ise namazı kılın; zekâtı verin ve Allah'a sımsıkı sarılın. O, sizin mevlânızdır. Ne güzel mevlâdır ne güzel yardımcıdır!" (Hac; 78)

Yani Kur'an'ın nüzulünden ince ve bu Kuran'da. Bu tabir Kur'an'ın nüzüzlünden önce inen tüm kitaplarda ve bu Kur'an'ın kendisinde geçmiştir. Binaenaleyh Hz. Âdem ile Hz. Havva'nı yer yüzüne ayak basmasından beri "müslim" kavramı Allah'ın seçilmiş kullarına verdiği isimdir.

وَأُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

... ve bana müslümanlardan olmam emrolundu.»" (Yûnus; 72)
Hz. Nuh kavmine bu sözle hitap etmiştir.

وَوَصّٰى بِهَٓا اِبْرٰهٖيمُ بَنٖيهِ وَيَعْقُوبُۜ يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ الدّٖينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

"Bunu İbrahim de kendi oğullarına vasiyet etti, Ya'kub da, "Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslâm'ı) seçti. O halde sadece müslümanlar olarak ölünüz" (dediler)." (Bakara; 132)
Bu ayette Yüce Allah, Hz. İbrahim ve torunu yakub b. İshak'tan bahsederken, onların çocuklarına şu sözle vasiyette bulunduklarını beyan etmektedir.

1. Bakara 133. Ayette yüce Allah Hz. İbrahim ve hz yakubun söylemiş olduğu vasiyyetin aynısını hz yakup'un olüm gelmeden önce çocuklarına söylediğini bize açıklıyor.
2. Yunus suresi 84. Ayette hz. Musa kavminden kendisine tabi olan müminleri müslim diye isimlendirmiştir
3. Ve 7. Maide 111 ve Ali imran 79. Ayetlerde Müslüman kelimesi özelde her bir havari için genel mana da ise hz. İsaya tabi olanlar için kullanılmıştır.

Üçüncüsü: Eslem
Bu kavram Kur'an'da iki manaya gelmektedir:
<u>Birinci mana: islama dürüstçe girmek ve Allah'a tam anlmıyla teslim olmak:</u>
Bu ayetlerden de anlaşılacağı üzere kur'an'daen çok kullanılan manadır.

اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُٓ اَسْلِمْۙ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمٖينَ

"Çünkü Rabbi ona: Müslüman ol, demiş, o da: Âlemlerin Rabbine boyun eğdim, demişti." (Bakara; 131)

Bu ayette yüce Allah seçilmiş kulu İbrahim (as) övmektedir.

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرٰيةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَۚ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِي ثَمَناً قَلِيلاًۜ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ فَأُولٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

"Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş peygamberler onunla yahudilere hükmederlerdi. Allah'ın Kitab'ını korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş zâhidler ve bilginler de (onunla hükmederlerdi). Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi. Şu hâlde (Ey yahudiler ve hakimler!) İnsanlardan korkmayın, benden korkun. Âyetlerimi az bir bedel karşılığında satmayın. Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (Mâide; 44)

Bu ayette yüce Allah Tevrat ile hükmeden peygamberlerini övmektedir.

رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"... Melike dedi ki: Rabbim! Ben gerçekten kendime yazık etmişim. Süleyman'la beraber âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." (Neml; 44)

Bu ayeti kerime Sebe Melikesinin Hz. Süleyman'ın vasıtasıyla iman ettikten sonraki duruşunu ifade etmektedir.

أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِۜ

"... de ki: «Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah'a teslim ettim.» ... (Âl-i İmrân; 20)

Bu ayette yüce Allah peygamberine kendisiyle tartışan ehl-i Kitap ve müşriklere «Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah'a teslim ettim.» ve «Siz de Allah'a teslim oldunuz mu?» diye sormasını emretmektedir.

Ardından eğer Müslüman olmuşlarsa doğru yolu bulduklarını eğer yüz çevirmişseniz de kendisinin vazifesinin sadec tebliğ olduğunu söylemesini emretmektedir.

Burada dikkatimizi çeken başka bir husus daha varki o da Yüce Allah'ın (اَسْلَمُوا) kelimesini (اهْتَدَوْا) kelimesine denk, (تَوَلَّوْا) kelimesine de zıt olarak zikretmiş olmasıdır.
(اَسْلَمُوا) kelimesinin (اهْتَدَوْا) kelimesine denk, (تَوَلَّوْا) kelimesine de zıt olması ancak : islama dürüstçe girmek ve Allah'a tam anlamıyla teslim olmak manasına geldiğinde mümkün olacağı aşikardır.

اَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ وَلَهُٓ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ طَوْعاً وَكَرْهاً وَاِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

"Göklerde ve yerdekiler, ister istemez O'na teslim olduğu halde onlar (ehl-i kitap), Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Halbuki O'na döndürüleceklerdir." (Âl-i İmrân; 83)

Bu ayetin zahirinden anlaşılan, istemeden teslim olmanın (istislamu'l-Kerhi) manası, tüm mahlukatın iradi yönleriyle Allah'ın sünnetine ve hâkim kanunlarına boyun eğmesidir.
İkinci mana: zahiren ve sathen islama girme (kalpsiz şeklen)
Bu manaya delalet eden Hucurat Süresinin 14 ve 17. ayetleridir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّاۜ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُٓوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْۜ وَاِنْ تُطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـٔاًۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Bedevîler «İnandık» dediler. De ki: Siz iman etmediniz, ama «Boyun eğdik» deyin. Henüz iman kalplerinize yerleşmedi. Eğer Allah'a ve elçisine itaat ederseniz, Allah işlerinizden hiçbir şeyi eksiltmez. Çünkü Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Hucurât; 14)

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Onlar İslâm'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer doğru kimselerseniz bilesiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur." (Hucurât; 17)

Her iki ayetin bağlamından (اَسْلَمْ) kelimesinden iki konuya işaret ettiği anlaşılmaktadır. Oda kişinin kalbinin bir pay ve nasibinin olmadan zahiren ve sathen islama girmesidir.

İslam ve iman, Mümin ve Müslim arasında Karşılaştırma

Şimdi Allah'ın kitabının apaçık ayetlerinin ışığından sonra İslam, Müslüman ve esleme kelimeleri üzerine ulaştığımız derece bu kavramlar sadedin de kelimeleri özetleyeceğiz. Bakalım İslam ve iman kavramları nerede aynı anlamda, Mümin ve Müslüman kavramları ise nerede farklı oluyor ve farklılıklar arz ediyor? Bunlar gelen on çerçevede:

- ✓ İslam kelimesi Kuranı Kerim'de Elif Lam ile marifeli gelmemiştir. Ancak şu iki mana dışında; (دين الله حق) kitap ve sünnette uyumlu ve Allah için tam bir teslimiyet ve ikisi birincisine racidir. Çünkü tam teslimiyet ancak hak olan Allah'ın dinine bağlı kalmakla meydana gelir. Şöyle diyebiliriz; şüphesiz ki İslam onun manası birincisidir, İslamın neticesi ise onun manası da ikincisidir.
- ✓ İslam kelimesi Elif ilamsız tarifsiz gelebilir. O zamam da muhatab ya da gaib bir zamine izafe edilir .(اسلامكم -اسلامهم) Bu şekilde sizin ve onların teslimiyeti kastedilir. Bu da bazı hükümler ve amellerde şekli bir bağlılıktır.
- ✓ (مسلم) kelimesi müfred, tesniye ve cemi bununla beraber müennes şekilleri vardır. Ancak Kuranı Kerim'de tek bir manada gelmiştir. Ve şu mana da teslim olmuş boyun eğmiş insan tam bir teslimiyetle Allah'a teslim olmuştur Allah'ın Hak Dini ne kalben ve ona karşı tam bir teslimiyet içindedir.
- ✓ (أسلم) Kelimesi yani İslam'a Giriş veya Boyun eğme veya yüce Allah'a tam bir teslimiyet, Bu iki mana ile gelmiştir;
  - o Doğru sözlünün İslama girişi ve yüce Allah a tam bir teslimiyet.
  - o Zahiri olarak İslama girme veye zahiren Allah a teslimiyet.
- ✓ (المسلمين) lafzı ve lafızlarının eş manalı (آمنوا- مؤمنين) -Kuranı Kerim'de varit olmuştur. Allah'ın mübarek kitabında 2 yerde geçmiştir. Zuhruf 69.Ayet: Ey âyetlerimize inanan ve Müslüman olan kullarım! Bugün size korku yoktur. Sizler üzülmeyeceksiniz de. Zariyat 35.Ayet: Bunun üzerine orada bulunan müminleri çıkardık. Zariyat 36.Ayet: Zaten orada müslümanlardan, bir ev halkından başka kimse bulmadık.

1. Yüce Allah peygamberlerini, Müslim, eşlem ve bunlardan daha farklı lafızlarla onları övmüştür. Bunun hikmeti ise; İslam övmede imandan daha beliğ olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü İslam imanı kapsamaktadır. Fakat iman da islamı gerektirmekle beraber islamı kapsamıyor.

2. Daha önce yaptığımız açıklmalara göre şöyle diyebiliriz: (الايمان و الإسلا), (المؤمن و المسلم) veya (آمن و أسلم) kelimelerinin her biri, tek başlarına zikredildiğinde diğerine de delalet etmektedir. Yani anlamı genişliyor taki diğerini kapsasın. Ancak bu kelimler beraber zzikredildiğinde ise anlamları farlılaşır. Bu yüzden ulemalar şöyle diyorlar: “ayrı ayrı zikredildiklerinde birleşirler, beraber zikrediklerinde ise ayrılırlar”.

Eğer (المسلم) kelimesi sünneti nebevi de “zahiren teslim olma” manasında geçmemiş olsaydı (yani münafık veya imanı kalbine tam oturmayan kişi) biz (المسلم) kelimesini hakiki manada teslim olmayan, Allah’ın dinine sımsıkı sarılmayan ve gerçek manada Allah’a teslim olmayan manalarına geldiğini söylemezdik. Çünkü Allah’ın kitabında (المسلم) kelimesi sadece bu manada kullanılmıştır.

3. Harfi tarif ile zikredilen (الإسلا) kelimesinden maksat Allah’ın Resulullah’a ve diğer peygamberlere göndermiş olduğu hak dindir. Bundan dolayı “din” ve (الإسلا) kelimeleri eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Çünkü bu her iki kelime Allah’ın son peygamberine göndermiş olduğu, kitap ve sünnette ortaya çıkan metodun ta kendisidir. Ancak aralarında bir fark vardır. O fark da şudur. “din” kavramı hak dini kapsadığı gibi batıl dinleri de kapsamaktadır. İslam kavramı ise sadece hak dini kapsamaktadır. Bu yüzden Allah’ın kitabında geçen “İslam” manasındaki “din” kelimesi, her zaman bu manaya delalet eden bir karineyle beraber zikredilmiştir. Bu konuda ki ayetler şunlardır:

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللهِ شَهِيداً

"Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, Peygamberini hidayet ve hak din ile gönderen O'dur. Şahit olarak Allah yeter." (Feth; 28)

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحاً مُبِيناً ﴿١﴾ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطاً مُسْتَقِيماً ﴿٢﴾

Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.

Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar. Sana olan nimetini tamamlar ve seni doğru bir yola iletir. Fetih Sûresi (1 - 2)

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

"Allah nezdinde hak din İslâm'dır..." (Âl-i İmrân; 19)

قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِيناً قِيَماً

"De ki: Şüphesiz Rabbim beni doğru yola, dosdoğru dine, iletti..." (En'âm; 161)

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın." (Tevbe; 29)

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ

"Allah, sizlerden iman edip iyi davranışlarda bulunanlara, kendilerinden öncekileri sahip ve hakim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hakim kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını ...vâdetti..." (Nûr; 55)

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

(Resûlüm!) De ki: Ey kâfirler!..Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.

Kâfirûn Sûresi (1, 6)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي

"De ki: «Ey insanlar! Benim dinimden şüphede iseniz… (Yûnus; 104)
Geçen ayetlerden şu neticeyi çıkarabiliriz.
"islam" kavramı, "hak din" kavramı kadar kapsamlı ve geniş bir kavramdır. Öyleyse bu ikisi bir hakikatın iki yönü olup bir hedefin ismidirler. Ancak "iman" Allah'ın dinine ynelik olumlu bir tutum olup onun dinine ciddi ve samimi bir şekilde bağlanmak demektir. Bu yüzden iman derecelere göre kısımlandırılır. İman bazen azalma ve artmaya da uğrar.
4. Cibril hadisi diye meşur olan hadisi şerif de iman ve islam kavramlarının birlikte anıldı zaman faklı manaya geldiği hususunda bizim için delildir.
Burada Resulullah "imanı" kalbe yerleşen altı esasıyla **(Âllah'a, Allah'ın meleklerine kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe inanman, bir de kadere, hayrına şerrine inanmandır)**, "islamı" da beş zahiri esasıyla beraber **(İslâm; Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Rasulü olduğuna şehadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Beyt'i hac etmendir)** tarif etmiştir. "İhsanı" da islam ve imana hiçbir şeyi ziyade etmeksin olarak tarif etmiştir. Çünkü islam ve iman kavramlarına üstünlük ve mükemmellik dışında hiçbir şey ziyade edilmez.
Bu; " **Allah'a O'nu görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Çünkü her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni muhakkak görür" sözünün manasıdır.**
Çünkü Resulullah "ihsan" kavramını müşahede ve murakebe halinde ibadetlerin edası olarak açıklamıştır. İbadet kavramının daislam ve iman kavramlarını kapsadığı açıktır. Çünkü "ibadet" kalben (imanen) ve şeklen (islamen) Allah'a teslim olmaktan ibarettir.
Ancak bu hadiste geçen "iman, islam ve ihsan" kavramlarından maksadın; dindarlık, kişisel olarak islama (hak din) bağlılık olduğu hakikatine dikkat etmek gerekmektedir. Aksi takdirde "islam" kavramını beş esasla sınırlandırılması mümkün değil çünkü onların dışında pek çok şeyi kapsamaktadır. Emri bil'maruf ve'n-nehyi

ani'l-münker, Allah yolunda cihad ve bunlar dışındaki islami büyük vazife ve sorumluluklar gibi.

5. Yüce Allah'ın zahiri bazı amelleri iman diye isimlendirmesinin sebebi; eğer iman hakiki bir iman ise şüphesiz islama bağlanmayı gerektirir. Ya da kalbe yerleşmiş halis iman, zayıflık ve gücüne oranla organlarda amm imanın zuhur etmesini gerektirir. Mıknatıs çekim gücü oran ve şiddetine bağlı olarak cisimleri çekmesi gibi. Daha önce de amellerin iman diye isimlendirilmesini açıklamıştık. Güneş ve ışınlarının ayrılmaması gibi bu amellerin de imanın sonuçları olmaları, imana bağlı olmaları ve imandan asla ayrılmamalarından kaynaklı olduğunu söylemiştik. Işınların güneş olmadan meydana gelmeyeceği bilinen bir hakikattir. Buna rağmen ışınlar ne güneşin zatıdır ne de aynıdır. Aksine sadece sonucudur!

ONUNCU BÖLÜM
İMAN KAVRAMIYLA ALAKALI YEDİ MESELE

Bu son bölümde ayetlerin delalet ettiği yedi önemli meseleye değineceğiz. Bu meseleleri ele alırken özet bir şekilde yazmayı hedefleyeceğiz.

BİRİNCİSİ: ÇOĞU İNSANLAR KÜFRÜ İMANA TERCİH EDİYORLAR

Bu hususa pek çok ayeti kerime delalet etmekte olup bu ayetleri şu şekilde serdedeceğiz:

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

"Sen ne kadar üstüne düşsen de insanların çoğu iman edecek değillerdir." (Yûsuf; 103)

الٓمٓرٰ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

"Elif. Lâm. Mîm. Râ. Bunlar, Kitab'ın âyetleridir. Sana Rabbinden indirilen haktır, fakat insanların çoğu inanmazlar." (Ra'd; 1)

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقاً مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"Andolsun İblis, onlar hakkındaki tahminini doğruya çıkardı. İnanan bir zümrenin dışında hepsi ona uydular." (Sebe'; 20)

Bu hakikatin idrak edilmesi müminlerin kalbini, insanların dalalet ve küfrüne ilişkin meydana gelen üzüntü, kaygı ve vesvese gibi olumsuz durumlar açısından rahatlattığı gibi peygamberler aracılığıyla kendilerine gelen hakka icabet etmemelerinden kaynaklı şaşkınlık ve hayretini defeder.

İKİNCİSİ: PEK ÇOK İNSAN İMANLARINA ŞİRKİ KARIŞTIRIYORLAR:

Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ

"Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler." (Yûsuf; 106)

İmanına şirk karıştıran kişinin imanının geçersiz ve yok olduğu aşikardır. Bu durumda iman kalmaz. Buna binaen bu ayet iki manayı taşımaktadır:

1. İnsanların pek çoğu Allah'a iman ettiğinde imanlarından geri dönüp ardından Allah'a şirk koşmaya başlarlar. Şirklerinden dolayı imanları geçersiz olup gerisin geriye küfre dönmüş olurlar.
2. İnsanların pek çoğu Allah'ın halikiyetine ve rububiyetine ancak şirk katarak ve başkalarına ibadeti önceleyerek iman etmektedirler.

Yani ayette geçen imandan maksat bilinen şer'i iman değildir. Aksine kastedilen Allah'ın halikiyetine, rububiyetine ve malikiyetine iman etmektir. Çünkü şer'i iman şirki reddeder ve asla onunla bir araya gelmez. Ancak Allah'ın halikiyetine ve rububiyetine iman her durumda şirki reddetmez. Bunun delili Yüce Allah'ın müşrikler hakkındaki şu ayeti kerimedir:

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ

"Andolsun onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan elbette «Allah» derler. O halde nasıl (Allah'a kulluktan) çeviriliyorlar?" (Zuhruf; 87)

Bu ayette geçen "şirk" kavramından maksadın kişiyi iman dairesinden çıkarmayan ve imanın vasıflarını yok etmeyen "küçük şirktir".

Üçüncüsü: şirke bulanmış iman sahibine ne fayda verir ne de kendisinde iman gerçekleşir

Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

ﭐلَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya, işte güven onlarındır ve onlar doğru yolu bulanlardır. En'âm Sûresi (82)

Pek çok tefsir ve hadis kitaplarında sahabenin bu ayetten çok korktuğu rivayet edilmektedir. Çünkü sahabe ayette geçen (بِظُلْمٍ) kelimesini, zahiri manası olan genel anlamda taşkınlık ve günah olarak anlıyor ve "hangimiz zulmetmiyor"? diyorlardı.[66] Ardından Resulullah (بِظُلْمٍ) kelimesinden maksadın "şirk" olduğunu açıkladı. Şüphesiz mutlak şirk, Allah'a şirkin ta kendisidir. Çünkü zulüm kelimesinin asıl manası " bir şeyi uygun/münasip olmayan bir yere koymaktır".

Bu ifadeyle şirk, zulmün en çirkini ve en kötüsüdür. Bu konuda Hz. Lokman oğluna şöyle hitap etmektedir:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَٰنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

"Lokman, oğluna öğüt vererek: Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma! Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür, demişti." (Lokmân; 13)

şirk karıştırılan imanın, iman olarak kalmadığı hatta yok olup gittiği bilinen bir gerçektir. Bu sahibini Allah'ın azabından emin edemediğinden dolayıdır. Eğer iman iman olarak kalmış olsaydı, sahibine fayda sağlayıp en azından ona cehennemde ebedi olarak kalmaması için eman verecekti. Bazı alimlere göre (الإيمان)kelimesi (إفعال) kalıbında olup (الأمن) kökünden türemiştir.

Bu yüzden iman olduğu ve var olduğu sürece az da olsa sahibine fayda sağlar.

---

[66] Buhari,4629.

DÖRDÜNCÜSÜ: (آمن) KELİMESİ (ب) YERİNE (ل) HARFİYLE MÜTEADDİ EDİLİRSE TASDİK MANASINA GELİR

Yüce Allah, Hz. Yakub'un oğullarının kardeşleri Hz. Yusuf'u kuyuya attıktan sonra söylediklerini bizlere şöyle bildirmektedir:

وَمَٓا اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

"... Fakat biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın." (Yûsuf; 17)

Yani "Yusuf'u kurdun yediğini" söylememiz konusunda biz her ne kadar doğru isek de sen bizi tasdik edici değilsin.

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌۜ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ

"(Yine o münafıklardan:) O (Peygamber, her söyleneni dinleyen) bir kulaktır, diyerek peygamberi incitenler de vardır. De ki: O, sizin için bir hayır kulağıdır. Çünkü o Allah'a inanır, müminlere güvenir..." (Tevbe; 61)

[(يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ)] bunun manası: Peygamber Allah'a iman ediyor ve söyledikleri şeylerde müminlere güveniyor. Fakat yalancı münafıklar hakkında müsamaha gösterip sussa da onları tasdik etmiyor.

Önceki konularda "tasdik" kavramının iman ve imanın unsurlarının kapsamına giren bir parça/cüz' olduğunu; küfür ve küfür unsurlarının kapsamına giren "tekzip" kavramının da mukabilinde olduğunu söylemiştik.

BEŞİNCİSİ: (آمن) KELİMESİ BAZEN HAKKA İMAN KAVRAMI DIŞINDA KULLANILMAKTADIR

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيداًۚ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

"De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde ne varsa bilir. Bâtıla inanıp Allah'ı inkâr edenler (var ya), işte ziyana uğrayacaklar onlardır." (Ankebût; 52)

Bu ayet (آمن) kelimesinin "batıl inanç" manasında kullanıldığı tek yerdir. Belki de [(وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ)] cümlesinde geçen hikmet şudur: ehl-i Batılın akidesi batılla irtibatlı olduğundan kalplerinde kökleşmiş olup netice itibariyle bu akide onlarda hakka benzeyen bir hal almıştır. Fakat bu durum ehl-i küfürde "tek ve nadirolan bu ayet gibi" istisnai ve nadir bir durumdur.
Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ

"... Onlar ancak zanna ve nefislerinin arzusuna uyuyorlar..." (Necm; 23)

Ehl-i küfrün akidesi zan ve hevaya göre meydana geldiğinden ne sağlamlığı ne de istikrarı vardır. Çünkü yakin üzere değil de zan üzerine bina edilen sabit kalmaz, heva üzerine bina edilen inanç da rüzgârda savrulan tüy gibi bir o yana bir bu yana dönüp durur.

ALTINCISI: ÖLÜM ANINDAKİ İMANA İTİBAR EDİLMEZ VE BU İMAN SAHİBİNE DE FAYDA SAĞLAMAZ.

Bununla ilgili olarak denizde tam öleceği sırada Firavun'un tutumunu bizlere bildiren şu ayeti kerimeyi örnek olarak verebiliriz:

وَجَاوَزْنَا بِبَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪لَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْياً وَعَدْواًۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَدْرَكَهُ الْغَرَقُۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّـذ۪ٓي اٰمَنَتْ بِه۪ بَنُٓوا اِسْرَٓائ۪لَ وَاَنَا۬ مِنَ الْمُسْلِم۪ينَ

"Biz, İsrailoğullarını denizden geçirdik. Ama Firavun ve askerleri zulmetmek ve saldırmak üzere onları takip etti. Nihayet (denizde) boğulma haline gelince, (Firavun:) «Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı Tanrı'dan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!» dedi." (Yûnus; 90)

Göze çarpan husus, Firavun'un [(قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّـذ۪ٓي اٰمَنَتْ بِه۪ بَنُٓوا اِسْرَٓائ۪لَ)] sözüyle yetinmeyip, [(وَاَنَا۬ مِنَ الْمُسْلِم۪ينَ)] sözünü eklemesidir. Bu da kişinin Müslüman olma durumunun, sadece mümin olma durumundan daha yüce bir durum olduğunun delilidir. İslamın imanı kapsadığı, imanın da islam için gerekli olduğunu daha önce söylemiştik.

Evet kendisi boğulmaya yüz tutmuşken Firavun imanını hatta islamını ilan etti. Peki bu iman ona fayda sağladı mı? Veya bu ilan imandan mı kaynaklanıyordu? Kessinlikle hayır! bu halde seçtiği ve

ümit ettiğini hayatta iken yapmamıştı ki, ta ki İmanı veya ilanı kabul edilsin. Aksine firavun hayattan ümitsiz olduğundan ve ölümle esbablarını gördükten sonra iman ettiğini ilan etti. Bu yüzden Yüce Allah firavuna şöyle cevap verdi:

آلْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

"Şimdi mi (iman ettin)! Halbuki daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun." (Yûnus; 91)

(آلْآنَ) sözündeki hemze, inkâri istifham hemzesidir. Öyle ki Yüce Allah, firavunun ye's anındaki ikrarını reddetti ve kabul etmedi ve ardından şöyle buyurdu:

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيراً مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ

"(Ey Firavun!) Senden sonra geleceklere ibret olman için, bugün senin bedenini (cansız olarak) kurtaracağız. İşte insanlardan bir çoğu, hakikaten âyetlerimizden gafildirler." (Yûnus; 92)

Mısırlıların diğer kralları gibi firavunun cesedini de mumyaladıklarından dolayı hala mısır müzesinde mumyalanmış bir şekilde saklanmaktadır. Bu olay Yüce Allah'ın sözünün gerçekleşmesinin açık bir tezahürüdür. Bu haberi icaza bir örnek olup, bu konu beşinci kitabın üçüncü bölümünde ele alınacaktır.

YEDİNCİSİ: AYNI ŞEKİLDE KİŞİNİN KIYAMET ALAMETLERİNİN GÖRMESİNDEN SONRAKİ İMANI KENDİSİNE FAYDA VERMEZ:

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّٓا اَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ اَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَۜ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْساً اِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِٓي اِيمَانِهَا خَيْراًۜ قُلِ انْتَظِرُٓوا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ

"Onlar ancak kendilerine meleklerin gelmesini veya Rabbinin gelmesini yahut Rabbinin bazı alâmetlerinin gelmesini bekliyorlar. Rabbinin bazı alâmetleri geldiği gün, önceden inanmamış ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye artık imanı bir fayda sağlamaz. De ki: Bekleyin, şüphesiz biz de beklemekteyiz!" (En'âm; 158)

Yüce Allah bu ayette üç hususu zikretmektedir:

1. Meleklerin gelişi: meleklerin gelişinden anlaşılan onalrın ruhun kabzedilmesi için gelmesidir. Bu eceli gelen kişinin ölüm anında melekleri görmesi anlamına gelmektedir. kişinin ihtiyarı olmadığından

Bu halde iman etmenin faydasız olduğunu daha önce de zikretmiştik.

2. Yüce Allah'ın (Rab) gelişi: bundan kastedilen Yüce Allah'ın kıyamet günü kendisine yaraşır bir şekilde gelmesidir. Bu husuta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَٓاءَ اللّٰهُۜ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرٰى فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾ وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّنَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

Sûr'a üflenince, Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde ve yerde ne varsa hepsi ölecektir. Sonra ona bir daha üflenince, bir de ne göresin, onlar ayağa kalkmış bakıyorlar! Yeryüzü, Rabbinin nûru ile aydınlanır, kitap konulur, peygamberler ve şahitler getirilir ve aralarında hakkaniyetle hüküm verilir. Onlara asla zulmedilmez.

Herkes ne yaptıysa, karşılığı tastamam verilir. Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir. Zümer Sûresi (68 - 70)

3. Yüce Allah'ın bazı ayetlerinin (alametler) gelişi: bundan kastedilen kıyametin büyük alametlerinin gelmesidir. Bu durmda da kafir insan imanından fayda görmez. Bu hususta Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

اَوْ كَسَبَتْ فِيٓ اِيمَانِهَا خَيْراً

"ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye"

Mezkur ayet, şer'an farz olan semere ve sonuçları sahibine vermeyen imanın, kendi sahibine menfaati olmadığına dair kuvvetli bir delildir. Başka bir tabirle; fayda vermeyen amm iman sonucu vermeyen has iman sahibine fayda vermez. Buna benzer iztırar halindeki veya sekerat halindeki imanı örnek olarak verebiliriz.

İman, mü'min, müslim ve imanın hem dünyevi hemde uhrevi sonuçlarınıa ayırdığımız ikinci kitabın son bölümünü burada tamamlıyoruz. Allah'ın tevfiki ile inşallah dördüncü babta (on ikinci kitap) iman ile islamı bozan unsurları, iman ile küfür arasındaki ayırıcı noktaları, islam ile riddeti ve tüm bunlarla ilgili hükümleri ele alacağız.